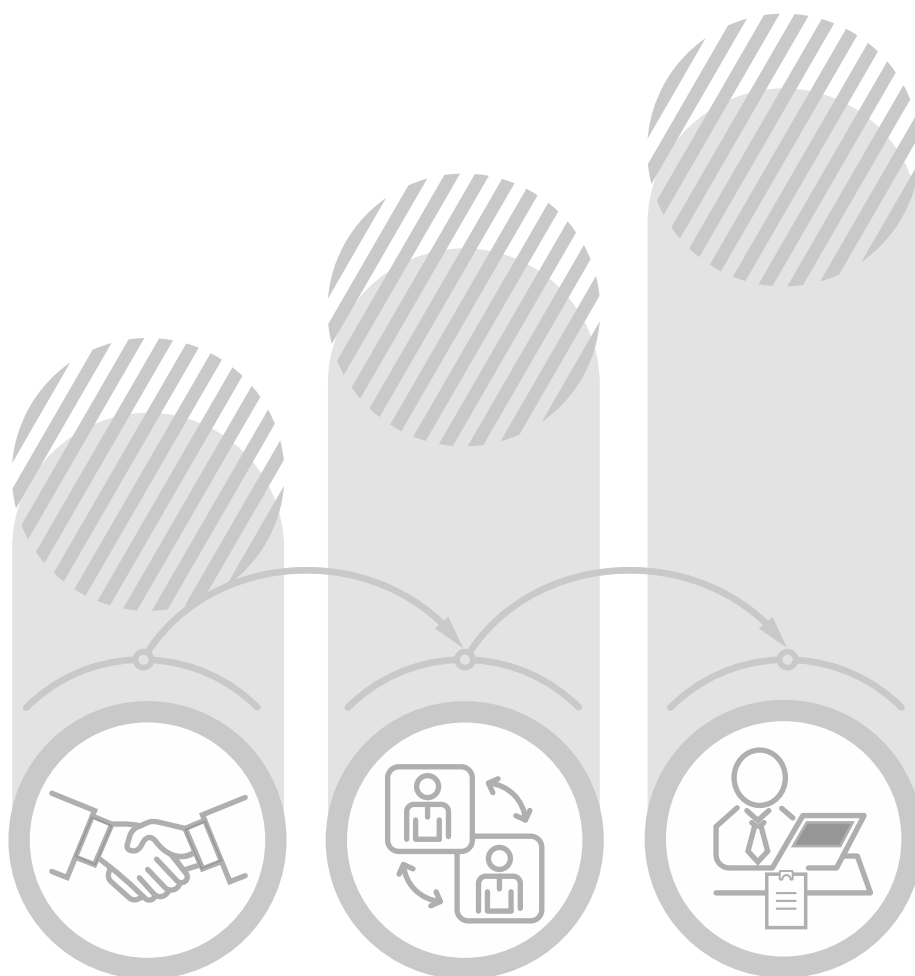

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2021 r.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2021

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2021 r.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy
Statistics Poland, Social Surveys and Labour Market Department

Urząd Statystyczny w Krakowie
Statistical Office in Krakow

Pod kierunkiem

Supervised by

Karoliny Goś-Wójcickiej

Zespół autorski

Editorial team

Anna Fediuk, Katarzyna Jarębska, Anna Knapp, Edyta Makowska-Belta, Remigiusz Pluta, Urszula Stasiak-Jaśkiewicz,
Joanna Wątroba

Prace redakcyjne

Editorial work

Tomasz Sekuła, Szymon Wozniak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marzena Jędrzejewska, Beata Lipińska

ISBN 978-83-67087-50-6

e-ISBN 978-83-67087-51-3

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl/

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji GUS — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. 224/2023

Przedmowa

Publikacja „Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2021 r.” przygotowana przez zespół pracowników Wydziału Badań i Analiz Gospodarki Społecznej Departamentu Badań Społecznych i Rynku Pracy GUS oraz Ośrodka Badania Gospodarki Społecznej Urzędu Statystycznego w Krakowie wpisuje się w cykl wydawnictw GUS prezentujących wyniki badań potencjału społeczno-ekonomicznego sektora non-profit.

Opracowanie odpowiada na wzrastające zainteresowanie problematyką społeczeństwa obywatelskiego, a także dostarcza danych niezbędnych do oceny realizacji polityk publicznych dotyczących wspierania ekonomii społecznej oraz kapitału społecznego, a ponadto służy monitorowaniu sytuacji organizacji pozarządowych objętych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi, przedsiębiorstwami oraz pomiędzy samymi podmiotami sektora została scharakteryzowana w ramach czterech rozdziałów. Prezentowane są w nich m.in. cele, formy i bariery współpracy, a także wskaźniki sieciowego kapitału społecznego. Ponadto przedstawiono współpracę pomiędzy organizacjami a samorządem terytorialnym, ujmującą również perspektywę administracji samorządowych. Analiza uwzględnia dynamikę zjawisk w odniesieniu do wyników wcześniejszych edycji badania, a także kluczowe przekroje – rodzaj organizacji i dziedzina działalności.

Dziękujemy przedstawicielom organizacji, którzy zaangażowali się w wypełnienie formularzy SOF-5: *Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności integracyjnej wybranych organizacji non-profit za 2021 r.* Dzięki Państwa wysiłkom mogliśmy opracować szeroki i precyzyjny zakres danych. Składamy także serdeczne podziękowanie pracownikom GUS i Urzędu Statystycznego w Krakowie za ich zaangażowanie w realizację badania i przygotowanie tej publikacji.

Planując dalszy rozwój badań statystycznych w tym obszarze będziemy wdzięczni za Państwa sugestie dotyczące zawartości opracowania oraz zakresu prowadzonych przez nas badań statystycznych. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie służyć jako cenne źródło informacji o działalności organizacji non-profit w Polsce.

Dyrektor
Departamentu
Badań Społecznych
i Rynku Pracy GUS

dr Piotr Łysoń

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Preface

Publication entitled "Cooperation of non-profit organisations with other entities in 2021" developed by a team of employees of the Social Economy Surveys and Analyses Division of Social Surveys and Labor Market Department of Statistic Poland and Social Economy Research Centre of Statistical Office in Krakow corresponds to the series of GUS publications presenting survey results concerning social and economic potential of the non-profit sector.

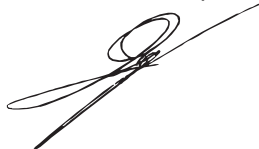
The study constitutes a response to the growing interest in social activity issues, as well as provides the data necessary for assessment of implementation of public policies concerning support for social economy and social capital, and what is more, it serves for monitoring of the situation in non-governmental organizations covered by the Act on public benefit activity and volunteerism.

The cooperation of non-profit organizations with public institutions, enterprises and between the entities of the sector has been characterized in four chapters. They include, among others: objectives, forms and barriers of cooperation, as well as indicators of network social capital. In addition, the cooperation between organizations and local government was presented, including the perspective of local government administration. The analysis takes into account the dynamics of phenomena in relation to the results of previous editions of the study, as well as key cross-sections – type of organization and field of activity.

We would like to thank the representatives of the organization who engaged in completing forms SOF-5: *Report on cooperation, management and integration activities of selected non-profit organizations for 2021*. Thanks to your efforts we were able to develop a broad and precise scope of the data. Sincere thanks to the GUS employees and the Statistical Office in Krakow for their involvement in implementation of the survey and development of this publication.

Planning further development of statistical surveys in this scope, we will be grateful for your suggestions, concerning the content of the study and the scope of the statistical surveys conducted by us. We hope that this publication will be a valuable source of knowledge on activities of non-profit organizations in Poland.

Director
of Social Surveys
and Labour Market Department

Piotr Łysoń, Ph.D.

Director
of Statistical Office
in Cracow

Agnieszka Szlubowska

President
of Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	9
List of charts	9
Spis rysunków	15
List of figures	15
Objaśnienia znaków umownych	16
Symbols	16
Skróty	16
Abbreviations	18
Synteza	19
Executive Summary	22
Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit	19
Cooperation and network social capital of non-profit organisations	22
Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi	20
Cooperation of non-profit organisations with public institutions	23
Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit	20
Inter-sectoral cooperation of non-profit organisations	23
Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami	21
Cooperation of non-profit organisations with enterprises	24
Rozdział 1. Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit	25
Chapter 1. Cooperation and networking social capital of non-profit organizations	25
1.1. Liczba aktywnych organizacji	25
1.1. Number of active organizations	25
1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa	28
1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation	28
1.3. Cele i bariery współpracy	33
1.3. Objectives and barriers to cooperation	33
1.4. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach non-profit	39
1.4. Level of networking social capital in non-profit organizations	39
Rozdział 2. Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi	51
Chapter 2. Cooperation of non-profit organizations with public institutions	51
2.1. Rozpowszechnienie współpracy	52
2.1. Occurrence of cooperation	52
2.2. Ogólna charakterystyka współpracy	54
2.2. General characteristics of cooperation	54
2.3. Cele i bariery współpracy	60
2.3. Objectives and barriers to cooperation	60

2.4. Współpraca z samorządem terytorialnym	67
2.4. Cooperation with local government institutions	67
Perspektywa organizacji non-profi	67
Opinions of non-profit organizations	67
Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego	70
Opinions of local government institutions	70
2.5. Realizacja zadań publicznych	73
2.5. Realization of public tasks	73
Perspektywa organizacji non-profit	73
Opinions of non-profit organizations	73
Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego	78
Opinions of local government institutions	78
Rozdział 3. Rozdział 3 Współpraca organizacji non-profit z innymi organizacjami	85
Chapter 3. Cooperation of non-profit organizations with other organizations	85
3.1. Rozpowszechnienie współpracy	85
3.1. Occurrence of cooperation	85
3.2. Ogólna charakterystyka współpracy	88
3.2. General characteristics of cooperation	88
3.3. Cele i bariery współpracy	91
3.3. Objectives and barriers to cooperation	91
3.4. Dodatkowe aspekty współpracy	99
3.4. Additional aspects of cooperation	99
Rozdział 4. Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami	103
Chapter 4. Cooperation of non-profit organizations with enterprises	103
4.1. Rozpowszechnienie współpracy	103
4.1. Occurrence of cooperation	103
4.2. Ogólna charakterystyka współpracy	106
4.2. General characteristics of cooperation	106
4.3. Cele i bariery współpracy	110
4.3. Objectives and barriers to cooperation	110
4.4. Dodatkowe aspekty współpracy	116
4.4. Additional aspects of cooperation	116
Uwagi metodologiczne	123
Methodological notes	123
Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne	123
Basic methodological explanations	123
Źródła danych prezentowane w publikacji	125
Sources of data presented in the publication	125
Realizacja badania n a formularzu SOF-5 i opracowanie wyników	125
Survey implementation on the SOF-5 forms and elaboration of the results	125
Inne źródła danych prezentowane w publikacji	127
Other sources of data presented in the publication	127
Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego	128
Construction of index of networking social capital	128

Spis tablic

List of tables

Tablica 2.1. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2021 r.	55
Table 2.1. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by types of organization in 2021	55
Tablica 2.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.	62
Table 2.2. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and types of organization in 2021	62
Tablica 2.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.	63
Table 2.3. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and type of partner in 2021	63
Tablica 2.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.	65
Table 2.4. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of organization in 2021	65
Tablica 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.	66
Table 2.5. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of partner in 2021	66
Tablica 2.6. Struktura przychodów organizacji non-profit ze źródeł publicznych w 2021 r.	77
Table 2.6. Structure of non-profit organizations revenues from public funds in 2021	77
Tablica 2.7. Umowy zawarte przez JST z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2021 r.	78
Table 2.7. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-governmental organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2021	78
Tablica 2.8. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit według rodzaju JST	81
Table 2.8. Funds given by local government institutions to non-profit organizations by type of institution	81
Tablica 3.1. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji	89
Table 3.1. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by type of organization	89
Tablica 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.	93
Table 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of organization in 2021	93

Tablica 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju partnera 2021 r.	94
Table 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of partner in 2021	94
Tablica 3.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r	97
Table 3.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of organization in 2021	97
Tablica 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.	98
Table 3.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of partner in 2021	98
Tablica 4.1. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji	107
Table 4.1. Average and median number of enterprises with which non-profit organizations cooperated by types of organization	107
Tablica 4.2. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.	111
Table 4.2. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of organization in 2021	111
Tablica 4.3. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju partnera 2021 r.	112
Table 4.3. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of partner in 2021	112
Tablica 4.4. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.	114
Table 4.4. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of organization in 2021	114
Tablica 4.5. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.	115
Table 4.5. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of partner in 2021	115
Tablica 1. Liczba jednostek w badaniu na formularzu SOF-5 według rodzaju organizacji za 2021 r.	126
Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according to the type of organization for 2021	126

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.1. Liczba organizacji non-profit	25
Chart 1.1. Number of non-profit organizations	25
Wykres 1.2. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2021 r.	26
Chart 1.2. Number of non-profit organizations by type of organization in 2021	26
Wykres 1.3. Liczba organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2021 r.	27
Chart 1.3. Number of non-profit organizations by main field of activity in 2021	27
Wykres 1.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2021 r.	30
Chart 1.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of partner in 2021	30
Wykres 1.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2021 r.	31
Chart 1.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2021	31
Wykres 1.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2021 r.	32
Chart 1.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2021	32
Wykres 1.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy	34
Chart 1.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation	34
Wykres 1.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2021 r.	35
Chart 1.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of partner in 2021	35
Wykres 1.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.	36
Chart 1.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of organization in 2021	36
Wykres 1.10. Odsetek organizacji non-profit zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2021 r.	37
Chart 1.10. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2021	37
Wykres 1.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według barier współpracy i typu partnera w 2021 r.	38
Chart 1.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by barriers to cooperation and type of partner in 2021	38

Wykres 1.12. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji w 2021 r.	41
Chart 1.12. Level of four dimensions of networking social capital by type of organization in 2021 ...	41
Wykres 1.13. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji	43
Chart 1.13. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization	43
Wykres 1.14. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2021 r.	44
Chart 1.14. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2021	44
Wykres 1.15. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizację w 2021 r.	45
Chart 1.15. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2021	45
Wykres 1.16. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2021 r.....	46
Chart 1.16. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2021	46
Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2021 r.	46
Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2021	46
Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2021 r	47
Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2021	47
Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju działalności organizacji w 2021 r.	48
Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by types of activity of organization in 2021	48
Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas wieku organizacji w 2021 r.	48
Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2021	48
Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2021 r.	49
Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2021	49
Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2021 r.	49
Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2021	49
Wykres 1.23. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału według podejmowania działań mających na celu pomoc potrzebującym w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy w okresie od 24 lutego do 31 marca 2022 r.	50
Chart 1.23. Level of synthetic index of networking social capital by providing support due to hostilities conducted in the territory of Ukraine in the period between February 24th and March 31st, 2022	50

Wykres 2.1.	Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji	52
Chart 2.1.	Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of organization	52
Wykres 2.2.	Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2021 r.	53
Chart 2.2.	Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2021	53
Wykres 2.3.	Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera	54
Chart 2.3.	Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of partner	54
Wykres 2.4.	Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2021 r.	56
Chart 2.4.	Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by main field of activity in 2021	56
Wykres 2.5.	Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2021 r.	57
Chart 2.5.	Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2021	57
Wykres 2.6.	Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2021 r.	58
Chart 2.6.	Structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2021	58
Wykres 2.7.	Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2021 r.	59
Chart 2.7.	Structure of non-profit organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2021	59
Wykres 2.8.	Struktura organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2021 r.	60
Chart 2.8.	Structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity and field of cooperation in 2021	60
Wykres 2.9.	Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy	61
Chart 2.9.	Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation	61
Wykres 2.10.	Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy	63
Chart 2.10.	Structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation	63
Wykres 2.11.	Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy	64
Chart 2.11.	Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation	64

Wykres 2.12. Struktura organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza	67
Chart 2.12. Structure of non-profit organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important	67
Wykres 2.13. Struktura organizacji non-profit według oceny wybranych wymiarów współpracy z urzędem administracji samorządowej w 2021 r.	69
Chart 2.13. Structure of non-profit organizations by rates of selected dimensions of cooperation with local government institution in 2021	69
Wykres 2.14. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi lub rozwojem gospodarki społecznej według rodzaju JST w 2021 r.	71
Chart 2.14. Percentage of local government institutions which included in strategy of development issues of cooperation with non-governmental organizations or development of social economy by type of institution w 2021	71
Wykres 2.15. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia organizacji pozarządowych	72
Chart 2.15. Percentage of local government institutions by form of support for non-governmental organizations	72
Wykres 2.16. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia sieciowego podmiotów gospodarki społecznej	73
Chart 2.16. Percentage of local government institutions by form of network support for social economy entities	73
Wykres 2.17. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji w 2021 r.	74
Chart 2.17. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by type of organization in 2021	74
Wykres 2.18. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności w 2021 r.	75
Chart 2.18. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by main field of activity in 2021	75
Wykres 2.19. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego zlecających realizację zadań publicznych na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju usług społecznych w 2021 r.	79
Chart 2.19. Percentage of local government institutions which commissioned realization of public tasks by procedures from the law on public benefit and volunteer work by type of social services in 2021	79
Wykres 2.20. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit	80
Chart 2.20. Funds given by local government institutions to non-profit organizations	80
Wykres 2.21. Struktura środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit według wybranych działów klasyfikacji budżetowej	82
Chart 2.21. Structure of funds given by local government institutions to non-profit organizations by selected sections of the budget classification	82
Wykres 2.22. Odsetek środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit na realizację usług społecznych użyteczności publicznej	83
Chart 2.22. Percent of funds given by local government institutions to non-profit organizations for the provision of social services of general interest	83

Wykres 2.23. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych	84
Chart 2.23. Percentage of local government institutions by difficulties with non-governmental organizations engagement in realization of public tasks	84
Wykres 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji	86
Chart 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of organization	86
Wykres 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji	87
Chart 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by main fields of activity in 2021	87
Wykres 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według typu partnera	88
Chart 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of partner	88
Wykres 3.4. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2021 r.	90
Chart 3.4. Structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation in 2021	90
Wykres 3.5. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2021 r.	91
Chart 3.5. Structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and main field of activity in 2021	91
Wykres 3.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy	92
Chart 3.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation	92
Wykres 3.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy	95
Chart 3.7. Structure of non-profit organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation	95
Wykres 3.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy	96
Chart 3.8. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation	96
Wykres 3.9. Odsetek organizacji non-profit realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji w 2021 r.	99
Chart 3.9. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by realization of joint projects by type of organization in 2021	99
Wykres 3.10. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według typu struktury	100
Chart 3.10. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of the structure	100

Wykres 3.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2021 r.	101
Chart 3.11. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of organization in 2021	101
Wykres 3.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2021 r.	102
Chart 3.12. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2021	102
Wykres 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji	104
Chart 4.1. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by types of organization	104
Wykres 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2021 r.	105
Chart 4.2. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by main fields of activity in 2021	105
Wykres 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera	106
Chart 4.3. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by types of partner	106
Wykres 4.4. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2021 r.	108
Chart 4.4. Structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2021	108
Wykres 4.5. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2021 r.	109
Chart 4.5. Structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2021	109
Wykres 4.6. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy	110
Chart 4.6. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation	110
Wykres 4.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy	113
Chart 4.7. Structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by occurred of barriers of cooperation	113
Wykres 4.8. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy	113
Chart 4.8. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation	113
Wykres 4.9. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy w 2021 r.	116
Chart 4.9. Structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation in 2021	116

Wykres 4.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r	117
Chart 4.10. Structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and types of organization in 2021	117
Wykres 4.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów w 2021 r.	118
Chart 4.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects in 2021	118
Wykres 4.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według form współpracy w 2021 r.	119
Chart 4.12. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by forms of cooperation in 2021	119
Wykres 4.13. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego	120
Chart 4.13. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering	120
Wykres 4.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2021 r.	121
Chart 4.14. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by types of organization in 2021	121
Wykres 4.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2021 r.	122
Chart 4.15. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2021	122

Spis rysunków

List of figures

Rysunek 1.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami w 2021 r	28
Figures 1.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities in 2021	28
Rysunek 1.2. Struktura organizacji non-profit według typu partnera w 2021 r.	29
Figures 1.2. Structure of non-profit organizations by type of partner in 2021	29
Rysunek 1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja	40
Figures 1.3. Networking social capital: dimensions and operationalization	40

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawiskonie wystąpiło. magnitude zero.
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe.. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data is impossible or purposeless.
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
„w tym” „of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
p. proc.	punkty procentowe percent points
tj.	to jest it is
zł PLN	złoty/PLN zloty/PLN
tys.	tysiąc thousand
mIn	milion million
mld bn	milliard billion
NIW	Narodowy Instytut Wolności National Freedom Institute
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture
OPP	podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego public benefit organization
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Skróty cd.

Abbreviations cont.

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej Social Economy Organization
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna Volunteer Fire Brigade
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej National Register of Entities of National Economy
PS	Portal Sprawozdawczy Reporting Portal
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych Personal Income Tax
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe The Volunteer Water Rescue Service
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe The Volunteer Mountain Rescue Service
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych The State Fund for Rehabilitation of Disabled People
JST	Jednostki samorządu terytorialnego Local government institutions
UE EU	Unia Europejska European Union

Synteza

Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit

W 2021 r. aktywnie działało 96,8 tys. organizacji non-profit, takich jak: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, koła gospodyń wiejskich oraz samorząd gospodarczy i zawodowy. Ich liczba w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 20,8%, a w stosunku do 2015 r. o 8,5%.

Wśród organizacji non-profit w 2021 r. 86,1% jednostek współpracowało z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. W odniesieniu do 2015 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,4 p. proc.

We współpracy z innymi podmiotami najczęściej angażowały się ochotnicze straże pożarne (96,5%), a następnie koła gospodyń wiejskich (92,3%), koła łowieckie i organizacje pożytku publicznego (po 90,0%), z kolei najmniej rozpowszechniona była kooperacja wśród kółek rolniczych (62,2%).

Organizacje non-profit, które w 2021 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami, współpracowały przeciętnie z 11 partnerami, przy czym połowa organizacji miała nie więcej niż 4 partnerów (w 2015 r. wskaźniki te wyniosły odpowiednio 12 i 4 partnerów).

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2021 r. motywowana była najczęściej pozyskaniem zasobów materialnych (86,3%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (77,5%). Istotny był też dostęp do zasobów niematerialnych (70,6%), takich jak możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (57,2%) lub wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (51,7%).

Wśród organizacji współpracujących, 23,6% deklarowało występowanie barier we współpracy z innymi podmiotami. Najczęściej wskazywano na brak dostatecznej wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (13,2%), a następnie na złe, niejasne procedury prawne (10,6%) lub brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (10,2%). Relatywnie często bariery w prowadzonej współpracy odczuwały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (30,9%), fundacje (29,9%) lub organizacje pożytku publicznego (29,6%).

W oparciu o dane na temat współpracy zmierzono wewnętrzne zróżnicowanie zbiorowości organizacji non-profit konstruując wskaźniki czterech wymiarów kapitału społecznego oraz ujmujący je we wskaźnik syntetyczny. Miary te dotyczyły powiązań w sieci w zakresie ich: wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności. Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji wysokimi wartościami wskaźników we wskazanych czterech wymiarach wyróżniały się organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego z wyłączeniem kółek rolniczych, organizacje posiadające status pożytku publicznego lub przedsiębiorstwa społeczne. Oprócz rodzaju organizacji poziom kapitału społecznego pomiędzy badanymi podmiotami silnie różnicowały: wysokość rocznych przychodów, liczba zatrudnionych pracowników i liczba posiadanych członków. Wartość wskaźnika wzrastała wraz z wielkością przychodów organizacji, liczby zatrudnionych pracowników czy posiadanych członków. Dodatkowo, zdecydowanie wyższym niż przeciętnie poziomem wskaźnika kapitału społecznego charakteryzowały się organizacje, które były zaangażowane w pomoc potrzebującym w okresie od 24 lutego do 31 marca 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy. Z kolei mały związek z wysokością syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego miał rodzaj miejscowości lub województwo, w którym zlokalizowane były organizacje, a także ich wiek. Tendencje dotyczące wskaźników sieciowego kapitału społecznego nie zmieniły się istotnie w stosunku do 2015 r.

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi

Z instytucjami publicznymi w 2021 r. współpracowało 77,4% organizacji non-profit. W odniesieniu do 2015 r. odsetek ten zmniejszył się o 4,2 p. proc. Najczęściej partnerów z administracji publicznej miały ochotnicze straże pożarne (95,1%), koła gospodyń wiejskich (90,3%) oraz koła łowieckie (88,0%). Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, najczęściej z sektorem publicznym współpracowały organizacje zajmujące się ratownictwem (94,4%), a następnie łowiectwem (87,5%), realizujące zadania z rozwoju lokalnego społecznego i ekonomicznego (83,6%), czy sportu, turystyki i hobby (81,3%).

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi przeciętnie kooperowały z 6 partnerami z tego sektora (bez zmian w porównaniu do 2015 r.), przy czym połowa z nich współpracowała z nie więcej niż 3 instytucjami (o 1 więcej w odniesieniu do 2015 r.).

Wśród partnerów współpracy z sektora publicznego najczęściej wymieniane były jednostki administracji samorządowej (68,0%) oraz jednostki podległe samorządom (49,7%). Z administracją rządową kooperowało 25,4% podmiotów non-profit, a z jednostkami jej podległymi – 22,7%.

Głównym celem współpracy z instytucjami publicznymi w 2021 r. było pozyskiwanie zasobów materialnych (86,1%), w tym częściej środków finansowych (76,5%) niż rzeczowych (44,3%). Jednak blisko połowa podmiotów non-profit kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała również pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (48,3%).

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2021 r. 21,4% organizacji (o 1,9 p. proc. mniej niż w 2015 r.). Najczęściej problemy we współpracy z administracją publiczną w 2021 r. wynikały ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (10,4%), a następnie braku wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,4%) lub braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania przez partnera (9,1%).

Szczególną formą współpracy z administracją była realizacja zadań publicznych. W 2021 r. 33,8% organizacji non-profit realizowało zadania na rzecz administracji rządowej i samorządowej, finansowane ze środków publicznych (o 3,2 p. proc. mniej niż w 2015 r.). Blisko połowa przychodów organizacji w 2021 r. tj. 45,6%, pochodziła ze środków publicznych. Największą część przychodów publicznych stanowiły przychody z dotacji przyznawanych według liczby odbiorców (38,1%) lub udzielanych w trybie otwartego konkursu ofert (32,7%).

W 2021 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 2,9 mld zł organizacjom non-profit na realizację zadań publicznych w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,91% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta w latach 2013–2021 zwiększyła się o 1,3 mld zł.

Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit

W 2021 r. ponad połowa podmiotów non-profit (52,3%) współpracowała z innymi organizacjami. W porównaniu do 2015 r. odsetek ten spadł o 3,5 p. proc.

Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, to najwyższym odsetkiem współpracujących z partnerami sektora non-profit charakteryzowała się grupa podmiotów posiadających status OPP (63,3%), a następnie fundacji (59,2%). Ponadto biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, relatywnie często taką współpracę prowadziły organizacje zajmujące się wsparciem trzeciego sektora (67,5%), a w dalszej kolejności działające w zakresie rynku pracy, aktywizacji zawodowej (63,6%) lub pomocy społecznej, humanitarnej (61,8%).

W ramach współpracy wewnątrzsektorowej organizacje miały przeciętnie 4 partnerów, a połowa z nich nie więcej niż 2. Statystyki te utrzymały się na tym samym poziomie w kolejnych pomiarach od 2015 r.

Najczęściej wskazywanymi celami współpracy pomiędzy organizacjami były integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (59,9%) oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub wolontariuszy partnera (49,5%).

W 2021 r. 18,8% współpracujących organizacji wskazało na istnienie barier w kooperacji wewnątrzsektorowej, co było zbliżone do odsetka z 2015 r. – 18,5%. Najistotniejszą przeszkodą we współpracy w 2021 r. był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,5%), a następnie konflikt interesów (4,9%), który miał mniejsze znaczenie przy współpracy z partnerami z innych sektorów.

Ważny wymiar współpracy wewnątrzsektorowej stanowiło funkcjonowanie w ramach większych struktur organizacyjnych. W 2021 r. udział w dobrowolnych porozumieniach deklarowała niespełna połowa organizacji non-profit prowadzących współpracę wewnątrzsektorową (45,8%). Odsetek ten był wyższy o 5,9 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Organizacje najczęściej należały w 2021 r. do formalnych struktur krajowych (29,4%).

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami

Współpraca z przedsiębiorstwami była najmniej rozpowszechniona wśród podmiotów non-profit – prowadziło ją w 2021 r. 27,4% organizacji. Dodatkowo odsetek ten w odniesieniu do 2015 r. zmniejszył się o 7,3 p. proc.

Najchętniej z podmiotami komercyjnymi kontakty utrzymywały organizacje pożytku publicznego (38,6%) oraz fundacje (37,1%). Uwzględniając natomiast główną dziedzinę działalności wyróżniały się organizacje zajmujące się rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (50,0%). Zdecydowana większość organizacji non-profit, które współpracowały z przedsiębiorstwami, była inicjatorem tej współpracy (83,8%).

Średnia liczba przedsiębiorstw, z którymi kooperowały organizacje w 2021 r., wyniosła 12 (w 2015 r. było to 9 przedsiębiorstw). Z kolei mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi organizacje współpracowały, wynosiła 2 zarówno w 2015 r., jak i w 2021 r.

Podobnie jak przy współpracy z instytucjami publicznymi, w 2021 r. organizacje do podejmowania współpracy z przedsiębiorstwami motywowały najczęściej cele materialne (70,7%), częściej finansowe (48,1%) niż rzeczowe (39,7%). Między 2015 r. a 2021 r. zwiększył się odsetek organizacji wskazujących cele niematerialne współpracy z przedsiębiorstwami (z 43,2% do 52,4%), szczególnie – korzystanie z wiedzy i doświadczenia (z 21,4% do 28,8%).

Trudności w prowadzonej z przedsiębiorstwami współpracy odczuwało w 2021 r. 21,7% organizacji non-profit, przy czym najczęściej wskazywaną przez nie barierą był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (11,4%). Odsetek organizacji wskazujących na istnienie barier we współpracy z przedsiębiorstwami zwiększył się w porównaniu do 2015 r. o 1,3 p. proc.

Szczególną formą współpracy była możliwość korzystania przez organizacje nieodpłatnie z pracy pracowników przedsiębiorstwa, co określane jest mianem wolontariatu pracowniczego. Grupa organizacji deklarujących korzystanie z wolontariatu pracowniczego nie była duża (9,4% spośród organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami). Ponadto odsetek ten zmniejszył się sukcesywnie z pomiaru na pomiar od 2015 r., kiedy wynosił 15,5%. W 2021 r. całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 24,8 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (51,4%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy w przedsiębiorstwie.

Executive Summary

Cooperation and networking social capital of non-profit organizations

In 2021, there were 96.8 thousand active non-profit organizations, such as: associations and similar organizations, foundations, faith-based charities, rural housewives clubs, as well as business and professional associations. Their number increased by 20,8% as compared to 2010, and by 8.5% in relation to 2015.

In 2021, 86.1% of non-profit organizations cooperated with other entities, such as public administration, enterprises or other organizations. In relation to earlier data from 2015, the number fell by 2.4 percentage point.

Volunteer fire brigades (96.5%), rural housewives clubs (92.3%), hunting clubs and public benefit organizations (90.0% each) cooperated most often with other entities; on the other hand, cooperation was the least popular among farmers organizations (62.2%).

On average, those non-profit organizations that established cooperation in 2021 with other entities cooperated with 11 partners. What is notable, half of the organizations had no more than 4 partners (the numbers were, respectively, 12 and 4 in 2015).

In 2021, cooperation of non-profit organizations with other entities was most often motivated by search for material assets (86.3%), including financial means for conducting activities (77.5%). Access to intangible assets also ranked high (70.6%) as a cooperation-inducing factor – assets like the possibility of local community integration and networking (57.2%) or knowledge and experience of members and employees of the partner-entity (51.7%).

Among the cooperating organizations, 23.6% declared that they experienced barriers to cooperation with other entities. The ones indicated most often were lack of sufficient knowledge of the partner concerning cooperation (13.2%), unclear legal procedures (10.6%) or no partner relations, instrumental treatment (10.2%). Relatively often, business and professional associations (30.9%), foundations (29.9%) or public benefit organizations (29.6%), faced barriers to cooperation.

On the basis of the data concerning cooperation, measurement of diversity of population of non-profit organizations was performed, constructing indices of four dimensions of social capital and an overarching synthetic index. Those measures concerned network relations and their parameters like size, density, heterogeneity and inclusiveness. Taking into consideration the type of organizations, value of all four dimensions indices was high among business and professional associations (excluding farmers' organizations), public benefit organizations or social enterprises. Apart from the type of organization, the main sources of differentiation of the social capital level between the surveyed entities were amount of organization's revenues, followed by number of employees and number of members. The value of the indicator increased with the size of the organization's revenues, the number of employees employed or the number of members owned. What is more, organizations that reported providing support due to hostilities conducted in the territory of Ukraine in the period between February 24th and March 31st, 2022, proved markedly above average in terms of the social capital level. On the other hand, type of locality or voivodship in which the organizations were located and their age had a strikingly small relations to the value of the synthetic index. Tendencies regarding networking social capital indices have not changed notably since 2015.

Cooperation of non-profit organizations with public institutions

In 2021, 77.4% of non-profit organizations cooperated with public institutions. It is a fall by 4.2 percentage point when comparing to 2015. Most frequently, volunteer fire brigades (95.1%), rural housewives clubs (90.3%) and hunting clubs (88.0% each) had partners from public administration. Taking into account the main field of activity, most often with the public sector cooperated organizations dealing with rescue services (94.4%), hunting (87.5%), local development (83.6%), sports, tourism, recreation, hobbies (81.3%).

On average organizations cooperating with public institutions worked with 6 partners of this kind (just like in 2015). Half of the organizations worked with at most 3 public institutions (1 more compared to 2015).

Among cooperation partners belonging to the public sector, the ones most often listed were local government administration units (68.0%) and units subordinate to local governments (49.7%). 25.4% of non-profits cooperated with the government administration, while 22.7% with its subordinate units.

The main purpose for cooperation with public institutions in 2021 was obtaining material assets (86.1%), of which financial means (76.5%) were indicated more frequently than tangible assets (44.3%). However, almost half of non-profit entities cooperating with public organizations listed non-financial benefits resulting from this cooperation as well (48.3%).

In 2021, difficulties regarding cooperation with public sector institutions were reported by 21.4% of the organizations (by 1.9 percentage points less than in 2015). Problems in cooperation with public administration resulted, firstly, from poor, unclear legal provisions and procedures (10.4%), secondly, from lack of knowledge of the partner on cooperation (9.4%), and thirdly from lack of partner relations and instrumental treatment by the partner (9.1%).

Out of many forms of cooperation with administration, implementation of public tasks was of particular interest. In 2021, 33.8% of non-profit organizations executed tasks for government and self-government administration, financed from public funds (by 3.2 percentage points less than in 2015). Nearly half of the organization's revenue in 2021, i.e. 45.6%, came from public funds. The largest part of revenues from public funds were revenues from subsidies according to the number of beneficiaries (38.1%) or granted in the form of an open offer competitions (32.7%).

In 2021, self-government administration offices of all levels allocated PLN 2.9 billion for implementation of public tasks by non-profit organizations under the procedures dedicated thereto, which accounted for 0.91% of all expenditures of self-government units. The money thus allocated have increased by PLN 1.3 billion between 2013 and 2021.

Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations

In 2021, more than half of non-profit entities (52.3%) cooperated with other organizations. This percentage was lower by 3.5 percentage points with regard to 2015.

The highest percentage of organizations cooperating with partners from non-profit sector characterized the group of entities with BPO status (63.3%) and foundations (59.2%). Taking the main type of activity into account, relatively often, such cooperation was conducted by organizations supporting philanthropic intermediaries and voluntarism promotion (67.5%), those concerned with employment assistance (63.6%) or social services (61.8%).

Within the framework of inter-sectoral cooperation organizations had on average 4 partners, half of them possessing not more than 2. These statistics remained unchanged from 2015.

The most frequently listed benefits of cooperation between the organizations were integration of the local community and networking (59.9%) as well as using knowledge and experience of employees, members or volunteers of the partner (49.5%).

In 2021, 18.8% of cooperating organizations indicated the existence of barriers to inter-sectoral cooperation, which was close to the indications from 2015 – 18.5%. Among the most significant barriers to cooperation were lack of partner's knowledge concerning the cooperation (9.5%) and conflict of interests (4.9%), which was significantly less important in cooperation with partners from other sectors.

Functioning as part of larger organizational structures constituted an important aspect of inter-sectoral cooperation. In 2021, slightly less than a half of cooperating non-profit organizations declared participation in voluntary agreement within superior structures (45.8%). The percentage increased by 5.9 percentage points compared to 2015. Most frequently, the participating organizations belonged to the formal national structures (29.4%).

Cooperation of non-profit organizations with enterprises

Cooperation with enterprises was the least popular among non-profit entities. In 2021, it was practiced by 27.4% of organizations. In addition, this percentage in relation to 2015 decreased by 7.3 percentage points.

Most often, contacts with commercial entities have been maintained by public benefit organizations (38.6%) and foundations (37.1%). Taking the main type of activity into account, organizations dealing with employment assistance (50.0%) stood out. The vast majority of non-profit organizations, which cooperated with undertakings, was the instigator of this cooperation (83.8%).

On average, in 2021 the organizations cooperated with 12 enterprises (in 2015 it was 9 enterprises). In turn, the median number of enterprises with which organizations cooperated was 2 both in 2015 and in 2021.

Similarly to cooperation with public institutions, in 2021, the organizations were most often motivated to establish cooperation with enterprises by material objectives (70.7%), of which financial (48.1%) dominated over tangible ones (39.7%). Between 2015 and 2021, the percentage of organizations indicating intangible objectives of cooperation with enterprises increased from 43.2% to 52.4%; in particular – using knowledge and experience of cooperation partners (from 21.4% to 28.8%).

In 2021, difficulties in cooperation with enterprises were noted by 21.7% of non-profit organizations and given that the most frequently indicated barrier was partner's lack of knowledge concerning the cooperation (11.4%). The fraction of organizations indicating the presence of barriers during the cooperation with enterprise increased by 1.3 percentage points compared to 2015.

A specific form of cooperation was the possibility to use the unpaid work of enterprise employees, a practice known as „employee volunteering“. The group of organizations declaring use of employee volunteering was not large and consisted of 9.4% of non-profit organizations cooperating with enterprises. In addition, this percentage has been successively decreasing from measurement to measurement since 2015, when it amounted to 15.5%. In 2019, the total number of employees spending time for rendering unpaid services for the organizations equaled 24.8 thousand persons. More than half of such employees (51.4%) provided work for organizations in their free time, that is after working hours.

Rozdział 1. Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit

Chapter 1. Cooperation and networking social capital of non-profit organizations

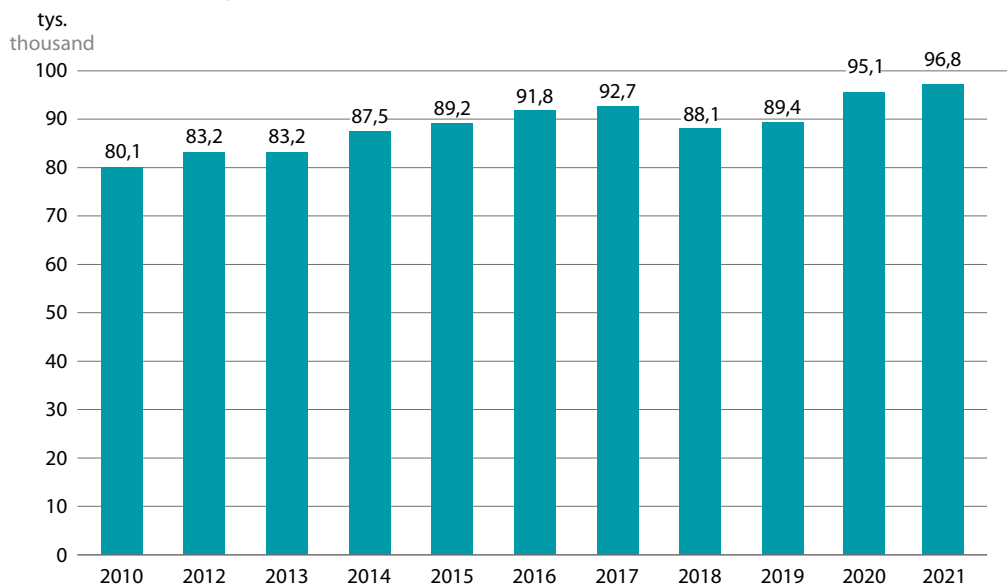
Organizacje non-profit to podmioty tworzące zbiorowość odrębną od sektora publicznego i komercyjnego¹. W publikacji analizie poddano organizacje takie jak: typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, stowarzyszenia sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, w tym kółka rolnicze, a także po raz pierwszy jako odrębną formę prawną – koła gospodyń wiejskich. Ponadto w publikacji omówiono organizacje o charakterze nierejestrowym – stowarzyszenia zwykłe oraz przy-parafialne organizacje Kościoła katolickiego. Nie uwzględniono organizacji pracodawców, związków zawodowych i partii politycznych.

1.1. Liczba aktywnych organizacji

1.1. Number of active organizations

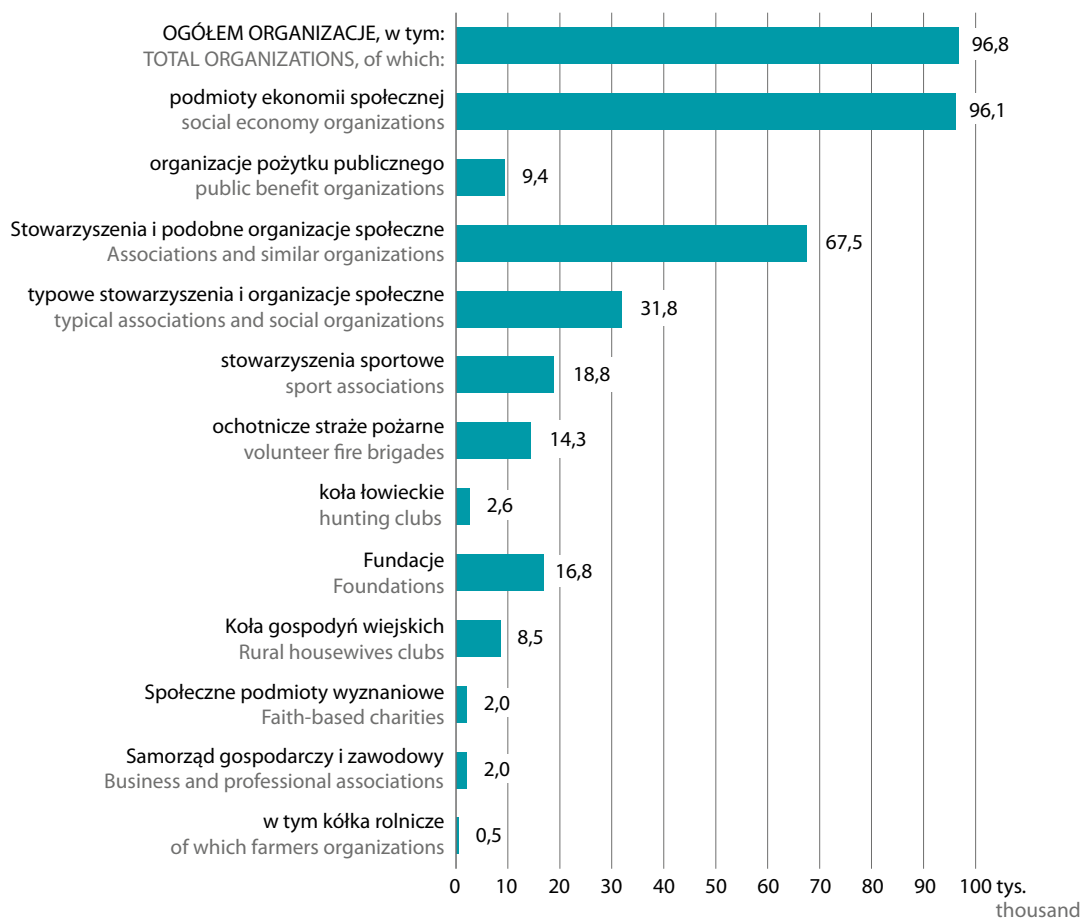
Pomiędzy 2010 r. a 2021 r. nastąpił wzrost liczby badanych organizacji non-profit o 20,8% (z 80,1 tys. w 2010 r. do 96,8 tys. w 2021 r.). W 2018 r. nastąpił spadek liczby organizacji o 5,0% (z 92,7 tys. w 2017 r. do 88,1 tys. w 2018 r.) wynikający ze zmniejszającej się liczby zarejestrowanych nowopowstałych podmiotów oraz z wyrejestrowania z REGON podmiotów, które nie zarejestrowały się w Krajowym Rejestrze Sądowym. Zwiększenie liczby organizacji non-profit między 2019 r. a 2020 r. - o 6,4% (z 89,4 tys. w 2019 r. do 95,1 tys. w 2020 r.) wynikało z objęcia obserwacją statystyczną kół gospodyń wiejskich.

Wykres 1.1. Liczba aktywnych organizacji non-profit
Chart 1.1. Number of non-profit organizations

¹ Więcej: Uwagi metodologiczne.

Wykres 1.2. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2021 r.
 Chart 1.2. Number of non-profit organizations by type of organization in 2021

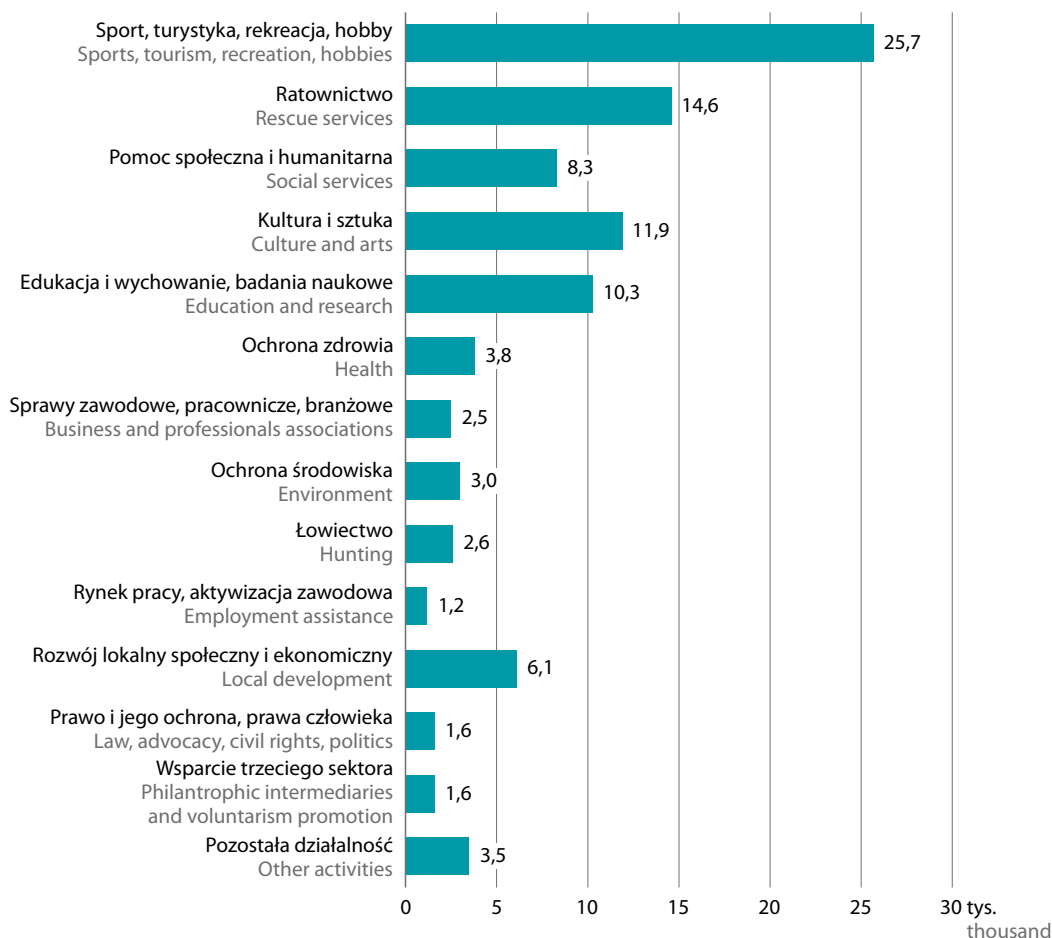
W 2021 r. aktywną działalność prowadziło 96,8 tys. organizacji non-profit (omawianych w tej publikacji). Wśród nich do sektora ekonomii społecznej należało 96,1 tys. podmiotów, co stanowiło 99,3% zbiorowości. Co dziesiąta organizacja posiadała status organizacji pożytku publicznego (9,4 tys.), natomiast 0,3% podmiotów stanowiły przedsiębiorstwa społeczne.

Najliczniejszą grupą organizacji non-profit były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 67,5 tys. podmiotów (69,7%), fundacje – 16,8 tys. (17,4%), a następnie koła gospodyń wiejskich – 8,5 tys. podmiotów (8,8%). Liczba społecznych podmiotów wyznaniowych oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego prowadzących aktywną działalność w 2021 r. wyniosła po 2,0 tys. (odpowiednio – 2,1% i 2,0%).

Wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych dominującą grupę tworzyły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (31,8 tys. – 32,8% z ogółu organizacji). Natomiast najmniej liczne były koła łowieckie – 2,6 tys., co stanowiło 2,7% organizacji non-profit.

Wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (takich jak kółka rolnicze, izby i zrzeszenia branżowe, cechy rzemieślnicze, organizacje samorządu zawodowego prawników, lekarzy itp.), w 2021 r. aktywną działalność prowadziło 0,5 tys. kółek rolniczych (0,5% aktywnych organizacji) oraz 1,5 tys. pozostałych organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (1,5%).

Wykres 1.3. Liczba organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2021 r.
 Chart 1.3. Number of non-profit organizations by main field of activity in 2021

Charakterystyczne dla organizacji non-profit jest ich istotne zróżnicowanie pod względem dziedzin, w ramach których prowadzą one swoją działalność statutową. Podobnie jak w poprzednich latach, największą część podmiotów jako główną dziedzinę działalności wskazała sport, turystykę, rekreację, hobby (25,7 tys. podmiotów; 26,6%), z czego 70,0% stanowiły stowarzyszenia sportowe. Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z ratownictwem (14,6 tys. organizacji; 15,1%) – ochotnicze straże pożarne oraz inne ochotnicze jednostki ratownicze (WOPR, GOPR).

Stosunkowo często organizacje non-profit jako główny obszar prowadzonej działalności wskazywały kulturę i sztukę (12,3% ogółu organizacji), a także takie dziedziny jak edukacja i wychowanie, badania naukowe (10,7%) oraz pomoc społeczna i humanitarna (8,6%). Wyraźnie mniej organizacji zajmowało się rozwojem lokalnym (6,3%) ochroną zdrowia (3,9%) i ochroną środowiska (3,1%).

Najmniej podmiotów non-profit prowadziło działalność w obszarach takich jak: rynek pracy i aktywizacja zawodowa (1,2% ogółu organizacji), wsparcie trzeciego sektora oraz prawo, jego ochrona i prawa człowieka (po 1,6%).

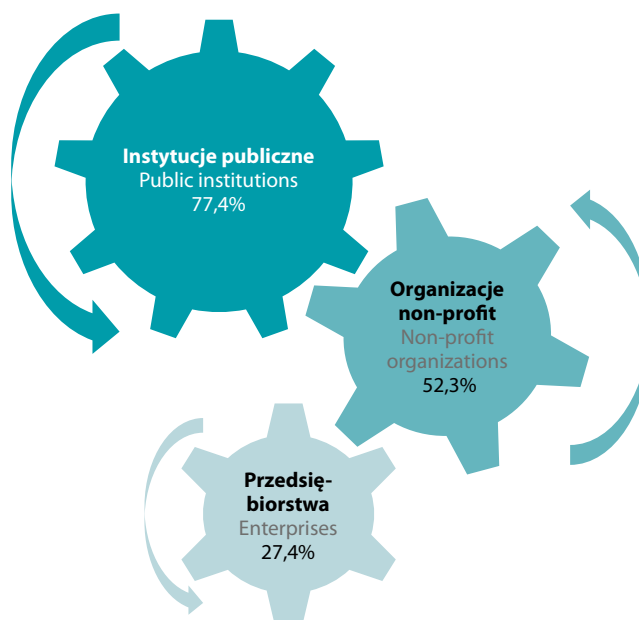
1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa

1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation

Potencjał kooperacyjny organizacji non-profit określa współpraca tych organizacji z instytucjami publicznymi, innymi organizacjami non-profit oraz przedsiębiorstwami. Ten podrozdział dotyczy współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej organizacji non-profit, zróżnicowania celów podejmowanej współpracy, a także barier w jej prowadzeniu.

W 2021 r. 86,1% organizacji non-profit podejmowało współpracę z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. W stosunku do 2015 r. odnotowano zmniejszenie odsetka organizacji non-profit, które prowadziły współpracę z innymi jednostkami o 2,4 p. proc., natomiast w stosunku do 2017 r. o 1,1 p. proc., a w odniesieniu do 2019 r. o 1,7 p. proc.

Rysunek 1.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami w 2021 r.
Figure 1.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities in 2021

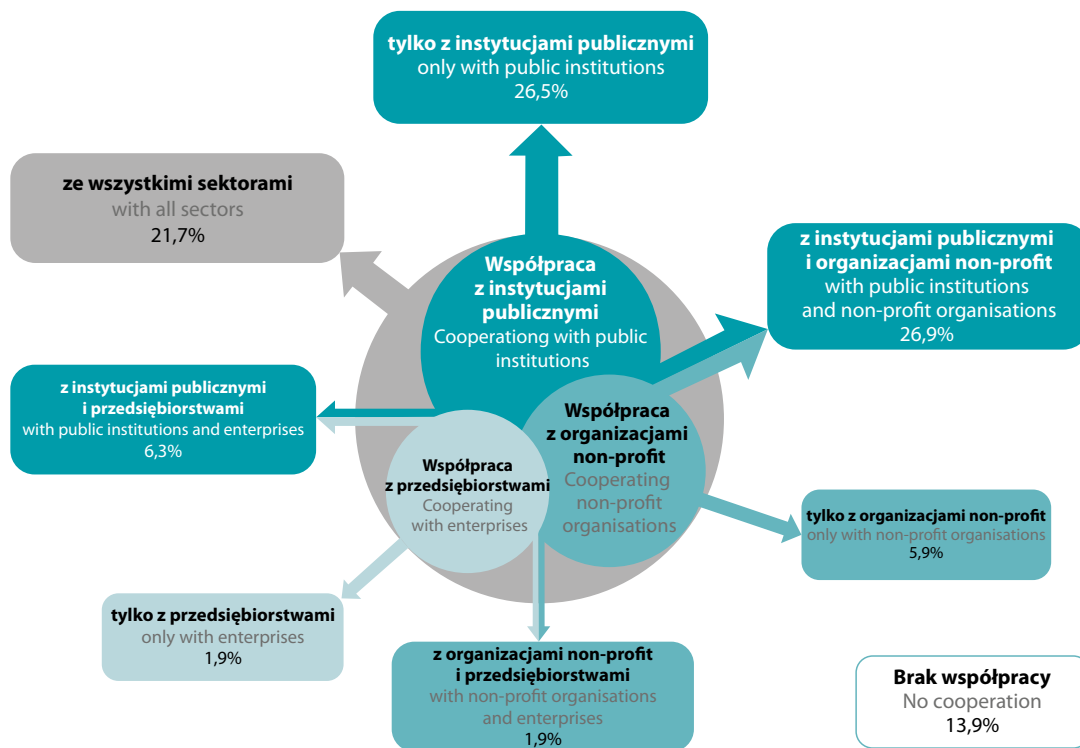

Organizacje non-profit najczęściej nawiązywały relacje z instytucjami publicznymi (77,4%), przy czym odsetek ten zmalał o 3,8 p. proc. w stosunku do 2019 r. Ponadto organizacje prowadziły współpracę wewnątrzsektorową (52,3% – spadek o 2,5 p. proc.). Odsetek podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (27,4%) również uległ zmniejszeniu aż o 6,6 p. proc.

Najwyższy odsetek organizacji non-profit nawiązujących relacje przynajmniej z jednym z wymienionych typów partnerów zaobserwowano wśród kół gospodyń wiejskich (92,3%), a następnie w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (86,9%), w szczególności wśród ochotniczych straży pożarnych (96,5%), kół łowieckich (90,0%) i stowarzyszeń sportowych (88,9%). Najniższy udział podmiotów współpracujących odnotowano natomiast w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (79,0%), a wśród nich w kółkach rolniczych (62,2%). Wysoki udział podmiotów kooperujących z przynajmniej jednym typem partnera odnotowano w grupie przedsiębiorstw społecznych (91,1%) oraz wśród organizacji pożytku publicznego (90,0%).

Organizacje non-profit mogą współpracować równocześnie z wieloma podmiotami. W 2021 r. 83,2% organizacji nawiązywało relacje równoległe z kilkoma partnerami, w tym najczęściej współdziałało równocześnie z instytucjami publicznymi oraz innymi przedstawicielami sektora non-profit (26,9%). Podobny odsetek organizacji współpracował wyłącznie z instytucjami publicznymi (26,5%). Co piąta organizacja nawiązywała relacje ze wszystkimi sektorami (21,7%). Jedynie 13,9% organizacji non-profit nie podjęło współpracy z żadnym podmiotem.

Rysunek 1.2. Struktura organizacji non-profit według typu partnera w 2021 r.
Figure 1.2. Structure of non-profit organizations by type of partner in 2021

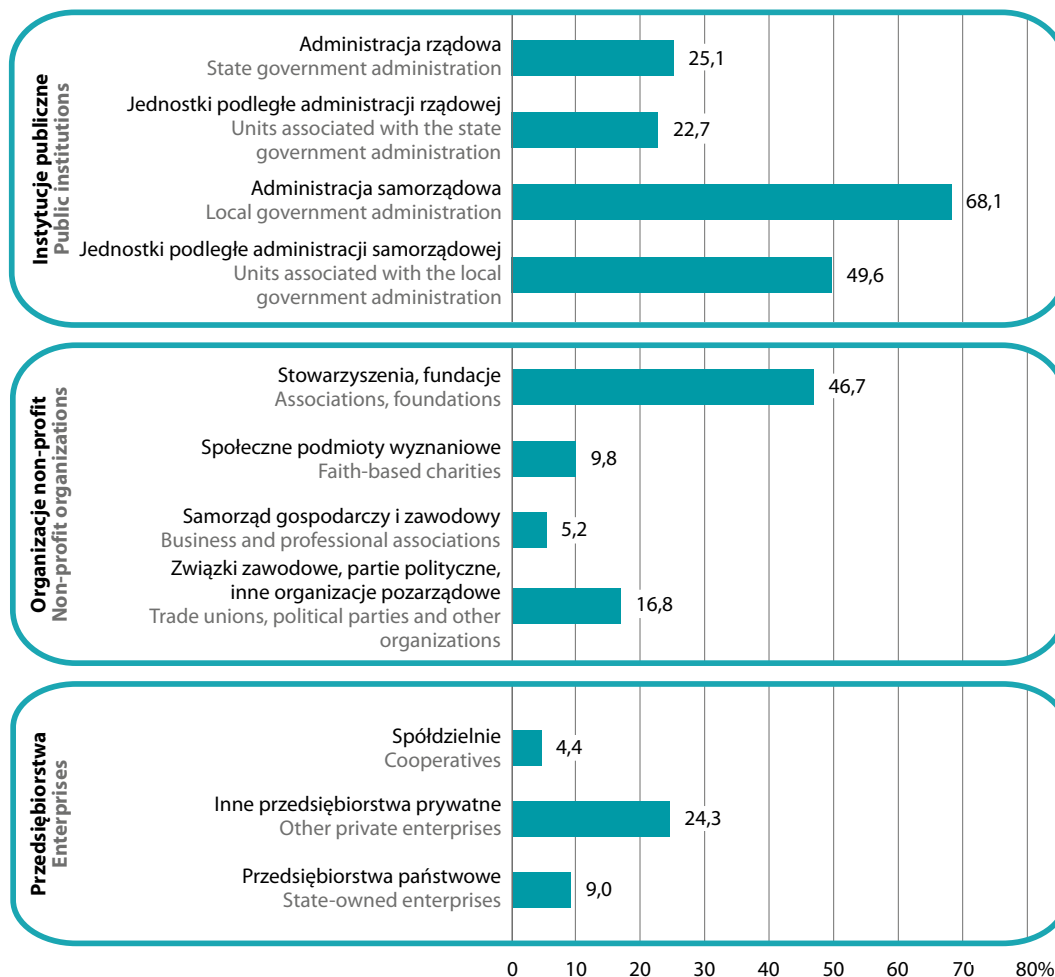

Organizacje non-profit, które w 2021 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami (bez względu na typ partnera współpracy), posiadały przeciętnie 11 partnerów, przy czym połowa organizacji współpracowała łącznie z nie więcej niż 4 podmiotami. Średnia liczba partnerów zmniejszyła się o 2, natomiast mediana nie zmieniała się w odniesieniu do 2019 r. Najwyższą średnią liczbą partnerów wyróżniały się jednostki współpracujące z przedsiębiorstwami, które posiadały przeciętnie 12 partnerów. Organizacje kooperujące z instytucjami publicznymi miały średnio 6 partnerów, natomiast podmioty prowadzące współpracę wewnątrzsektorową – 4 partnerów.

Głównym partnerem dla jednostek współpracujących z instytucjami publicznymi (77,4%) była administracja samorządowa (68,1%) oraz jednostki jej podległe (49,6%). Organizacje współpracujące z innymi podmiotami sektora non-profit (52,3%), najczęściej jako partnera współpracy wymieniały stowarzyszenia i fundacje (46,7%). Co szósty podmiot wskazał na inne organizacje pozarządowe, w tym związki zawodowe oraz partie polityczne, a blisko co dziesiąty na społeczne podmioty wyznaniowe (9,8%). Wśród podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (27,4%) przeważały takie, które współpracowały z przedsiębiorstwami prywatnymi (24,3%) nad współpracującymi ze przedsiębiorstwami publicznymi (9,0%) i spółdzielniami (4,4%).

Wykres 1.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera w 2021 r.

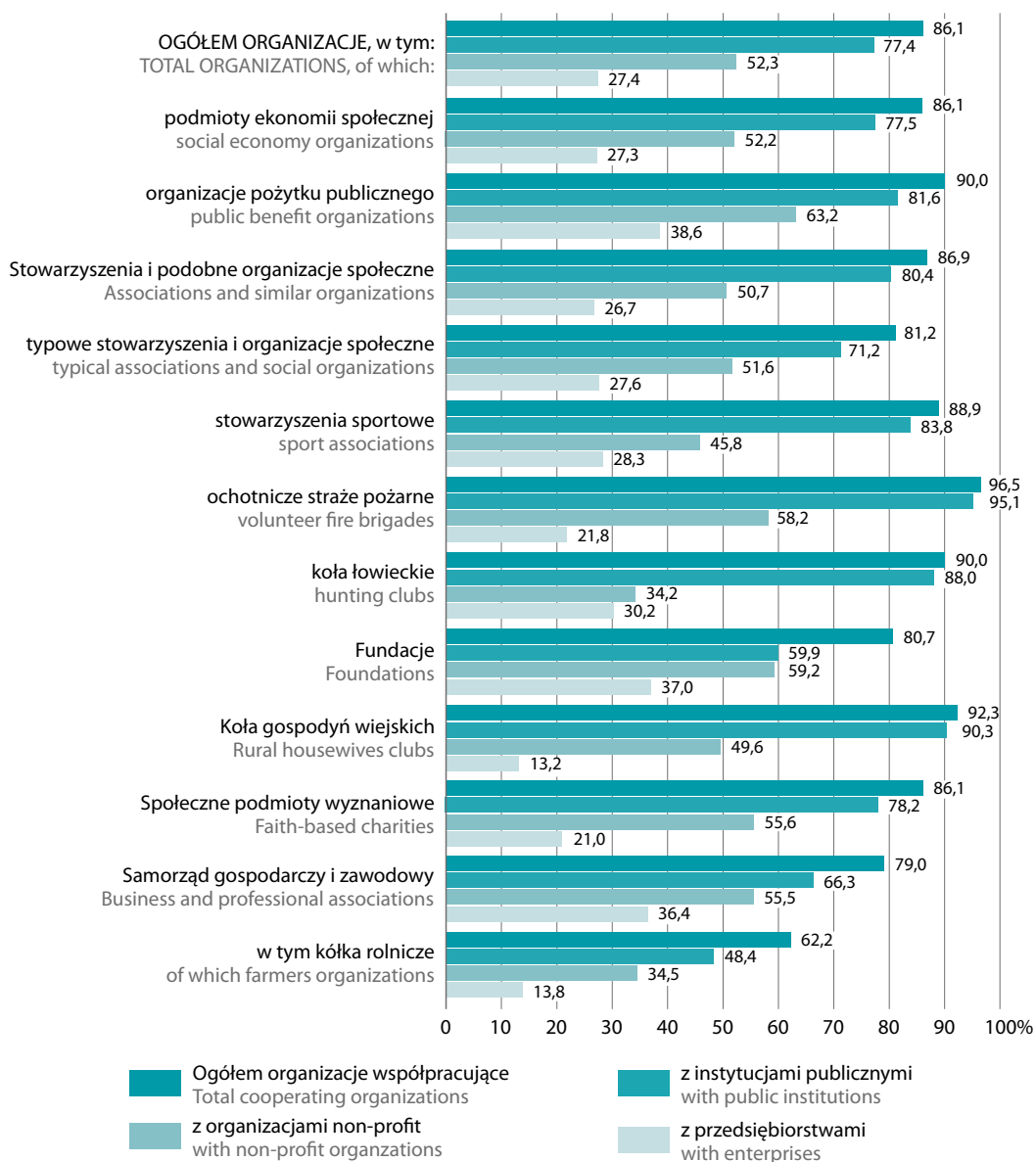
Chart 1.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of partner in 2021

W latach 2015–2021 wśród organizacji współpracujących z innymi podmiotami najbardziej istotna zmiana nastąpiła wśród jednostek, które kooperowały z jednostkami podległymi administracji samorządowej, ich odsetek zmniejszył się o 11,7 p. proc. (z 78,1% do 68,1%), natomiast wzrósł udział podmiotów współpracujących z administracją rządową – o 6,6 p. proc. (z 18,5% na 25,1%). W pozostałych grupach wyróżnionych w oparciu o szczegółowy rodzaj partnera współpracy zmiany w tym okresie nie przekraczały 3,0 p. proc.

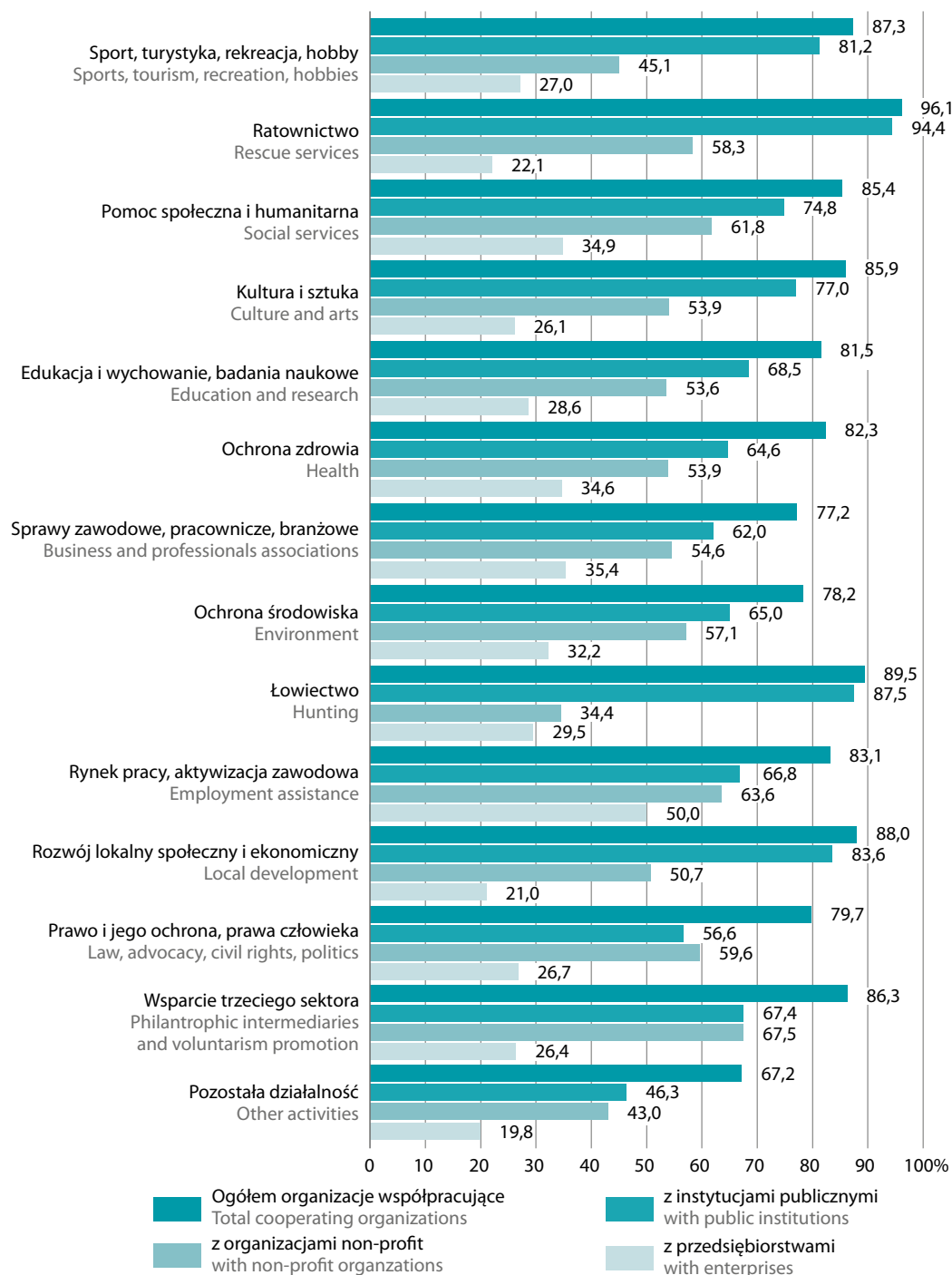
Wykres 1.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2021 r.

Chart 1.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2021

Wykres 1.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2021 r.

Chart 1.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2021

Jak wspomniano wyżej, najczęściej partnerem współpracy dla organizacji non-profit były instytucje publiczne. W 2021 r. najwyższy odsetek współpracujących z administracją rządową, samorządową bądź jednostkami im podległymi odnotowano w kołach gospodyń wiejskich (90,3%), a następnie w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (80,4%), w tym szczególnie wysoki wśród ochotniczych straży pożarnych (95,1%) oraz kół łowieckich (88,0%). Najniższy odsetek wystąpił natomiast w samorządzie gospodarczym i zawodowym (66,3%), a w jego ramach – wśród kółek rolniczych (48,4%) oraz w fundacjach (59,9%).

Na tle innych organizacji non-profit wyróżniają się jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego. Wśród nich odsetki organizacji współpracujących z poszczególnymi partnerami były wyższe niż analogiczne odsetki dla ogółu organizacji – z instytucjami publicznymi współpracowało 81,6% organizacji pożytku publicznego, z organizacjami non-profit – 63,2%, zaś przedsiębiorstwami – 38,6%.

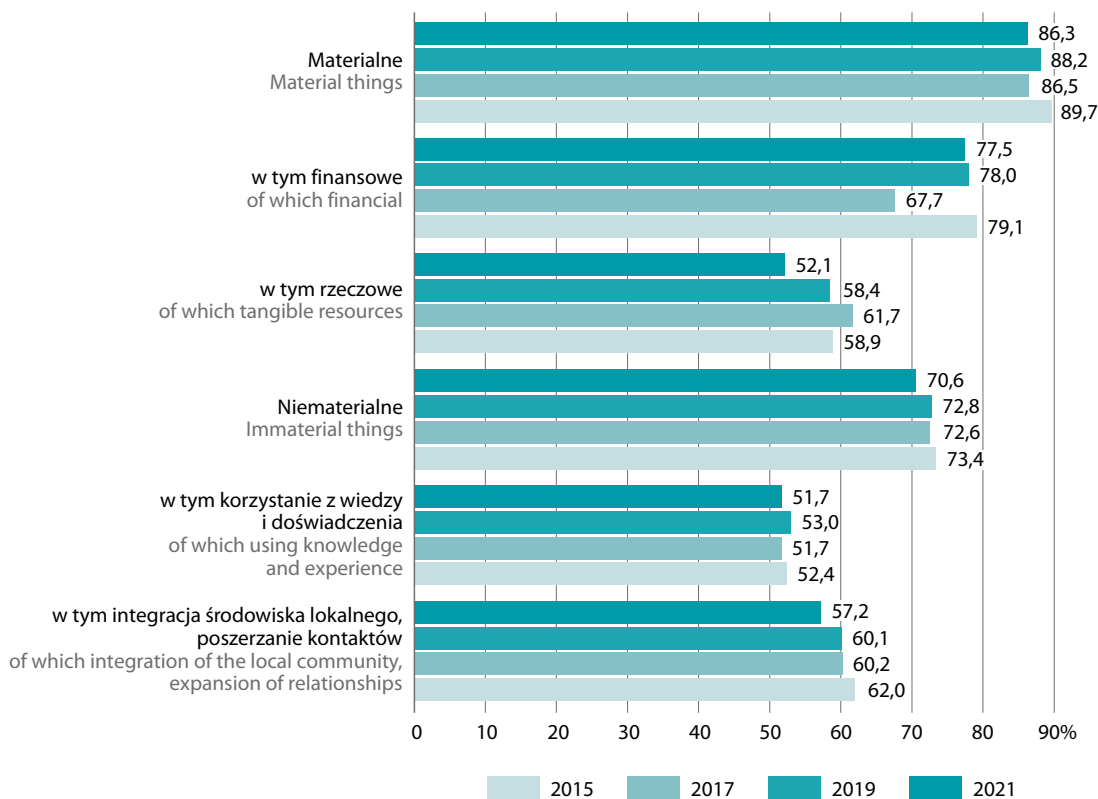
Z kolei analizując współpracę podejmowaną przez organizacje non-profit z instytucjami publicznymi, organizacjami non-profit i przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji należy zauważyć, iż najwyższy odsetek organizacji, które podejmowały kooperację z innymi podmiotami, bez względu na typ partnera, wystąpił wśród jednostek zajmujących się ratownictwem (96,1%), przy czym współpraca ta opierała się niemal zawsze na kontaktach z instytucjami publicznymi (94,4%). Z jednostkami z sektora publicznego współpracowała zdecydowana większość organizacji skupiających łowczych (87,5%), a także organizacji działających w sferze rozwoju lokalnego społecznego i ekonomicznego (83,6%) oraz sportu, turystyki, rekreacji i hobby (81,2%). Współpraca z sektorem komercyjnym była szczególnie ważna dla podmiotów prowadzących działania związane z rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (50,0%). Wyższy niż przeciętnie odsetek wystąpił również wśród organizacji zajmujących się sprawami zawodowymi, pracowniczymi, branżowymi (35,4%), a także skupiających działania w obszarze związanym z pomocą społeczną i humanitarną oraz ochroną zdrowia (odpowiednio 34,9% i 34,6%). Najwyższy udział podmiotów podejmujących współpracę z innymi organizacjami non-profit wystąpił wśród jednostek zajmujących się wsparciem trzeciego sektora, chociaż obniżył się w odniesieniu do 2019 r. o 0,9 p. proc. (z 76,5% w 2019 r. do 67,5% w 2021 r.), a także rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (63,6%) i pomocą społeczną i humanitarną (61,8%).

1.3. Cele i bariery współpracy

1.3. Objectives and barriers to cooperation

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami powodowana jest różnymi potrzebami i motywacjami. W 2021 r. zdecydowana większość organizacji jako cel podejmowanej współpracy wskazała pozyskanie zasobów materialnych (86,3%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (77,5%) oraz możliwość korzystania z lokalu lub innych środków rzeczowych nieodpłatnie bądź na preferencyjnych warunkach (52,1%). Istotny był jednak również dostęp do zasobów niematerialnych (70,6%), takich jak możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (57,2%), a także wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (51,7%). Między 2015 r. a 2021 r. o 1,6 p. proc. obniżył się odsetek organizacji podejmujących współpracę w celu pozyskania środków finansowych. Jeszcze wyraźniej obniżyła się kooperacja w celu pozyskania środków rzeczowych (o 6,8 p. proc.).

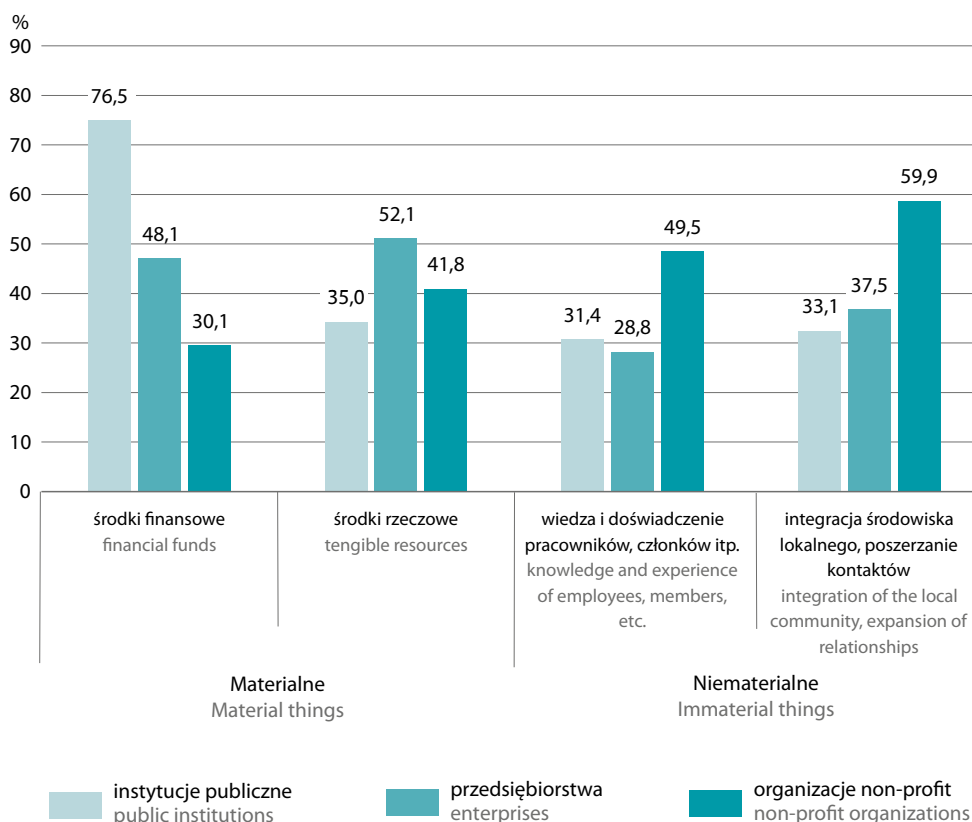
Wykres 1.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy
 Chart 1.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation

Przynależność sektorowa partnera współpracy determinuje zasoby, jakie ma on do zaoferowania. W związku z tym motywacje organizacji wchodzących w relacje z innymi podmiotami różniły się w zależności od podmiotu, z którym jednostka podejmowała współpracę. Zarówno instytucje publiczne, jak i przedsiębiorstwa stanowiły w dużej mierze źródło zasobów materialnych, szczególnie istotnych z punktu widzenia organizacji, w tym środków finansowych (odpowiednio 76,5% i 48,1%) oraz środków rzeczowych (35,0% i 52,1%). Niemniej jednak istotną rolę odgrywały również niematerialne aspekty współpracy. Korzystanie z wiedzy i doświadczenia członków lub pracowników jednostek będących partnerami było jednym z celów współpracy zadeklarowanym przez 31,4% organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi oraz 28,8% podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami. Wskazywano również na możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (33,1% podmiotów nawiązujących relacje z instytucjami publicznymi oraz 37,5% jednostek współdziałających z przedsiębiorstwami).

Wykres 1.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2021 r.

Chart 1.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of partner in 2021

Nieco inne było rozpowszechnienie celów współpracy podejmowanej wewnątrzsektorowo. Współpraca ta była przede wszystkim źródłem zasobów niematerialnych. Blisko 6 na 10 podmiotów współpracujących z innymi organizacjami non-profit jako cel współpracy wskazało integrację środowiska lokalnego i poszerzenie kontaktów (59,9%), a połowa – możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia partnera (49,5%). Znacznie mniejszą rolę odgrywały motywacje związane z pozyskiwaniem środków rzeczowych (41,8%) i finansowych (30,1%).

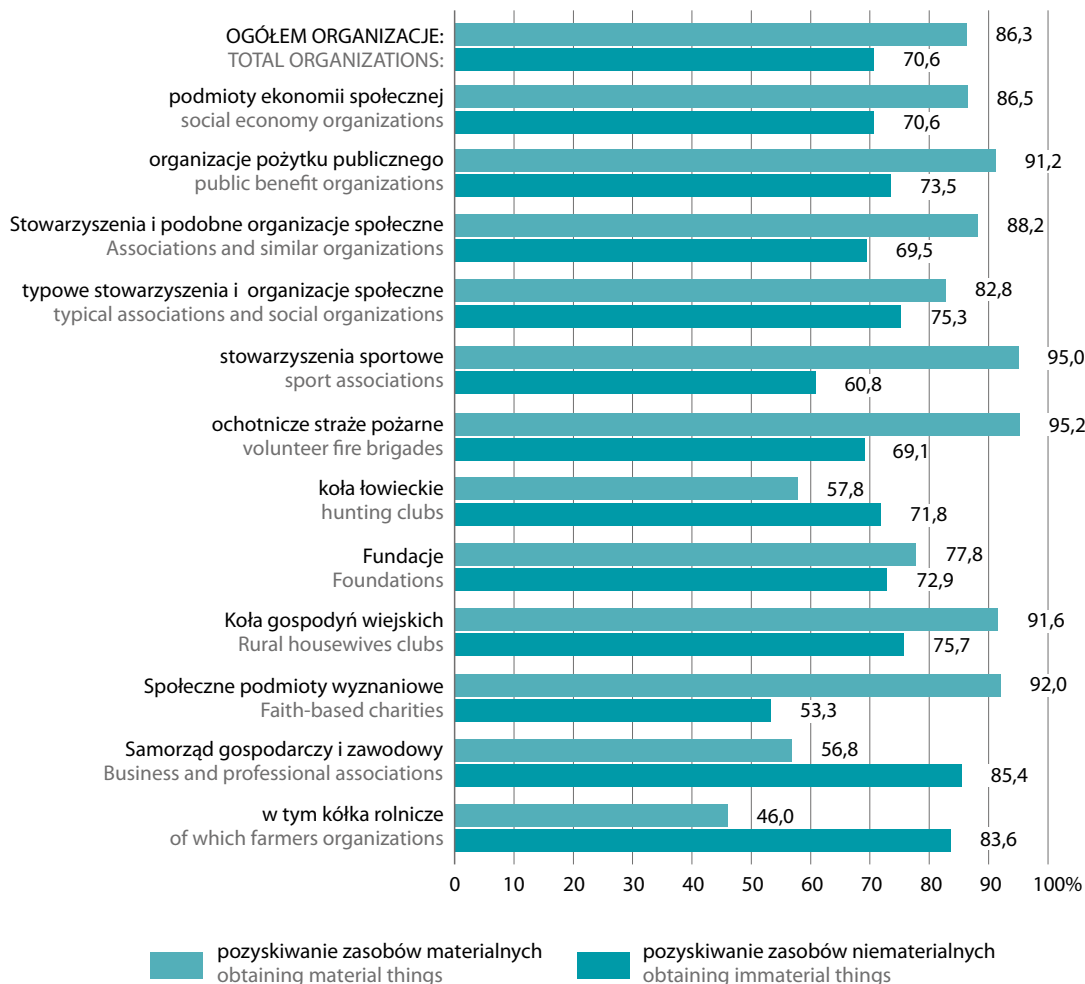
Znaczne zmiany w stosunku do 2019 r. zaobserwowano jedynie w zakresie materialnych celów współpracy, obejmujących nieodpłatne lub preferencyjne korzystanie z lokalu lub pozyskiwanie albo użyczenie środków rzeczowych. Odsetek jednostek współpracujących ze względu na pozyskiwanie środków rzeczowych w przypadku współpracy z administracją publiczną zmniejszył się o 12,2 p. proc. (z 47,2% do 35,0%). Znaczne zwiększenie odnotowano natomiast wśród podmiotów współpracujących z innymi organizacjami non-profit – o 15,3 p. proc. (z 26,5% do 41,8%), zaś w przypadku współpracy z przedsiębiorstwami o 8,9 p. proc. (z 43,2% do 52,1%).

Cele podejmowania współpracy, niezależnie od typu partnera, różniły się znacząco w zależności od rodzaju organizacji, która podejmowała współpracę. Najwyższy udział podmiotów, których główną motywacją do współpracy była możliwość pozyskiwania zasobów materialnych, tj. środków finansowych i rzeczowych, wystąpił wśród ochotniczych straży pożarnych (95,2%), stowarzyszeń sportowych (95,0%), społecznych podmiotów wyznaniowych (92,0%) oraz kół gospodyń wiejskich (91,6%). Często na materialne cele współpracy wskazywały też podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego (91,2%)

oraz przedsiębiorstwa społeczne (83,6%). Z kolei najniższy odsetek organizacji deklarujących materialne cele współpracy wystąpił wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (56,8%) oraz kół łowieckich (57,8%). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego częściej niż inne grupy podmiotów non-profit wskazywały na niematerialne cele współpracy (85,4%). Stosunkowo wysoki odsetek wystąpił również w kołach gospodyń wiejskich (75,7%), typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (75,3%) oraz fundacjach (72,9%). Często środki niematerialne pozyskiwały także organizacje pożytku publicznego (73,5%), a także przedsiębiorstwa społeczne (74,4%). Najmniej znaczącą rolę zasoby niematerialne odgrywały natomiast we współpracy podejmowanej przez społeczne podmioty wyznaniowe (53,3%).

Wykres 1.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Chart 1.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of organization in 2021

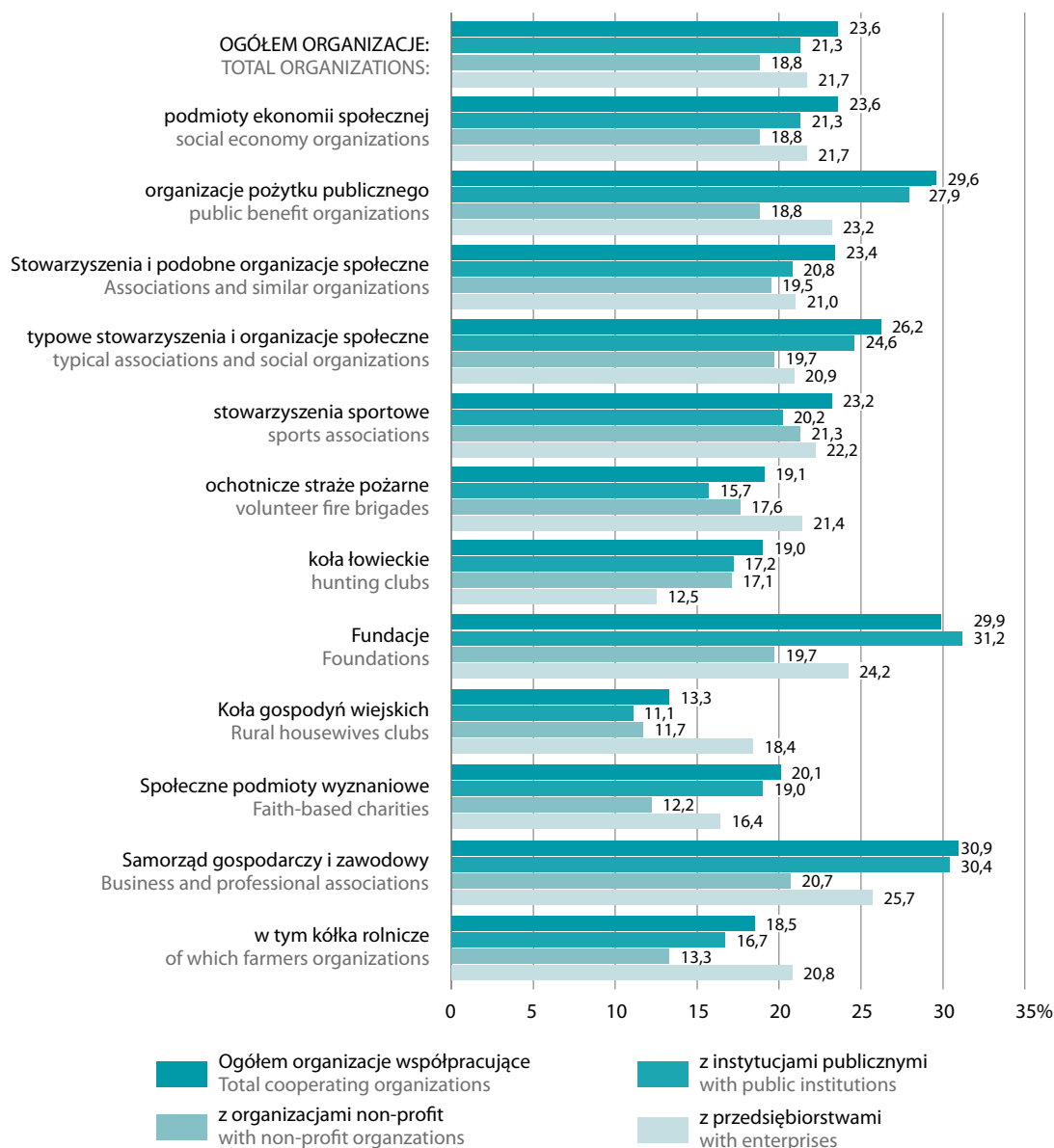

Organizacje non-profit, które podejmowały współpracę, stosunkowo rzadko deklarowały występowanie istotnych barier w jej prowadzeniu. W 2021 r. udział podmiotów deklarujących bariery wyniósł: 21,7% – w przypadku organizacji współpracujących z sektorem komercyjnym, 21,3% - przy współpracy z instytucjami publicznymi oraz 18,8% - wśród podmiotów podejmujących współpracę wewnątrzsektorową. W stosunku do 2019 r. odsetek organizacji zgłaszających problemy we współpracy ze wszystkimi kategoriami partnerów uległ zmniejszeniu: we współpracy wewnątrzsektorowej – o 4,7 p. proc., z przedsiębiorstwami

– o 4,2 p. proc., natomiast w przypadku współpracy z administracją publiczną o 3,7 p. proc. Porównując dane w stosunku między 2021 r. a 2015 r. odnotowano wzrost barier we współpracy z przedsiębiorstwami – o 1,3 p. proc. (z 20,4% w 2015 r.), spadek o 2,0 p. proc. (z 23,3% w 2015 r.) w przypadku współpracy z instytucjami publicznymi, zaś w przypadku współpracy z innymi organizacjami non-profit nie odnotowano zmian.

Wykres 1.10. Odsetek organizacji non-profit zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2021 r.

Chart 1.10. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2021

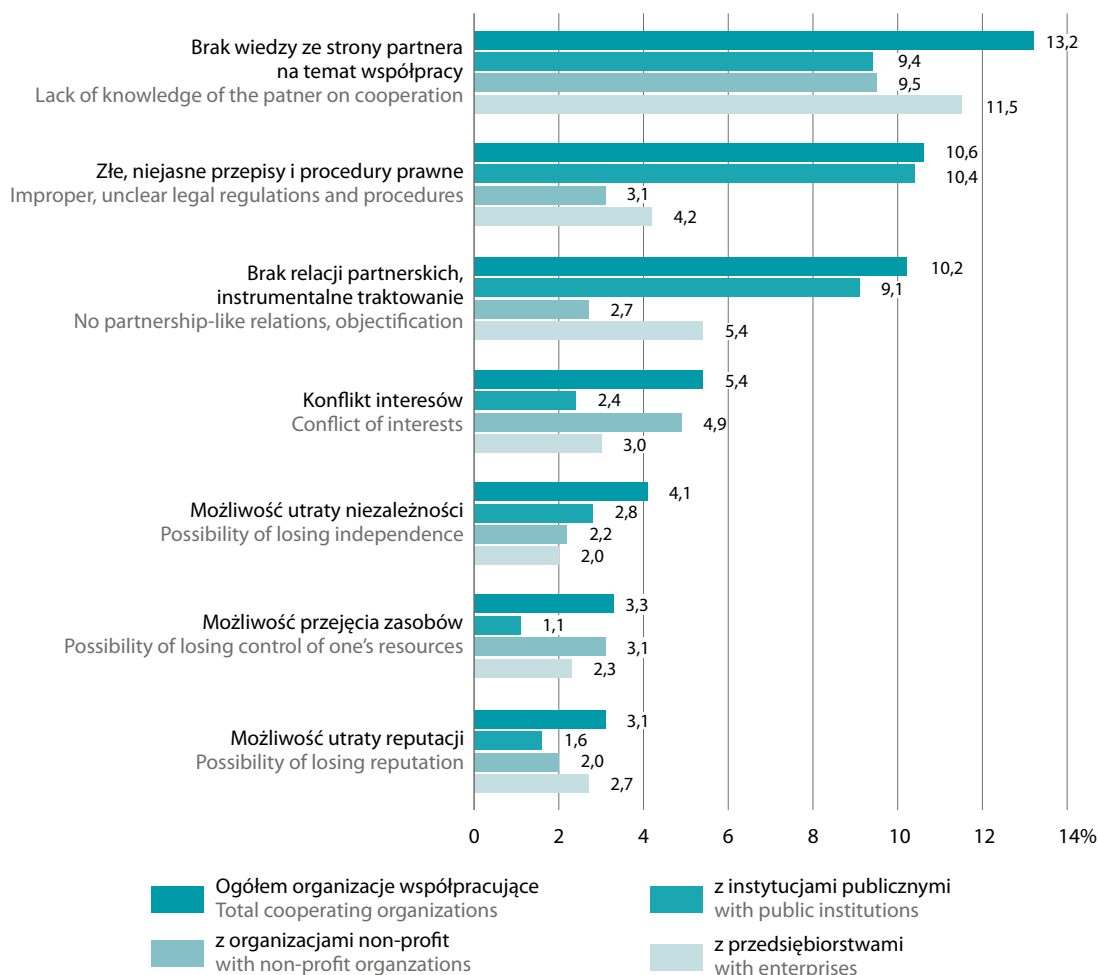

Na problemy we współpracy z instytucjami publicznymi zwracały uwagę przede wszystkim fundacje (31,2%). Najniższy odsetek zgłaszających zastrzeżenia w tym zakresie odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (11,1%). Najwyższy odsetek organizacji zgłaszających występowanie istotnych barier we współpracy z sektorem komercyjnym odnotowano wśród organizacji samorządu zawodowego i gospodarczego (25,7%) oraz fundacji (24,2%). Natomiast najmniej zastrzeżeń do współpracy z przedsiębiorstwami miały koła łowieckie (12,5%) oraz społeczne podmioty wyznaniowe (16,4%).

Organizacje non-profit stosunkowo najlepiej oceniały współpracę wewnątrzsektorową, gdzie wystąpił najniższy odsetek jednostek wskazujących na problemy w relacjach (18,8%). Na bariery w kontaktach z innymi podmiotami non-profit najczęściej zwracały uwagę stowarzyszenia sportowe (21,3%). Najrzadziej natomiast występowanie barier deklarowały koła gospodyń wiejskich (11,7%) oraz społeczne podmioty wyznaniowe (12,2%).

Wykres 1.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według barier współpracy i typu partnera w 2021 r.

Chart 1.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by barriers to cooperation and type of partner in 2021

Wśród barier wskazywanych przez organizacje non-profit w 2021 r. najistotniejszym problemem był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy, zgłoszony przez 13,2% organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami. Bariera ta była szczególnie odczuwalna przy współpracy z przedsiębiorstwami (11,5%). Również często zwracano uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (10,6%)

oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne (10,2%) – deklarowane zwłaszcza w odniesieniu do współpracy z podmiotami publicznymi (odpowiednio 10,4% i 9,1%). Konflikty interesów stanowiły barierę dla 5,4% jednostek podejmujących współpracę i odnosił się głównie do kooperacji z organizacjami non-profit (4,9%). Istotną barierą przy współpracy wewnątrzsektorowej było również ryzyko przejęcia zasobów – ludzi, kapitału bądź wiedzy (3,3%).

1.4. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach non-profit

1.4. Level of networking social capital in non-profit organizations

Spośród wielu definicji kapitału społecznego funkcjonujących w literaturze przedmiotu² na potrzeby niniejszej analizy odwołano się wyłącznie do ujęcia tego terminu w perspektywie teorii sieci. Zgodnie z nią kapitał społeczny to zasoby umiejscowione w strukturze społecznej, do których jednostka ma dostęp dzięki posiadanej sieci kontaktów. Indywidualny potencjał kapitału społecznego zależy od właściwości sieci oraz od pozycji zajmowanej przez jednostkę. W związku z tym, przy pomiarze bierze się pod uwagę takie aspekty, jak powiązania między punktami w sieci, strukturę sieci oraz dostępne zasoby. Ponadto przeprowadzona analiza dotyczyła relacji między organizacjami, a więc mierzony kapitał społeczny ma charakter mezo.

Kapitał społeczny tworzony na poziomie mezo obrazują cztery wskaźniki cząstkowe dotyczące relacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami, czyli analizowanymi punktami w sieci, przy czym przedmiotem analizy są organizacje non-profit, a nie działające w ich ramach osoby.

Poszczególne wskaźniki zoperacjonalizowano w następujący sposób³:

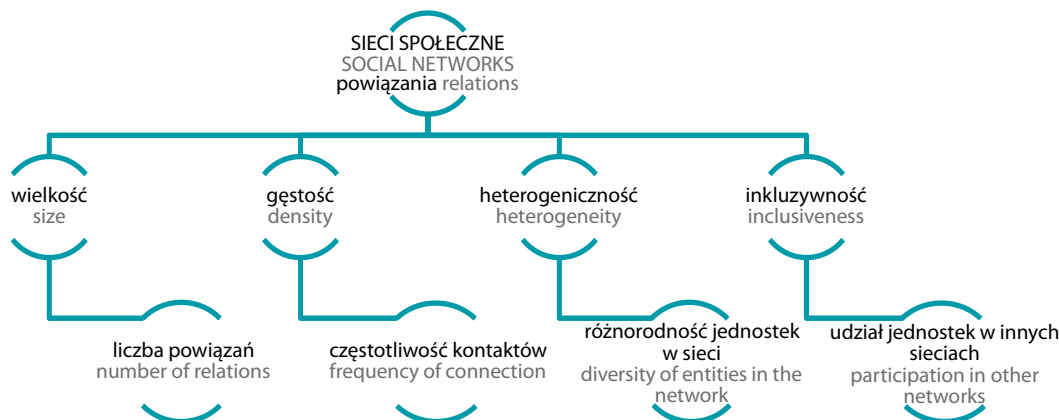
1. **WIELKOŚĆ** – liczba podmiotów, z którymi organizacja non-profit podejmowała współpracę.
2. **GEŃSTOŚĆ** – częstotliwość współpracy określona na podstawie tego, czy współpraca odbywała się regularnie, w sposób ciągły czy też nieregularnie, sporadycznie.
3. **HETEROGENICZNOŚĆ** – liczba rodzajów podmiotów, z którymi prowadzona była współpraca. Partnerami współpracy mogły być: administracja rządowa, administracja samorządowa, jednostki podległe administracji samorządowej, społeczne podmioty wyznaniowe, stowarzyszenia, fundacje, inne organizacje pozarządowe, spółdzielnie, inne przedsiębiorstwa prywatne, przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe.
4. **INKLUZYWNOŚĆ** – określono czy współpraca danej organizacji wykraczała poza sektor non-profit, a więc miała charakter ponadsektorowy, tzn. czy organizacja współpracowała z instytucjami publicznymi lub przedsiębiorstwami.

Przyjęte wskaźniki kapitału społecznego na poziomie mezo dotyczą wyłącznie relacji pomiędzy poszczególnymi organizacjami, a nie wewnątrz nich (nie uwzględniano relacji między członkami, wolontariuszami i pracownikami). Warto też zaznaczyć, że ze względu na brak analogicznych danych zarówno dla instytucji publicznych, jak i przedsiębiorstw nie ma możliwości sprawdzenia, czy organizacje non-profit generują więcej kapitału społecznego niż inne sektory. Natomiast można ocenić, które grupy organizacji sektora non-profit charakteryzowały się wyższym, a które niższym niż przeciętny w całej badanej zbiorowości poziomem strukturalnego kapitału społecznego w jego 4 wymiarach.

² Na potrzeby badań kapitału społecznego w ramach statystyki publicznej przyjęto definicję stosowaną przez OECD, zgodnie z którą kapitał społeczny to sieci wraz ze wspólnymi normami, wartościami i przekonaniem, które ułatwiają współpracę w ramach określonej grupy lub pomiędzy grupami (za: Cote S. i Healy T., (2001), *The Well Being of Nations. The role of human and social capital*, OECD, Paryż, s.41).

³ Następnie wskaźniki te zostały połączone w jeden syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. Szczegółowe informacje na temat konstrukcji wskaźnika sieciowego kapitału społecznego zamieszczono w rozdziale Uwagi metodologiczne.

Rysunek 1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja
 Figure 1.3. Networking social capital: dimensions and operationalization

Najbardziej zróżnicowanym wymiarem kapitału społecznego organizacji non-profit była wielkość sieci, tj. liczba podmiotów, z którymi współpracowały badane jednostki. Wysoką wartość wskaźnika zaobserwowano wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, po wyłączeniu kółek rolniczych, podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego lub przedsiębiorstwa społecznego. Najmniej rozwiniętą pod względem liczebności sieć partnerów posiadały natomiast kółka rolnicze, a następnie koła gospodyń wiejskich.

Kolejnym analizowanym wymiarem kapitału społecznego jest gęstość, czyli częstotliwość kontaktów w sieci. Podobnie jak w przypadku wielkości sieci, wysoką regularnością odznaczała się współpraca podejmowana przez samorząd gospodarczy i zawodowy po wyłączeniu kółek rolniczych, a następnie przez podmioty ze statusem organizacji pożytku publicznego lub przedsiębiorstwa społecznego. Wysoki poziom wskaźnika zaobserwowano również wśród kół łowieckich, czy ochotniczych straży pożarnych, które choć nie posiadały rozbudowanej sieci kontaktów, to jednak podejmowana przez te podmioty współpraca z innymi jednostkami miała charakter regularny. Najniższym poziomem gęstości (tzn. niską częstością kontaktów), podobnie jak w przypadku wskaźnika wielkości sieci, charakteryzowały się kółka rolnicze. Dodatkowo na relatywnie niskim poziomie wskaźnik ten kształtował się wśród fundacji.

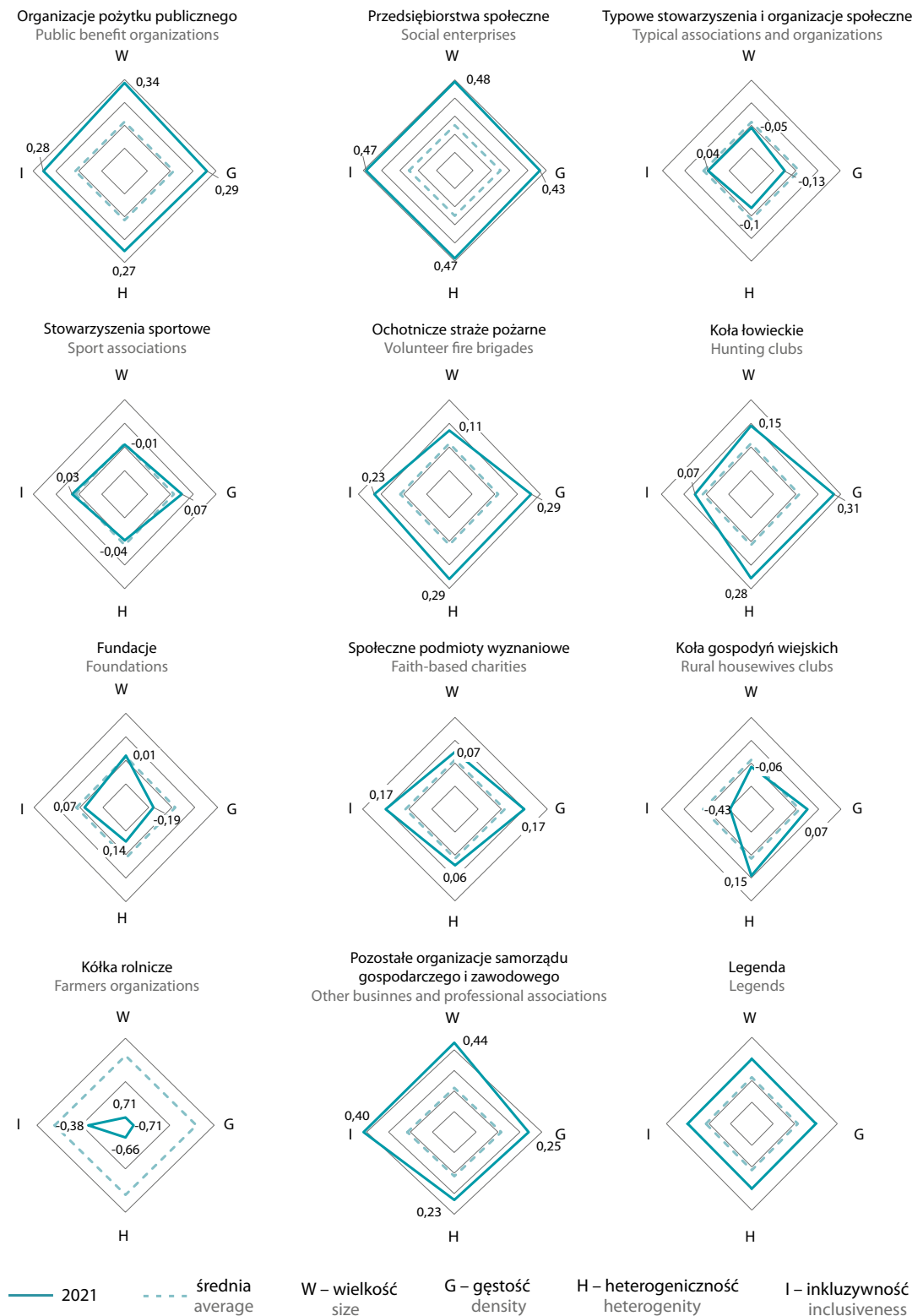
Miarą kapitału społecznego jest również heterogeniczność połączeń w sieci, rozumiana jako zróżnicowanie partnerów współpracy. Na tle innych organizacji non-profit wyróżniały się wysoką wartością wskaźnika koła łowieckie, ochotnicze straże pożarne, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego z wyłączeniem kółek rolniczych oraz organizacje posiadające status OPP lub przedsiębiorstwa społecznego. Z kolei najniższy poziom wskaźnika heterogeniczności wystąpił znów wśród kółek rolniczych. Stosunkowo niski poziom zróżnicowania partnerów współpracy zaobserwowano również wśród fundacji.

Czwartym wymiarem sieciowego kapitału społecznego jest inkluzywność, czyli skłonność do współpracy z podmiotami spoza sektora non-profit. Największa otwartość na współpracę z instytucjami publicznymi i sektorem komercyjnym wystąpiła ponownie wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, z wyłączeniem kółek rolniczych oraz organizacji posiadających status OPP lub przedsiębiorstwa społecznego. Najmniejszą inkluzywnością charakteryzowały się natomiast kółka rolnicze, a następnie koła gospodyń wiejskich oraz fundacje.

Opisane tendencje dotyczące zróżnicowania poziomu czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego w różnych rodzajach organizacji nie zmieniły się istotnie w odniesieniu do wcześniejszych pomiarów.

Wykres 1.12. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji w 2021 r.

Chart 1.12. Level of four dimensions of networking social capital by type of organization in 2021

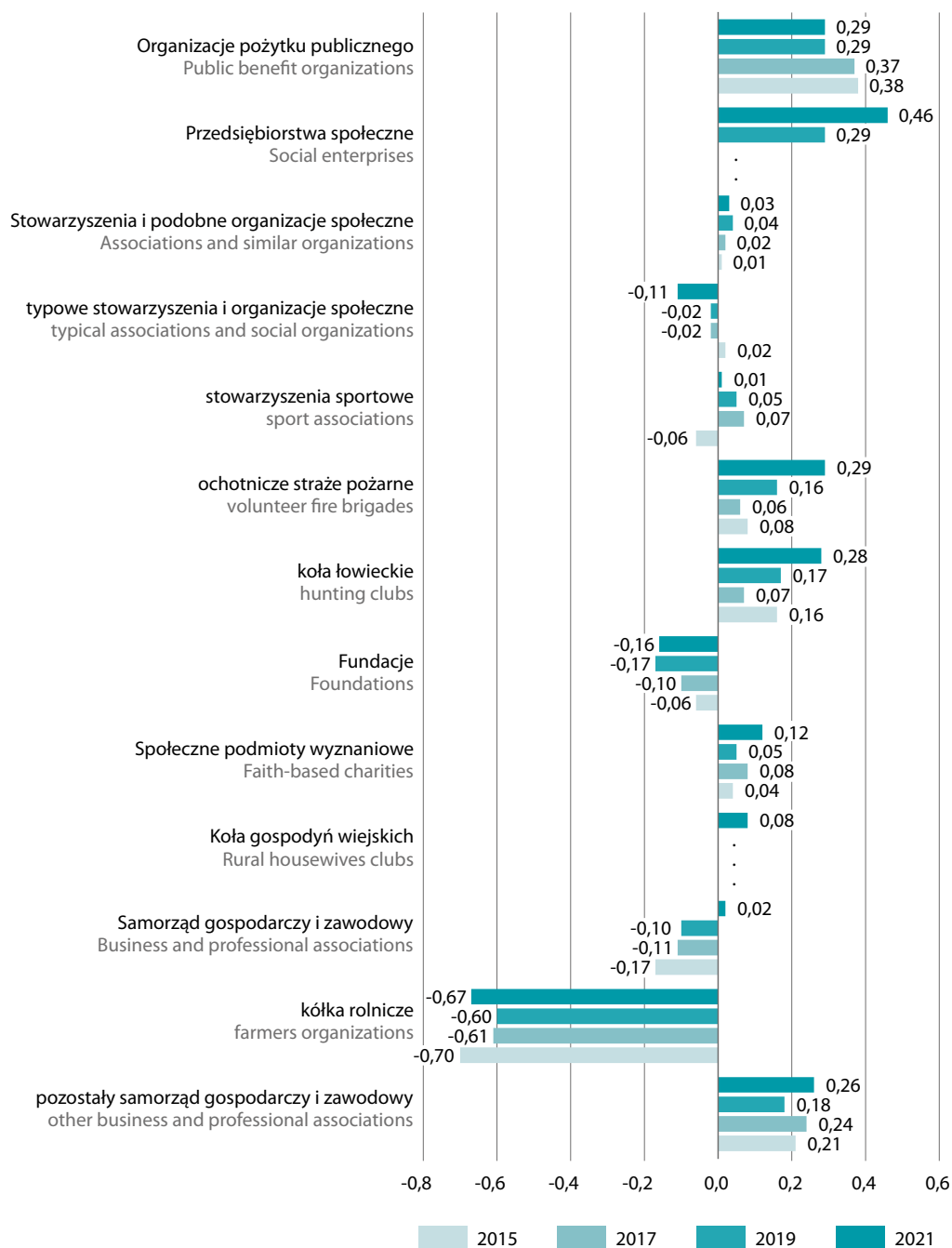
Omawiane wymiary kapitału społecznego zostały ujęte również w jeden syntetyczny wskaźnik⁴. Analizując wartości tego wskaźnika ze względu na rodzaj organizacji widać, że najwyższy poziom kapitału społecznego osiągnęły w 2021 r. organizacje posiadające status przedsiębiorstwa społecznego (0,46), a następnie OPP (0,29), czyli podmioty, które wyróżniały się w każdym z czterech analizowanych wcześniej wymiarów.

Ponadprzeciętnie wysoki poziom syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego wystąpił także wśród ochotniczych straży pożarnych (0,29) i kół łowieckich (0,28), głównie za sprawą wysokich wartości wskaźników gęstości i heterogeniczności. Wartość syntetycznego wskaźnika w tych dwóch rodzajach organizacji poprawiła się w porównaniu do wcześniejszych pomiarów.

Z kolei najniższą wartością wskaźnika, podobnie jak w poprzednich pomiarach, charakteryzowały się kółka rolnicze (-0,67).

⁴ Konstrukcję wskaźnika przedstawiono w Uwagach metodologicznych.

Wykres 1.13. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji
 Chart 1.13. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization

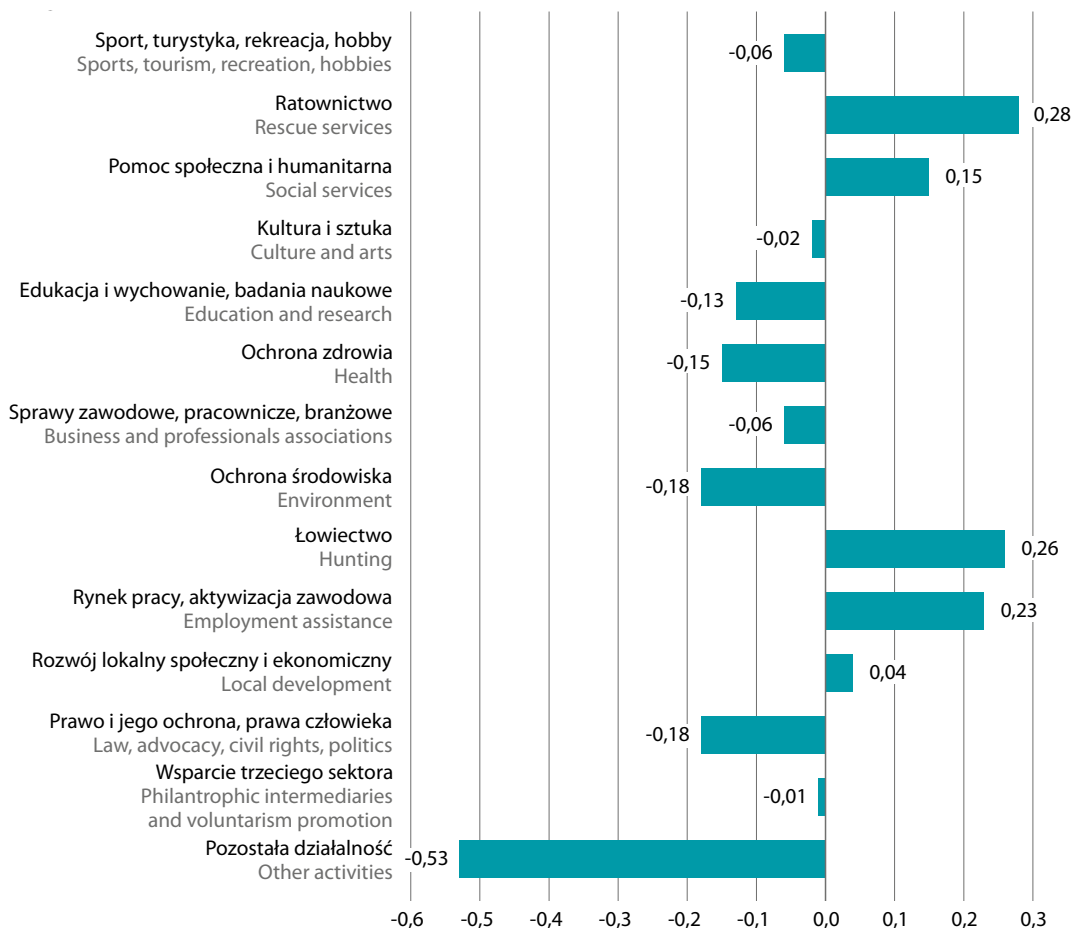

Kolejną zmienną, która różnicowała organizacje non-profit pod względem kapitału społecznego była dziedzina działalności. Analiza wskaźnika kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności statutowej organizacji wykazała, że najwyższy poziom kapitału społecznego posiadały organizacje działające w obszarze ratownictwa (0,28), następnie łowiectwa (0,26) oraz rynku pracy, aktywizacji zawodowej (0,26). Najniższy poziom wskaźnika wystąpił natomiast wśród organizacji, które zajmowały się inną działalnością, w tym działalnością międzynarodową lub religijną (-0,53). Stosunkowo niski kapitał społeczny posiadały

również organizacje, których główną dziedziną działalności była ochrona środowiska lub prawi i jego ochrona, prawa człowieka (po $-0,18$), a także prowadzące działania w zakresie ochrony zdrowia ($-0,15$) oraz edukacji i wychowania ($-0,13$).

Wykres 1.14. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2021 r.

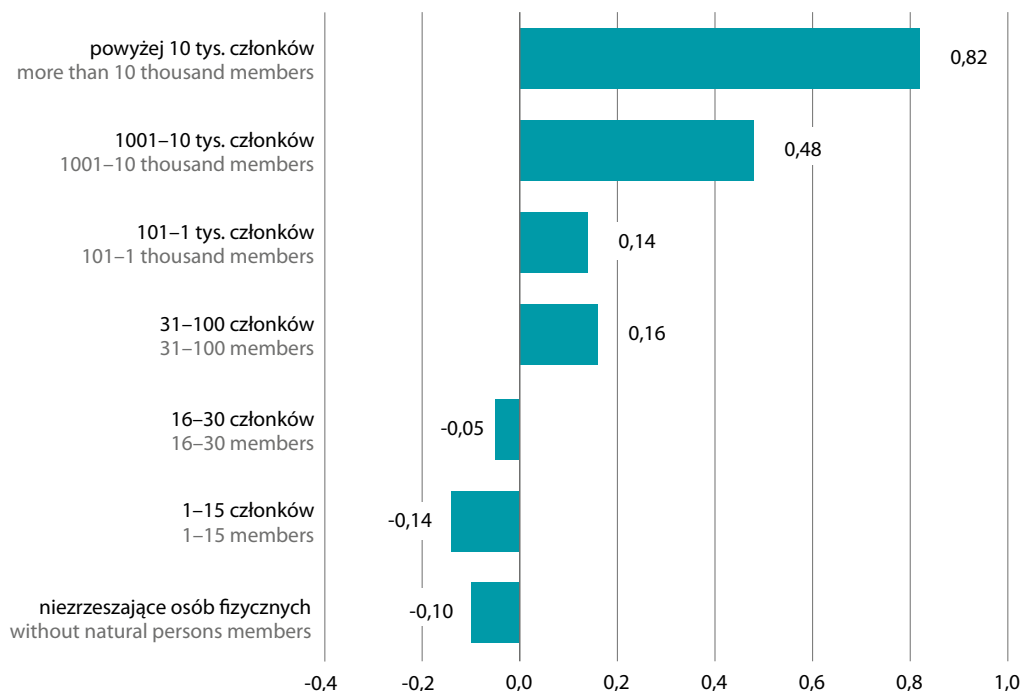
Chart 1.14. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2021

Szczególnie ważne dla budowania kapitału społecznego organizacji non-profit są zasoby ludzkie, którymi one dysponują, w tym baza społeczna oraz pracownicy organizacji. Przeprowadzona analiza wykazała, że duże znaczenie ma liczba osób, które zrzesza jednostka. Wraz ze wzrostem bazy członkowskiej rosła również wartość syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego. Organizacje, do których przynależało nie więcej niż 30 osób charakteryzowały się niższym od przeciętnego poziomem kapitału społecznego, zaś te, które posiadały więcej niż 30 członków – wyższym od przeciętnego. Największe podmioty, zrzeszające ponad 10 tys. członków osiągnęły blisko 6-krotnie wyższą wartość wskaźnika niż jednostki najmniejsze, skupiające do 15 członków.

Wykres 1.15. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizację w 2021 r.

Chart 1.15. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2021

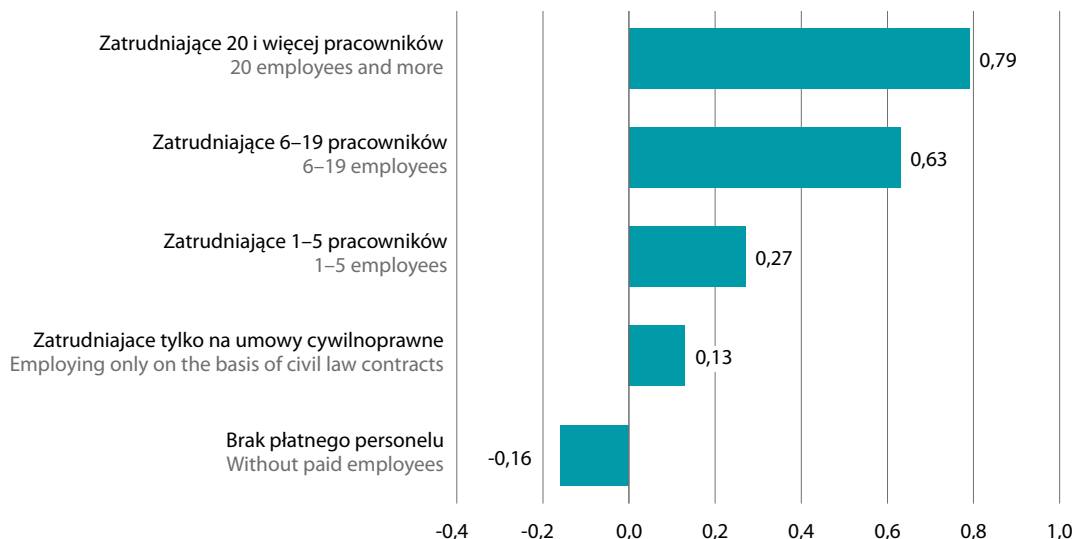
W zakresie zasobów ludzkich również wielkość zatrudnienia była istotnym czynnikiem wpływającym na kapitał społeczny organizacji. We wszystkich jednostkach zatrudniających na podstawie umów o pracę, bądź umów cywilnoprawnych, syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego przyjmował wartości dodatnie, tj. wyższe od przeciętnej dla całego sektora. Jedynie wśród organizacji, które nie korzystały z pracy płatnej wskaźnik przyjął wartości ujemne. Najwyższym poziomem kapitału społecznego i przy tym znacznie odbiegającym od średniej charakteryzowały się największe organizacje tj. posiadające co najmniej 20 pracowników. Stanowiły one zaledwie 2,4% badanej zbiorowości, ale wartość wskaźnika dla tych jednostek była 6 razy wyższa, niż dla organizacji, które zatrudniały wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych⁵.

Poziom zatrudnienia w organizacjach istotnie wpływał na wszystkie 4 analizowane wymiary kapitału społecznego. Jednostki zatrudniające pracowników wyróżniały się wyższą od przeciętnej wielkością i gęstością sieci, większym zróżnicowaniem partnerów współpracy oraz większą otwartością na współpracę wykraczającą poza sektor non-profit. Wraz z liczbą zatrudnionych najmocniej wzrastał wskaźnik gęstości sieci. Oznacza to, że dzięki większej liczbie pracowników organizacje mogły prowadzić regularną współpracę.

⁵ W 2021 r. z pracy płatnej korzystało 39,7% organizacji, przy czym częściej korzystano z zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne (25,6%) niż na podstawie stosunku pracy (14,1%).

Wykres 1.16. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2021 r.

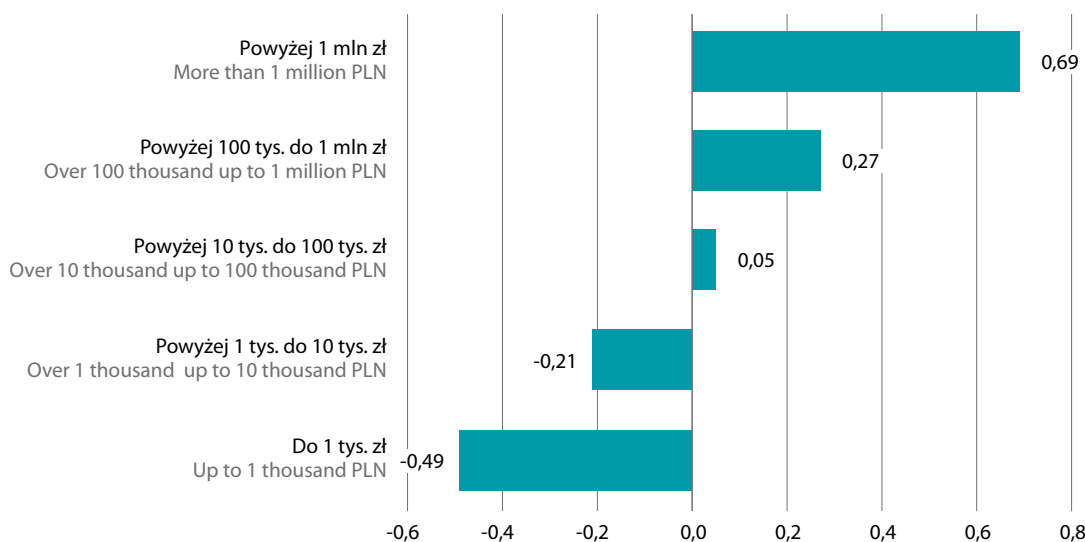
Chart 1.16. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2021

Niewątpliwie ważnym czynnikiem różnicującym organizacje non-profit pod względem kapitału społecznego jest ich potencjał finansowy. Zaobserwowano, że wraz ze wzrostem przychodów zwiększa się poziom kapitału społecznego organizacji. Niższą od średniej wartość wskaźnika kapitału społecznego osiągnęły podmioty, których wartość rocznych przychodów nie przekroczyła 10 tys. zł, przy czym organizacje te stanowiły w 2021 r. 36,1% omawianej zbiorowości. W grupie podmiotów osiągających przychody powyżej 1 mln zł (6,4% zbiorowości) poziom kapitału społecznego był najwyższy.

Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2021 r.

Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2021

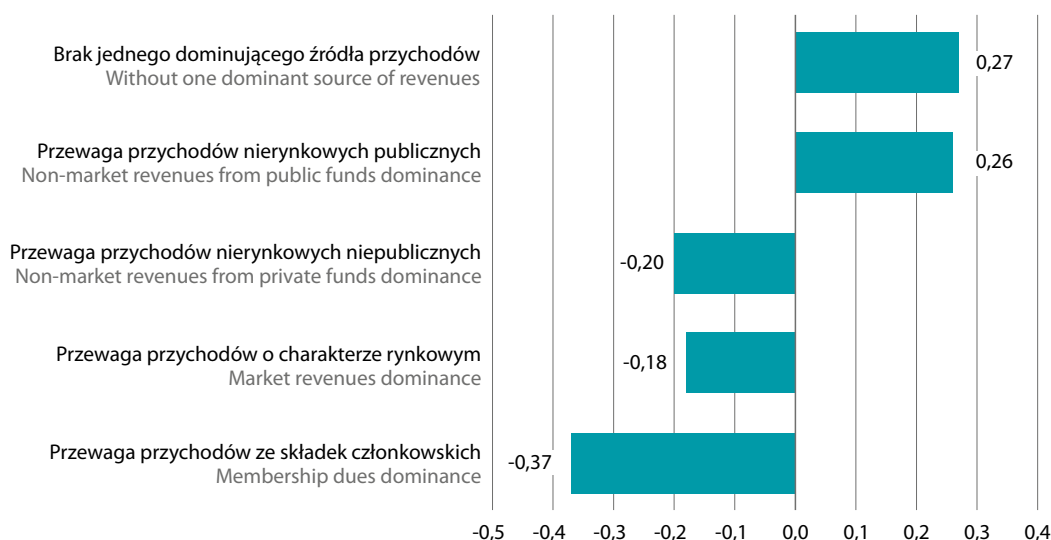

Na potrzeby analizy do źródeł o charakterze rynkowym zaliczono przychody uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej, odpłatnej działalności statutowej, a także środki uzyskane na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych oraz odsetki i dywidendy. Źródła o charakterze nierynkowym, publiczne stanowiły dotacje, subwencje i inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym 1% podatku PIT i nawiązki sądowe, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych i funduszy europejskich. Do kategorii źródeł o charakterze nierynkowym, niepublicznych zaliczono: darowizny i inne środki przekazywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub podmioty non-profit, a także kwoty pozyskane w wyniku zbiórek publicznych. Składki członkowskie zostały wydzielone jako oddzielne źródło finansowania. Jako przewaga danego źródła finansowania działalności uznawano udział 70% lub więcej przychodów z danego źródła w łącznej kwocie przychodów organizacji. Brak jednego dominującego źródła przychodów oznacza, że udziały poszczególnych źródeł finansowania w łącznej kwocie przychodów organizacji wynosiły poniżej 70%.

Oprócz wysokości przychodów budowanie kapitału społecznego organizacji powiązane jest z dywersyfikacją źródeł finansowania działalności. Wyższy od przeciętnego poziom kapitału społecznego posiadały podmioty, które charakteryzowały się zróżnicowanym udziałem przychodów z poszczególnych źródeł (brak jednego dominującego źródła przychodów) lub których dominującą część przychodów stanowiły środki niepubliczne o charakterze nierynkowym, posiadały. Natomiast najniższy poziom wskaźnika wystąpił wśród organizacji, które finansowanie swojej działalności opierały przede wszystkim na składkach członkowskich.

Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2021 r.

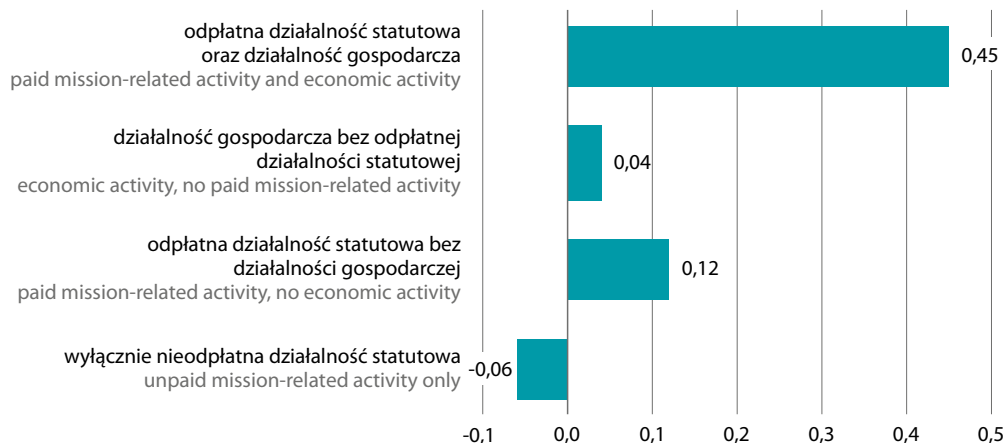
Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2021

Poza zasobami ludzkimi oraz potencjałem finansowym, zmienną, która widocznie różnicowała organizacje pod względem budowanego kapitału społecznego, był rodzaj prowadzonej działalności. Podmioty, które prowadziły zarówno odpłatną działalność statutową, jak i działalność gospodarczą posiadały wyższy od przeciętnego poziom wskaźnika kapitału społecznego (0,45). Wśród organizacji, które prowadziły wyłącznie nieodpłatną działalność statutową wskaźnik osiągnął wartości poniżej średniego poziomu dla zbiorowości (-0,06).

Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju działalności organizacji w 2021 r.

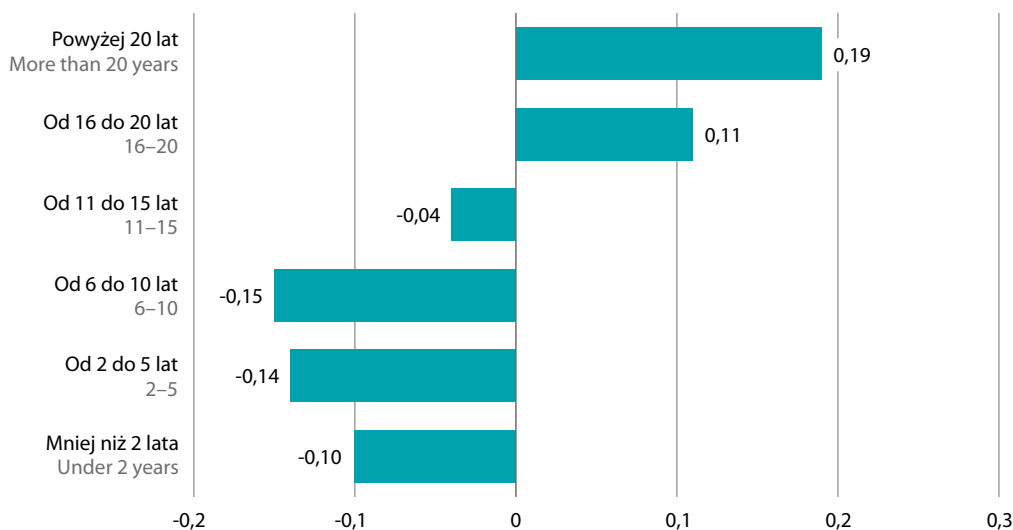
Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by types of activity of organization in 2021

Widoczne było także zróżnicowanie syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego ze względu na wiek organizacji. Poziom wskaźnika wyższy od przeciętnego wystąpił w przypadku organizacji, które działały co najmniej 16 lat. Najniższą wartość wskaźnika sieciowego kapitału społecznego odnotowano wśród organizacji działających 6–10 lat, a następnie tych, które działały od 2 do 5 lat.

Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas wieku organizacji w 2021 r.

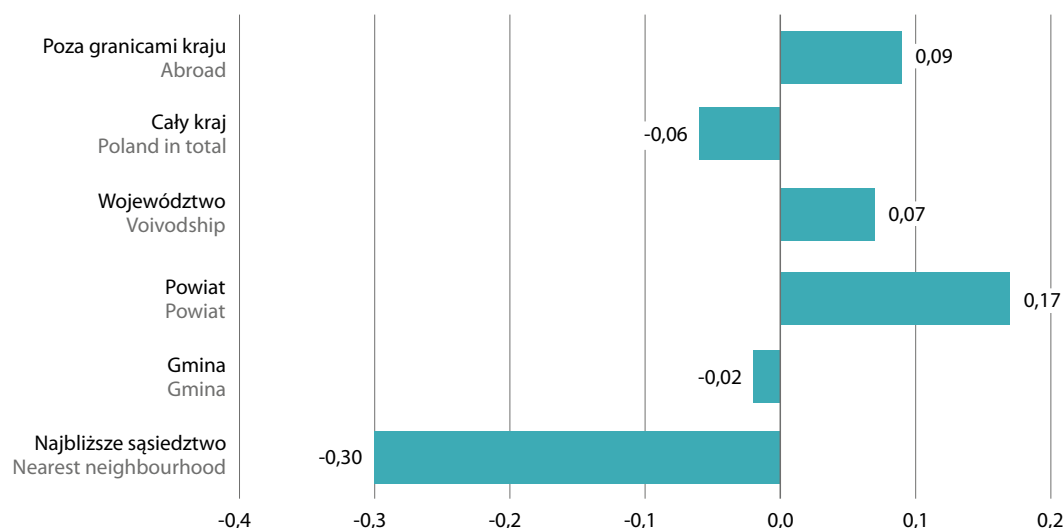
Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2021

Zmienną różnicującą poziom kapitału społecznego był także maksymalny zasięg działania organizacji. Największą wartość wskaźnik osiągał w organizacjach, których działały na maksymalnie na poziomie powiatowym (0,17). Natomiast organizacje, które działały w najbliższym sąsiedztwie oraz maksymalnie w obrębie gminy charakteryzowały się niskim poziomem kapitału społecznego, poniżej średniej (odpowiednio $-0,30$ i $-0,02$). Niską wartość wskaźnika odnotowano także wśród organizacji działających na terenie całego kraju ($-0,06$).

Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2021 r.

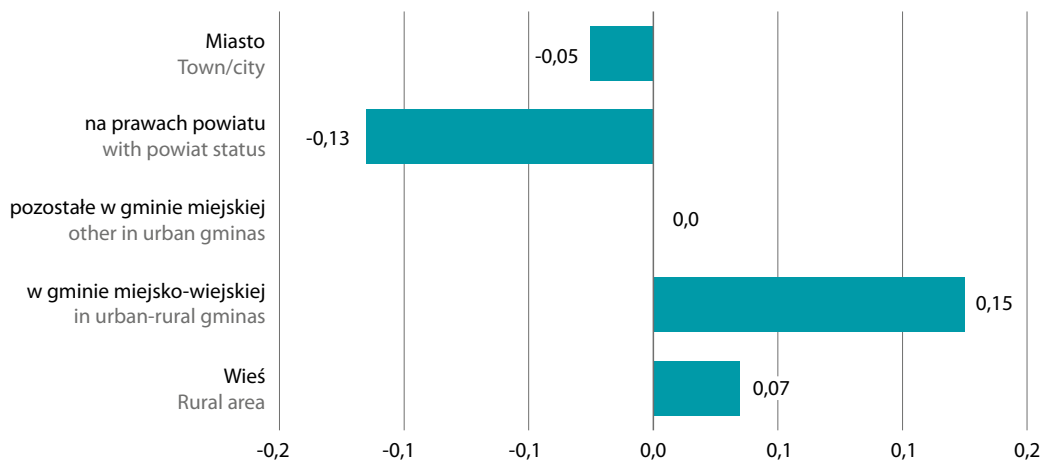
Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2021

Mniej istotny wpływ na poziom kapitału społecznego miała lokalizacja siedziby organizacji. W gminach miejsko-wiejskich oraz na obszarach wiejskich wartość wskaźnika utrzymywała się powyżej poziomu średniego dla ogółu organizacji non-profit (odpowiednio 0,15 i 0,07). Najniższy poziom kapitału społecznego wystąpił wśród organizacji mających siedzibę w miastach na prawach powiatu (-0,13).

Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2021 r.

Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2021

Analizie poddano również największe miasta na prawach powiatu. Większość z nich charakteryzowała się niższym niż przeciętny poziomem kapitału społecznego, szczególnie w przypadku Poznania (-0,22), Wrocławia (-0,21), Łodzi (-0,18), Krakowa (-0,17) czy Warszawy (-0,16). Jedynie w przypadku organizacji z Gdańska odnotowano wysokość wskaźnika nieznacznie powyżej poziomu przeciętnego (0,02).

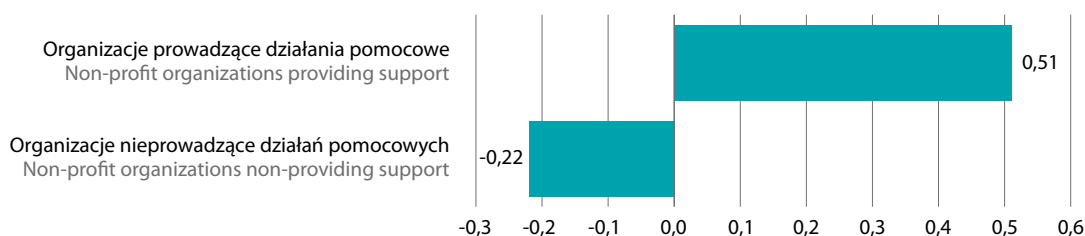
Biorąc pod uwagę podział organizacji ze względu na województwo, w którym jednostka miała siedzibę można zauważyć różnice pomiędzy poszczególnymi obszarami kraju. Najwyższy poziom wskaźnika kapitału

społecznego prezentowały podmioty zlokalizowane w województwie świętokrzyskim (0,18), a następnie podlaskim (0,15). Najniższą wartość wskaźnik przyjął natomiast w województwie mazowieckim (-0,10), a następnie podkarpackim (-0,09), warmińsko-mazurskim (-0,08) i łódzkim (-0,07).

Poziom sieciowego kapitału był zróżnicowany także w zależności od zaangażowania organizacji non-profit w pomoc potrzebującym w okresie od 24 lutego do 31 marca 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy. Organizacje, które prowadziły takie działania, charakteryzowały się zdecydowanie wyższym niż przeciętny poziomem wskaźnika kapitału społecznego (0,51). Natomiast wśród organizacji, które nie podejmowały żadnych działań pomocowych w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy, wskaźnik ten przyjmował wartość niższą od średniej dla ogółu podmiotów (-0,22).

Wykres 1.23. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału według podejmowania działań mających na celu pomoc potrzebującym w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy w okresie od 24 lutego do 31 marca 2022 r.

Chart 1.23. Level of synthetic index of networking social capital by providing support due to hostilities conducted in the territory of Ukraine in the period between February 24th and March 31st, 2022

Rozdział 2. Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi

Chapter 2. Cooperation of non-profit organizations with public institutions

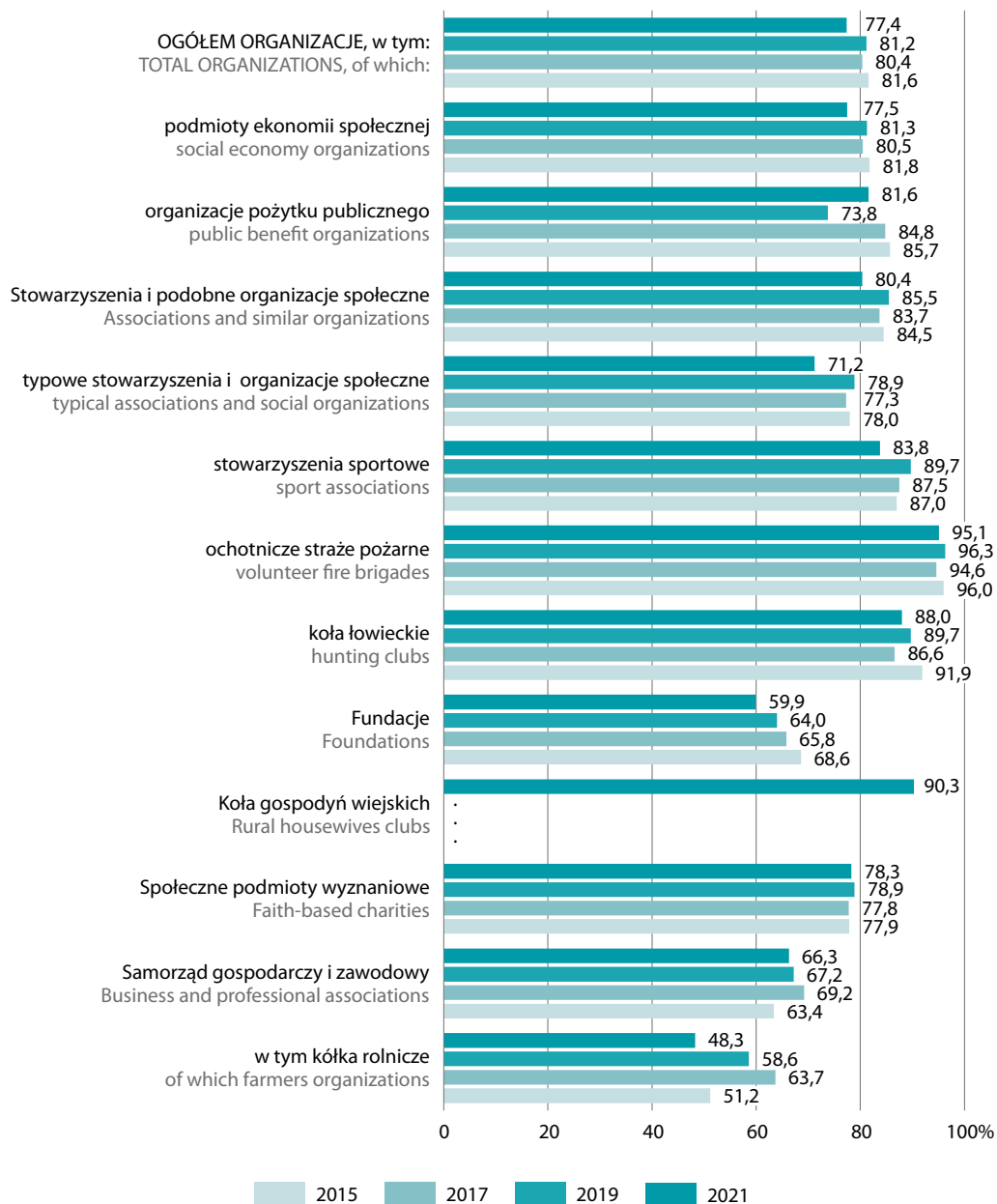
Do omawianych w publikacji **instytucji publicznych** zaklasyfikowano administrację rządową (ministerstwa, urzędy centralne itp.), jednostki podległe administracji rządowej (np. Lasy Państwowe, Narodowy Instytut Wolności, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), a także administrację samorządową oraz jednostki podległe administracji samorządowej (np. szkoły publiczne, ośrodki kultury, ośrodki pomocy społecznej).

2.1. Rozpowszechnienie współpracy

2.1. Occurrence of cooperation

Wykres 2.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji

Chart 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of organization

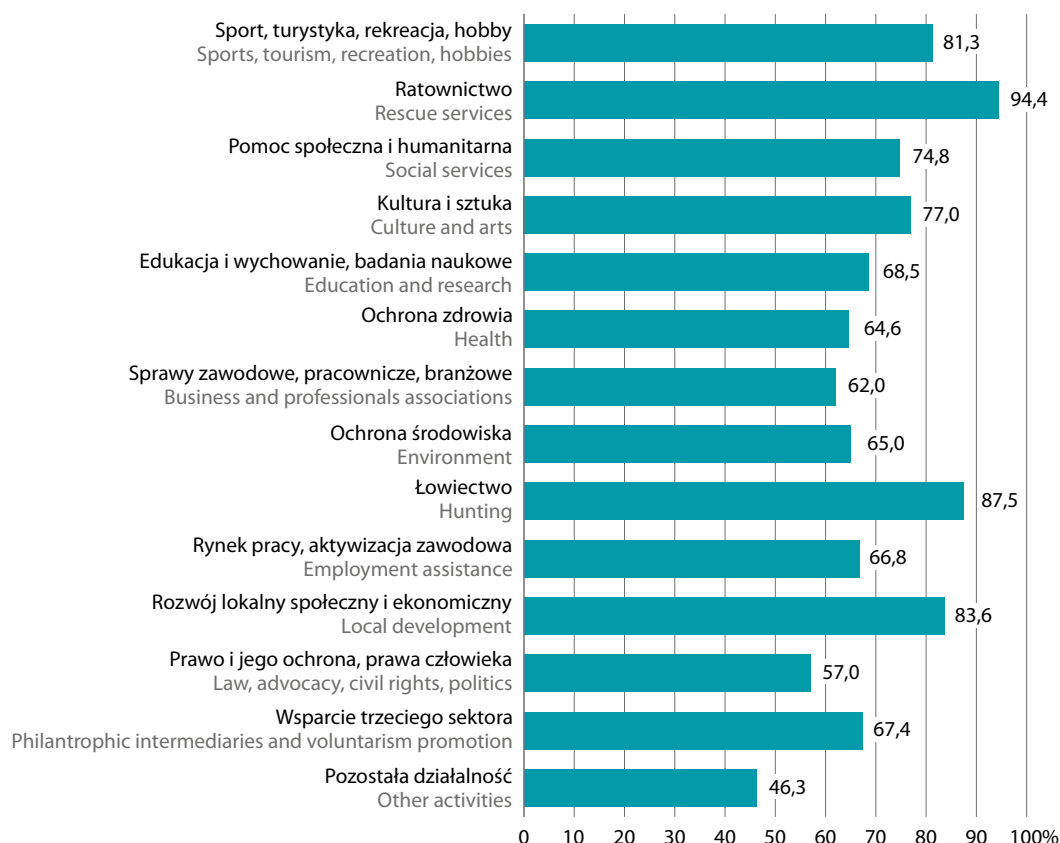
W 2021 r. 77,4% organizacji non-profit deklarowało podejmowanie współpracy z instytucjami publicznymi. W stosunku do 2019 r. odsetek ten zmniejszył się o 3,8 p. proc. (81,2%). Natomiast w porównaniu do 2015 r. odsetek ten obniżył się o 4,2 p. proc. Podmioty sektora publicznego były przez cały okres 2015–2021 niezmiennie najczęściej wskazywaną kategorią partnerów kooperacji.

Współpracę z instytucjami administracji publicznej najczęściej podejmowały ochotnicze straże pożarne (95,1%), koła gospodyń wiejskich (90,3%) oraz koła łowieckie (88,0%). Natomiast najrzadziej taką współpracę nawiązywały kółka rolnicze (48,3%) oraz fundacje (59,9%).

W stosunku do 2019 r., w większości rodzajów organizacji zmalał odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną – głównie wśród kółek rolniczych, gdzie odnotowano największy spadek organizacji kooperujących z instytucjami publicznymi (o 10,3 p. proc.), jak również w obrębie typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 7,7 p. proc.) i stowarzyszeń sportowych (o 5,9 p. proc.). Natomiast wzrost udziału podmiotów współpracujących z jednostkami sektora publicznego zaobserwowano wśród organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego (z 73,8% do 81,6%). Wśród kół gospodyń wiejskich 90,3% podjęło współpracę z administracją publiczną.

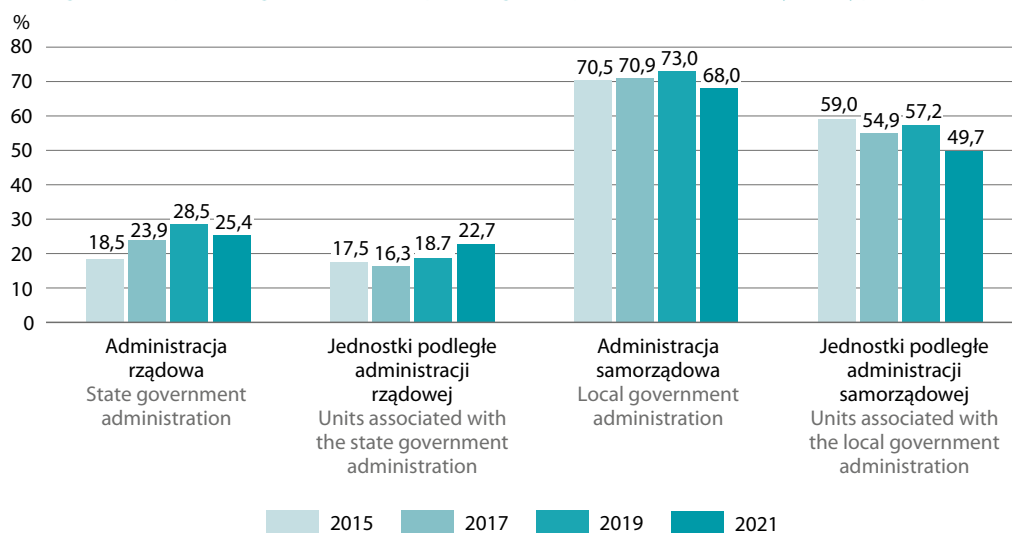
Wykres 2.2. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 2.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2021

Podobnie jak w 2019 r., biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, największy odsetek organizacji kooperujących z sektorem publicznym zajmował się ratownictwem i łowiectwem (odpowiednio 94,4 % i 87,5%), często współpracowały też organizacje realizujące zadania z zakresu rozwoju lokalnego społecznego i ekonomicznego (83,6%) oraz sportu, turystyki i hobby (81,3%). Natomiast najniższy odsetek podmiotów współpracujących odnotowano wśród organizacji zajmujących się pozostałą działalnością (46,3%) oraz prawem i jego ochroną, prawem człowieka (57,0%).

Wykres 2.3. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera
 Chart 2.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of partner

W 2021 r. głównym partnerem współpracy dla podmiotów non-profit były jednostki administracji samorządowej (urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy gmin i miast), z którymi współpracowało 68,0% organizacji oraz jednostki jej podległe (49,7%). Z administracją rządową kooperowało 25,4% podmiotów non-profit, a z jednostkami jej podległymi (np. PFRON, NIW, ARiMR, Lasy Państwowe) – 22,7%.

W ostatnich latach największą zmianę zaobserwowano w zakresie współpracy z jednostkami podległymi administracji samorządowej – odsetek organizacji prowadzących taką współpracę w porównaniu do 2019 r. zmalał o 7,5 p. proc., a w porównaniu do 2015 r. o 9,3 p. proc. Zaobserwowano też spadek wśród organizacji współpracujących z administracją samorządową – pomiędzy 2019 a 2021 r. o 5,0 p. proc. Również kooperacja z administracją rządową na przestrzeni ostatnich 2 lat uległa zmniejszeniu o 3,1 p. proc., z kolei udział podmiotów współpracujących z jednostkami podlegającymi administracji rządowej wzrósł o 4,0 p. proc.

2.2. Ogólna charakterystyka współpracy

2.2. General characteristics of cooperation

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi miały w 2021 r. przeciętnie 6 partnerów z tego sektora, co stanowiło średnio o jedną instytucję mniej niż w 2019 r. i było analogiczne jak w latach 2017 i 2015. Analizując liczbę partnerów sektora publicznego, z którymi kooperowały organizacje non-profit oraz uwzględniając rodzaj organizacji, największą wartością obok organizacji pożytku publicznego (15) cechowały się fundacje, które współpracowały średnio z 10 partnerami. W porównaniu do 2019 r. oraz do 2015 r. w znacznej większości kategorii wartości zmalały lub pozostały na tym samym poziomie, jedynie w przypadku kół łowieckich nastąpił wzrost o jedną organizację (z 3 do 4). Największy spadek w latach 2015–2021 – o 4 partnerów (z 14 do 10) – dotyczył fundacji.

Tablica 2.1. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 2.1. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by types of organization in 2021

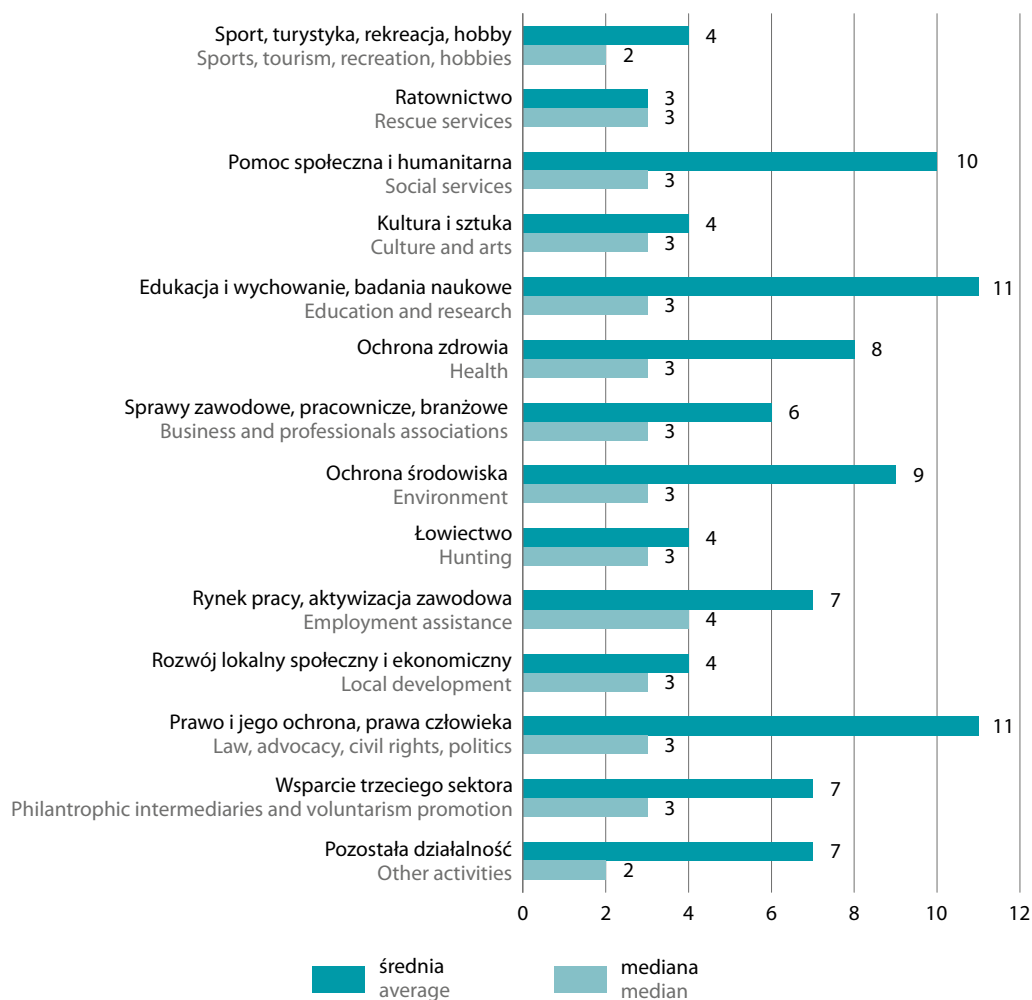
Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners				Mediana liczby partnerów Median number of partners			
	2015	2017	2019	2021	2015	2017	2019	2021
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	6	6	7	6	2	2	2	3
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	6	6	7	6	2	2	2	3
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	17	16	17	15	3	3	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	5	5	6	5	2	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	7	7	9	7	3	2	2	2
stowarzyszenia sportowe sport associations	3	4	4	4	2	2	2	2
ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	2	2	2	3	2	2	2	3
koła łowieckie hunting clubs	3	3	3	4	2	2	2	3
Fundacje Foundations	14	13	12	10	3	2	2	3
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	7	7	8	7	3	2	2	3
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	.	.	.	3	.	.	.	3
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	6	5	6	6	2	2	2	3
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	2	2	2	2	1	1	2

Analizując wielkości wartości średnich należy jednak mieć na uwadze, że znacznie odbiegały one we wszystkich rodzajach organizacji od mediany. Wartość środkowa w 2021 r. w większości rodzajów organizacji wyniosła 3 partnerów, w przypadku stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych oraz kółek rolniczych – 2. W porównaniu do 2019 r., większość wartości median zwiększyła się o 1, jedynie w przypadku typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz stowarzyszeń sportowych pozostały na niezmiennym poziomie.

Z największą przeciętną liczbą partnerów współpracowały podmioty zajmujące się edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi oraz prawem i jego ochroną (po 11) oraz pomocą społeczną i humanitarną (10), jak również ochroną środowiska (9). Niższe wartości charakteryzowały organizacje zajmujące się: rynkiem pracy i aktywizacją zawodową, wsparciem dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich oraz pozostałą działalnością, w tym międzynarodową i religijną (po 7).

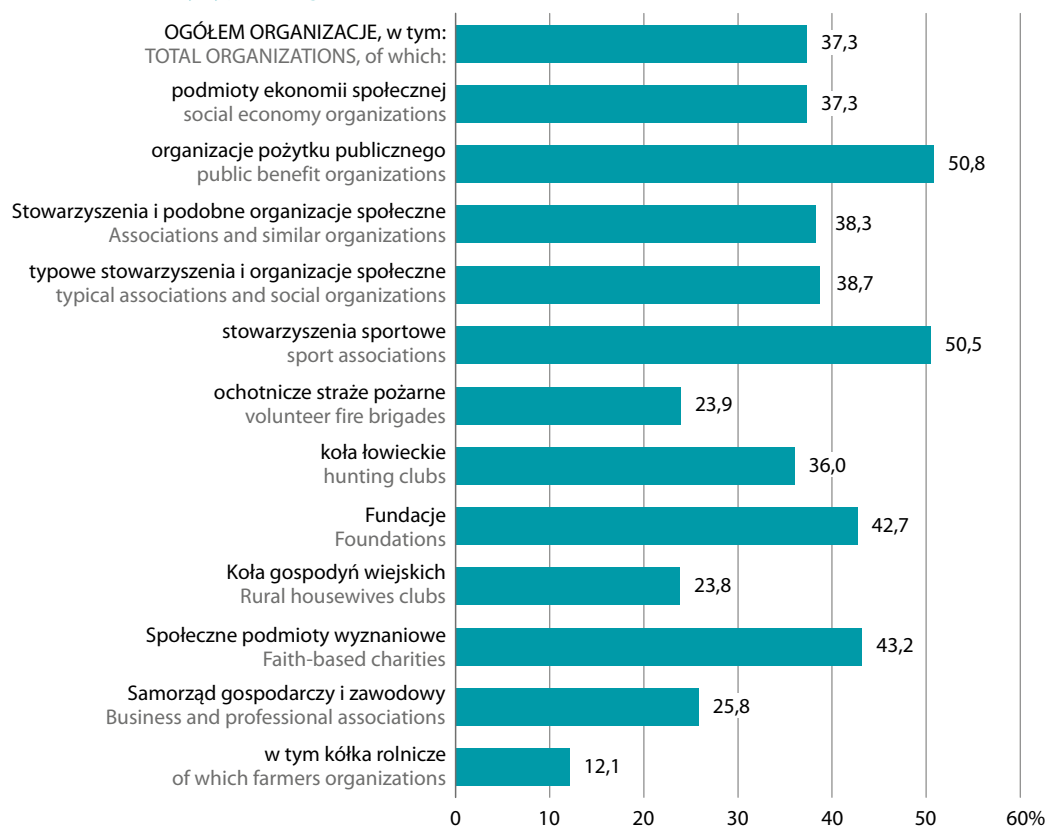
Wykres 2.4. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 2.4. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by main field of activity in 2021

Wykres 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2021 r.

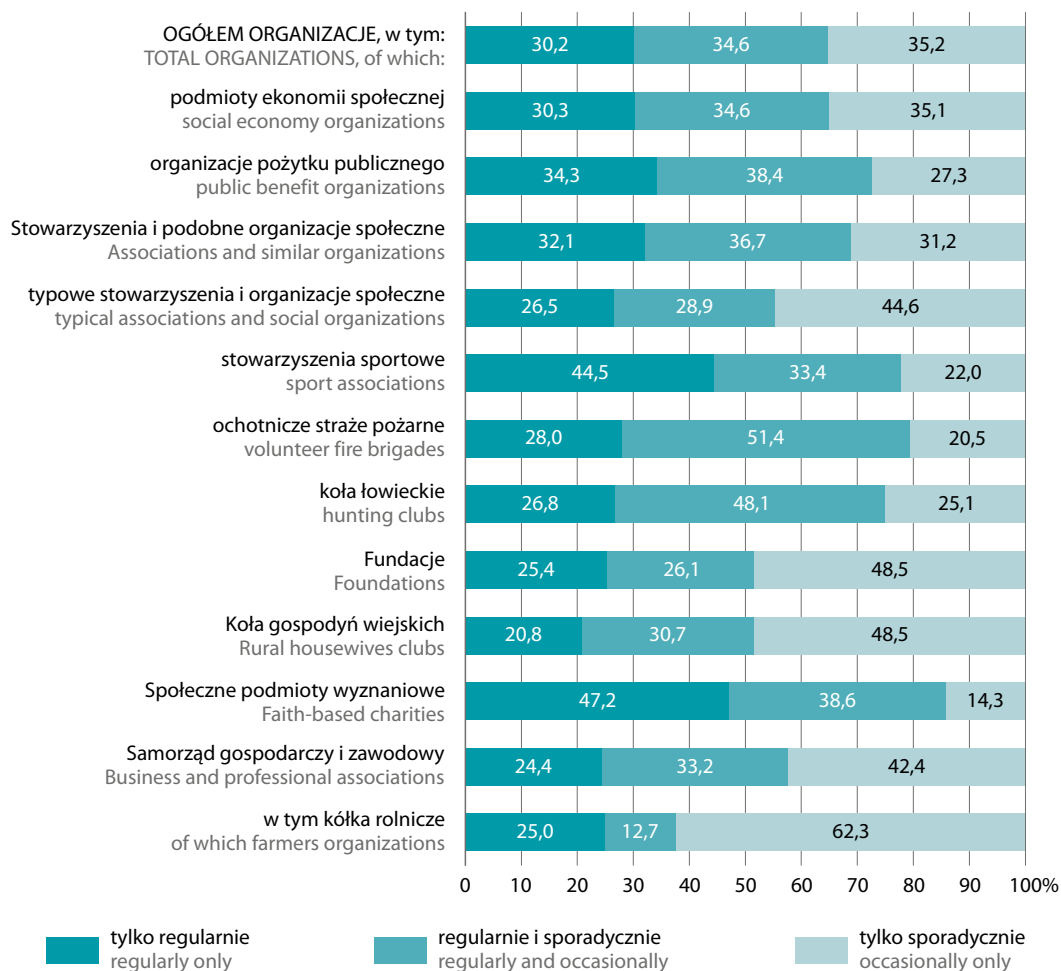
Chart 2.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2021

W 2021 r. 37,3% organizacji non-profit nawiązało współpracę z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej. Najwyższy odsetek cechował stowarzyszenia sportowe (50,5%), a następnie społeczne podmioty wyznaniowe (43,2%) oraz fundacje (42,7%), najniższy zaś kółka rolnicze (12,1%). Warto zaznaczyć, że wśród organizacji pożytku publicznego 50,8% jednostek współpracowało z instytucjami publicznymi w oparciu o spisną umowę.

Wykres 2.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2021 r.

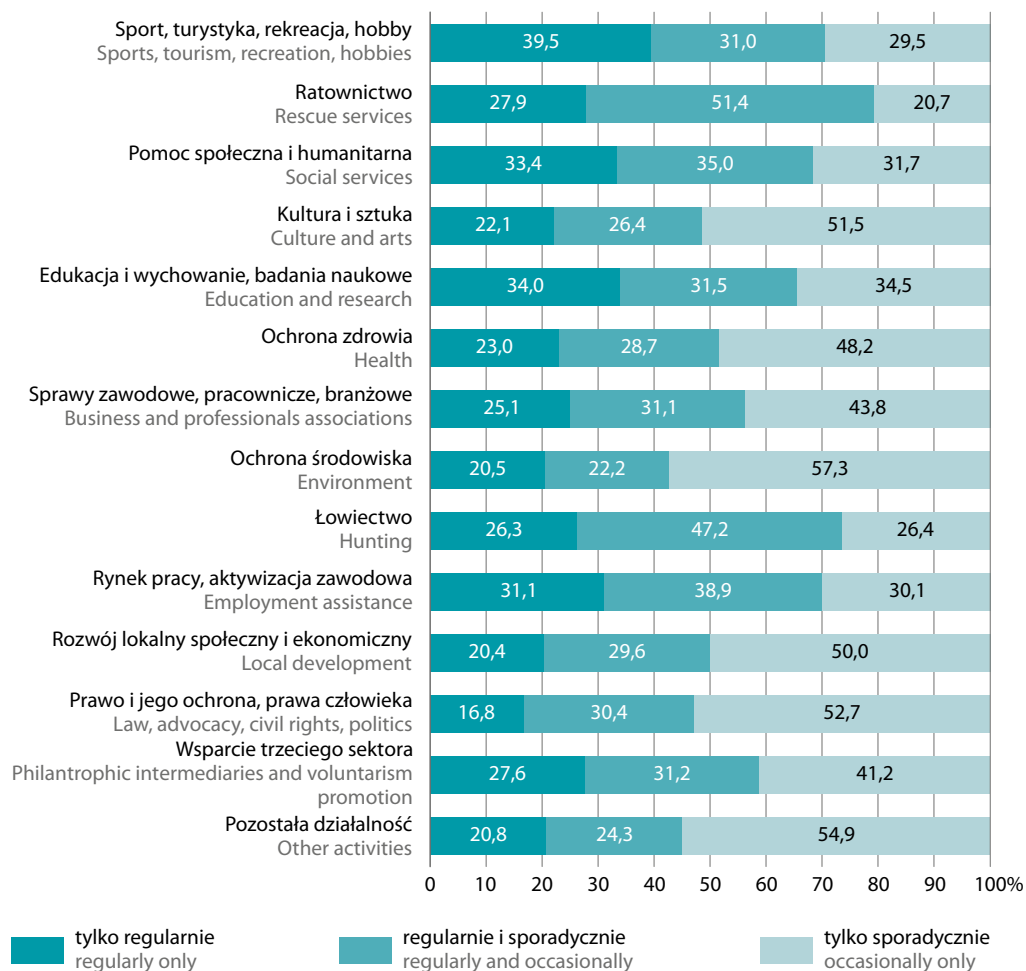
Chart 2.6. Structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2021

Analizując współpracę podmiotów z instytucjami publicznymi pod kątem częstotliwości kontaktów można wyróżnić trzy sytuacje: miała ona charakter wyłącznie regularny albo wyłącznie sporadyczny albo organizacje równocześnie z jednymi instytucjami publicznymi współpracowały regularnie a z innymi nieregularnie. Największy odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym był wśród podmiotów współpracujących tylko sporadycznie (35,2%), natomiast w najmniejszym stopniu współpraca była regularna (30,2%). Najczęściej wyłącznie regularnie kooperowały z instytucjami sektora publicznego społeczne podmioty wyznaniowe (47,2%) oraz stowarzyszenia sportowe (44,5%), podczas gdy wyłącznie sporadyczny charakter współpracy wskazywały najczęściej kółka rolnicze (62,3%), fundacje i koła gospodyń wiejskich (po 48,5%) oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (44,6%).

Wykres 2.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 2.7. Structure of non-profit organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2021

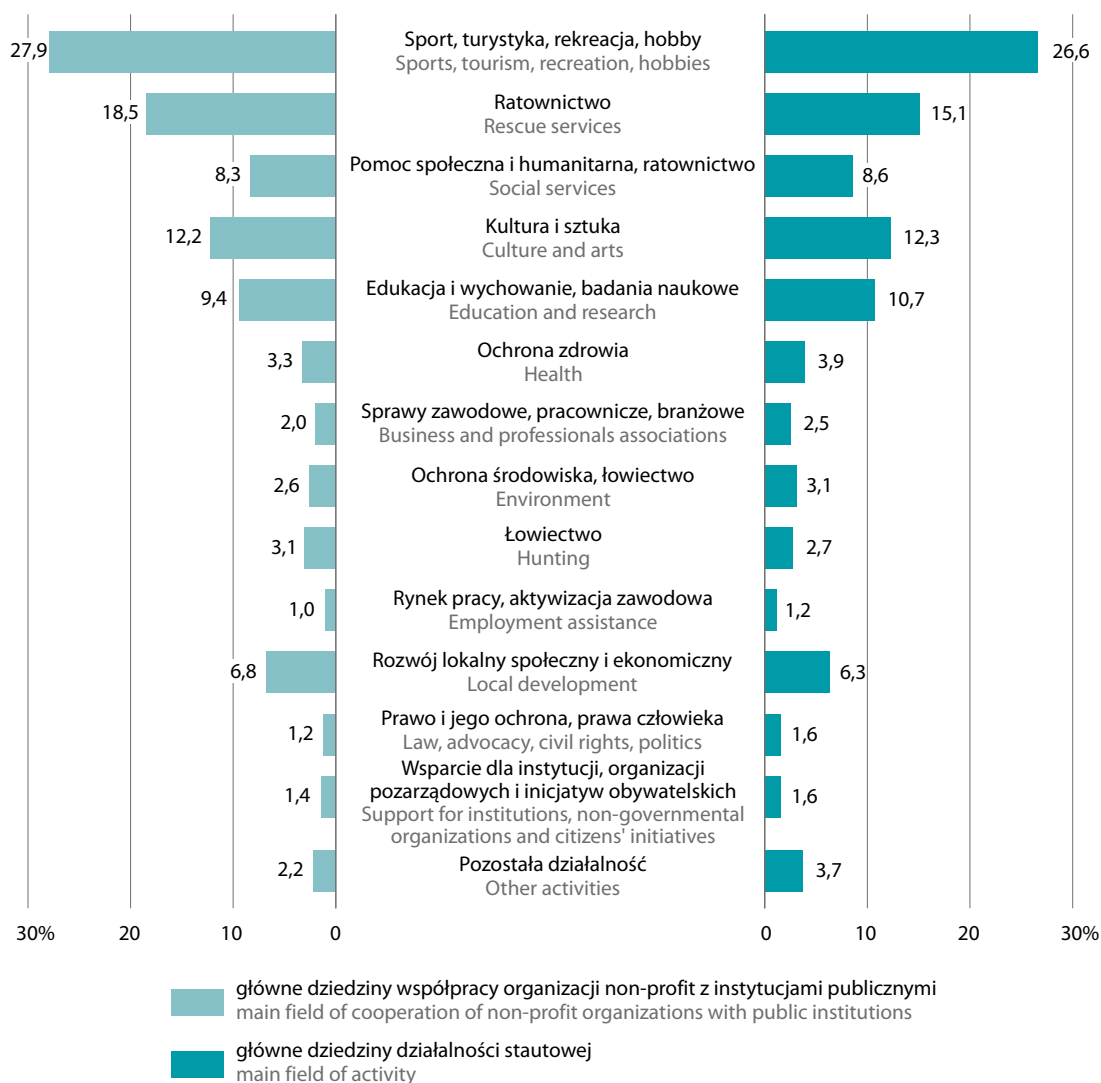

W sposób tylko regularny najczęściej kooperowały podmioty zajmujące się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (39,5%), edukacją, wychowaniem i badaniami naukowymi (34,0%), oraz pomocą społeczną i humanitarną (33,4%), jak również rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (31,1%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje aktywne w obrębie ochrony środowiska (57,3%), pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej (54,9%), a następnie działające w zakresie prawa i jego obrony, prawa człowieka (52,7%), oraz kultury i sztuki (51,5%).

Zestawiając ze sobą: z jednej strony rozkłady procentowe głównych dziedzin działalności statutowej organizacji współpracujących oraz dziedzin współpracy z sektorem publicznym z drugiej, można stwierdzić, że ich struktury są podobne. W obu najwyższy był udział sportu, turystyki, rekreacji, hobby – w strukturze organizacji współpracujących – 27,9%, a dziedzin kooperacji – 26,6%. Największe różnice w udziałach odnotowano natomiast w zakresie ratownictwa - dziedzinę tę jako główny obszar swojej działalności wskazało o 3,3 p. proc. mniej podmiotów, niż jako dziedzinę współpracy z administracją publiczną (15,1% wobec 18,5%). Natomiast w zakresie pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej sytuacja była odwrotna – o 1,5 p. proc. częściej była ona wymieniana jako dziedzina współpracy niż główna działalność statutowa (3,7% wobec 2,2%).

Wykres 2.8. Struktura organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2021 r.

Chart 2.8. Structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity and field of cooperation in 2021

2.3. Cele i bariery współpracy

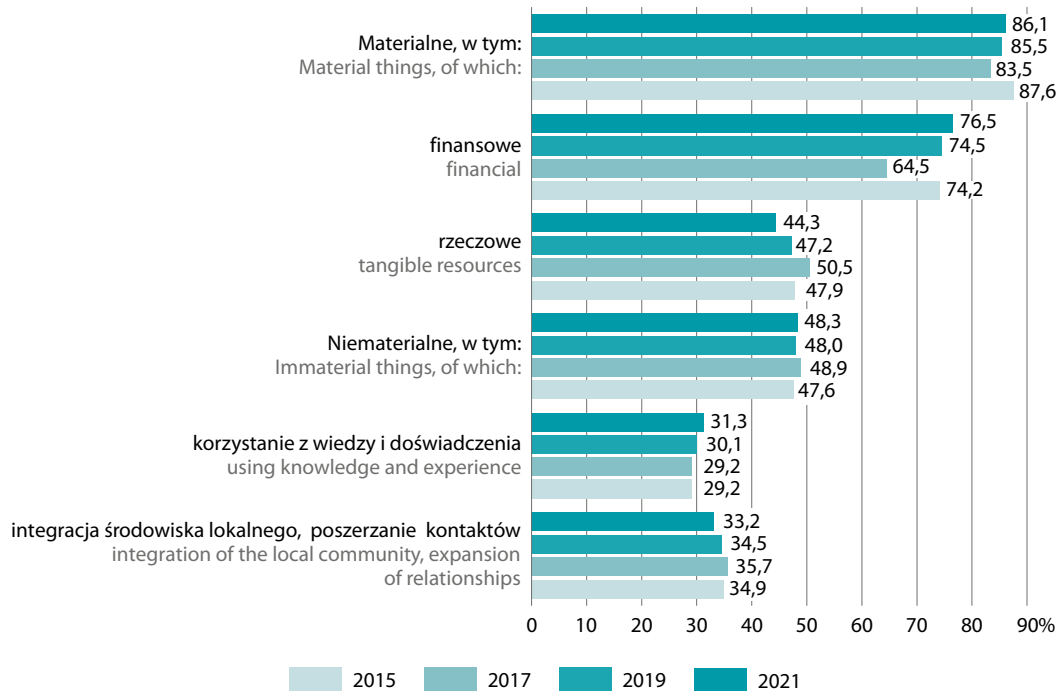
2.3. Objectives and barriers to cooperation

Organizacje non-profit współpracujące z administracją publiczną wskazywały różnorodne cele tej kooperacji. W 2021 r. instytucje publiczne stanowiły przede wszystkim źródło zasobów materialnych (86,1%). Wśród zasobów materialnych najczęstszym powodem współpracy było pozyskiwanie środków finansowych, np. dotacji na realizację zadań publicznych (76,5%), rzadziej środków rzeczowych (44,3%). W zakresie wsparcia rzeczowego istotne znaczenie dla organizacji miał dostęp do nieruchomości na preferencyjnych warunkach (38,1%).

Blisko połowa podmiotów non-profit kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (48,3%), takie jak integracja środowiska lokalnego oraz poszerzanie sieci kontaktów (33,2%), a także korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnera współpracy (31,3%).

Wykres 2.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy

Chart 2.9. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation

W stosunku do 2015 r. odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym w zakresie rzeczowym zmniejszył się o 3,6 p. proc.. Zwiększył się natomiast o 2,3 p. proc. udział podmiotów non-profit, które uzyskiwały finansowe wsparcie od administracji publicznej. Między 2015 r. a 2021 r. zwiększył się odsetek organizacji współpracujących dla celów pozamaterialnych o 0,7 p. proc., w tym w zakresie korzystania z wiedzy i doświadczenia (o 2,1 p. proc.).

W 2021 r., podobnie jak w poprzednich latach, widoczne było zróżnicowanie celów podejmowanej współpracy z administracją publiczną w zależności od rodzaju podmiotu non-profit. Pozyskiwanie środków finansowych najczęściej wskazywały ochotnicze straże pożarne (91,4%), które to jednocześnie charakteryzowały się najwyższym odsetkiem współpracujących ze względu na zasoby rzeczowe (39,7%). Natomiast najmniejszy odsetek organizacji pozyskujących środki finansowe odnotowały kółka rolnicze (29,7%), a w przypadku zasobów rzeczowych - pozostały samorząd gospodarczy (5,4%) oraz koła łowieckie (5,9%).

Materialny zakres współpracy był najistotniejszy zarówno dla społecznych podmiotów wyznaniowych, jak również dla kół gospodyń wiejskich, których odsetek wynosił po 92,6%. Kooperacja w niematerialnym zakresie w największym stopniu rozpowszechniona była wśród kół gospodyń wiejskich, które dodatkowo stanowiły największą część podmiotów współpracujących z uwagi na korzystanie z wiedzy i doświadczenia (38,3%) oraz integracji środowiska i poszerzania kontaktów (45,5%). W zbiorowości stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych głównym celem współpracy wewnątrzsektorowej w ramach pozyskiwania zasobów materialnych wyróżniały się ochotnicze straże pożarne oraz stowarzyszenia sportowe (odpowiednio 95,5% i 95,1%), natomiast odnośnie zasobów niematerialnych najwięcej było kół łowieckich (65,4%) oraz ochotniczych straży pożarnych (51,8%).

Tablica 2.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 2.2. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and types of organization in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %				
Materialne, w tym: Material things, of which:	87,8	74,8	92,6	92,6	54,4
finansowe financial	77,8	63,4	90,5	87,1	43,8
rzeczowe tangible resources	48,3	29,8	11,8	46,7	19,1
Niematerialne, w tym: Immaterial things of which:	47,0	47,5	28,1	59,0	67,2
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	31,3	26,2	16,5	38,3	44,8
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	31,7	32,9	18,8	45,5	40,8

Niematerialne zasoby, takie jak wiedza i doświadczenie partnera współpracy oraz integracja środowiska lokalnego były szczególnie ważne również dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (67,2%), w szczególności kółek rolniczych (72,6%).

Odnotowano także pewne zróżnicowanie motywacji organizacji wchodzących w relacje z jednostkami sektora publicznego w zależności od instytucji, z którymi podejmowana była współpraca. Podobnie jak w 2019 r., częściej na finansowe korzyści z kooperacji wskazywały organizacje, które utrzymywały relacje z administracją rządową (84,7%) lub samorządową (80,9%). Z kolei zasoby rzeczowe były szczególnie istotne w przypadku organizacji utrzymujących relacje z jednostkami podległymi administracji samorządowej (52,6%).

Tablica 2.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju partnera 2021 r.

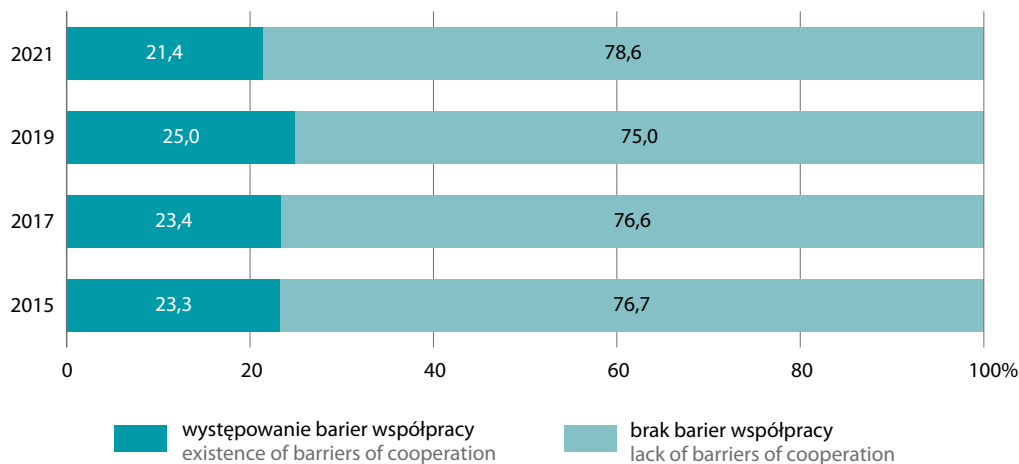
Table 2.3. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and type of partner in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w %		in %	
Materialne, w tym: Material things, of which:				
finansowe financial	89,8	88,4	89,0	86,8
rzeczowe tangible resources	47,0	47,8	46,4	52,6
Niematerialne, w tym: Immaterial things of which:				
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	47,0	55,1	48,1	54,8
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	33,5	38,4	31,4	35,4
	31,3	38,8	33,6	39,2

Niematerialne cele współpracy, jak korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnerów lub integracja środowiska lokalnego, były najczęściej wskazywanymi celami współpracy w przypadku jednostek podległych administracji rządowej oraz samorządowej (odpowiednio 55,1% i 54,8%).

Wykres 2.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy

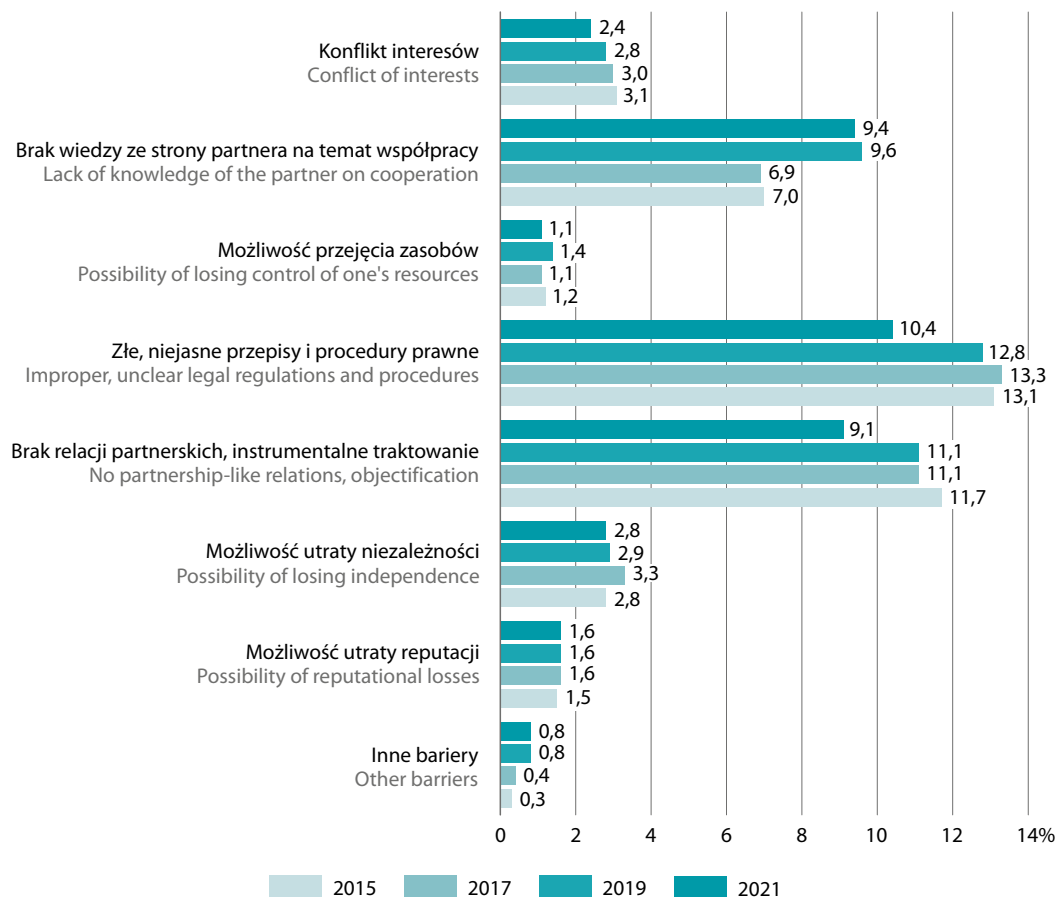
Chart 2.10. Structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation

W 2021 r. odsetek organizacji non-profit współpracujących z administracją publiczną, który zadeklarował, że nie wystąpiły żadne przeszkody utrudniające tę współpracę wzrósł o 3,6 p. proc. względem 2019 r. i był najwyższy od 2015 r.

Wykres 2.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy

Chart 2.11. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2021 r. 21,4% organizacji. Najwyższy odsetek podmiotów identyfikujących bariery wystąpił wśród fundacji (31,2%). W pozostałych rodzajach organizacji non-profit udział ten był niższy i wyniósł w przypadku samorządu gospodarczego i zawodowego – 30,4%, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych – 20,8%, społecznych podmiotów wyznaniowych – 19,1% oraz kół gospodyń wiejskich – 11,1%.

Zgodnie z deklaracjami podmiotów non-profit problemy we współpracy z administracją publiczną wynikały przede wszystkim ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (10,4%). Następnie zwracano uwagę na brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,4%) oraz brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (9,1%). Wskazane trudności najczęściej wymieniano również w poprzednich pomiarach, chociaż w przypadku złych, niejasnych przepisów oraz braku relacji partnerskich między 2015 r. a 2021 r. nastąpiły znaczne spadki – odpowiednio o 2,7 p. proc. i 2,6 p. proc.

Stosunkowo rzadko organizacje współpracujące z administracją publiczną wskazywały na pozostałe bariery, takie jak: możliwość utraty niezależności (2,8%), konflikt interesów (2,4%), możliwość utraty reputacji (1,6%), czy przejęcia przez partnera zasobów organizacji (1,1%).

Tablica 2.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 2.4. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of organization in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %				
Konflikt interesów Conflict of interests	2,3	3,3	2,4	1,7	2,4
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	9,5	12,3	6,3	5,7	8,6
Możliwość przejęcia zasobów (Possibility of losing control of one's resources)	1,1	1,6	0,7	0,9	0,7
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	9,7	17,1	10,6	4,7	19,4
Brak relacji partnerskich, instrumental- ne traktowanie No partnership-like relations, objecti- fication	8,6	15,7	5,7	3,6	13,4
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,6	5,7	0,8	0,8	1,9
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	1,6	2,8	0,9	0,6	1,1
Inne bariery Other barriers	0,9	1,0	0,5	0,1	0,2

Analiza problemów we współpracy z administracją publiczną, deklarowanych przez organizacje non-profit, pozwala zaobserwować pewne różnice we wskazywanych barierach w zależności od rodzaju organizacji. Fundacje, w porównaniu do pozostałych rodzajów podmiotów non-profit, charakteryzowały się najwyższymi odsetkami wskazań dla niemalże wszystkich barier – wyjątek stanowiły złe, niejasne przepisy i procedury prawne.

Kwestie prawne i proceduralne miały szczególne znaczenie dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (19,4%), natomiast najrzadziej wskazywano je w kołach gospodyń wiejskich (4,7%).

Tablica 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.

Table 2.5. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of partner in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government administration	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w %		in %	
Konflikt interesów Conflict of interests	3,6	3,3	1,6	2,7
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	11,5	9,7	6,4	9,5
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	1,2	1,4	0,8	1,5
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	15,5	13,4	7,3	12,0
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	12,2	10,9	6,3	10,5
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	4,2	3,4	2,0	3,4
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,2	2,1	1,1	1,9
Inne bariery Other barriers	0,5	0,6	0,5	0,9

Dokonano również analizy występowania barier we współpracy ze względu na rodzaj instytucji publicznej, z którą utrzymywano relacje. Podobnie jak w poprzednim pomiarze, bardziej problematyczne były relacje z administracją rządową niż samorządową (28,0% wobec 14,7% w 2021 r., natomiast w 2019 r. – 31,0% wobec 24,9%). Organizacje współpracujące z instytucjami rządowymi częściej niż podmioty kooperujące z administracją samorządową wskazywały na trudności we współpracy i dotyczyło to każdej z wymienionych barier. Najważniejsze różnice pomiędzy administracją rządową a samorządową w zakresie częstotliwości występowania poszczególnych problemów we współpracy dotyczyły złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (15,5% wobec 7,3%), braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania (12,2% wobec 6,3%), a także braku wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (11,5% wobec 6,4%).

2.4. Współpraca z samorządem terytorialnym

2.4. Cooperation with local government institutions

Perspektywa organizacji non-profit

Opinions of non-profit organizations

W 2021 r. 68,1% organizacji non-profit wskazało, że współpracowało z administracją samorządową, tj. z urzędami gmin lub miast, starostwami powiatowymi lub urzędami marszałkowskimi. W porównaniu do 2015 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,4 p. proc.

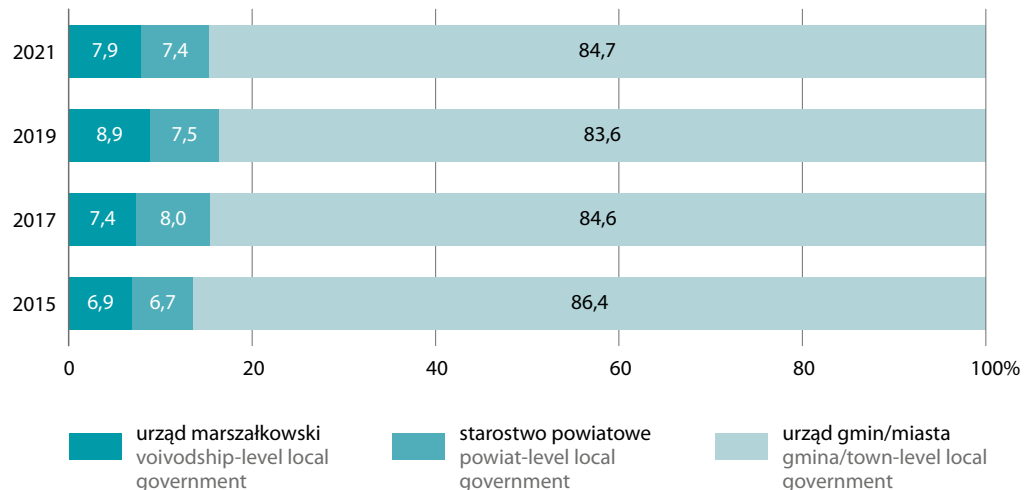
Dla organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową z punktu widzenia realizacji zadań statutowych najważniejszymi partnerami w 2021 r. były urzędy gmin lub miast (84,7%). Następnie zbliżony odsetek organizacji wskazał jako kluczową współpracę ze starostwem powiatowym (7,4%) lub urzędem marszałkowskim (7,9%). Między 2015 r. a 2021 r. zmniejszył się udział podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca z urzędem gminy lub miasta (o 1,7 p. proc.), a zwiększył odsetek tych, dla których kluczowym partnerem był urząd marszałkowski (o 1,0 p. proc.).

Najwyższy udział organizacji współpracujących z administracją samorządową, dla których najważniejszym partnerem był urząd gminy lub miasta odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (88,2%), a następnie wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (86,3%). Z kolei organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz fundacje ponadprzeciętnie często jako najważniejszą wskazywały współpracę z urzędem marszałkowskim (odpowiednio 21,9% i 15,3%), a społeczne podmioty wyznaniowe ze starostwem powiatowym (20,6%).

Rodzaj kluczowego urzędu administracji samorządowej z perspektywy działalności organizacji non-profit, podobnie jak w poprzednich latach, powiązany był z zasięgiem jej działania. Wśród organizacji współpracujących z urzędem gminy lub miasta przeważały podmioty, które działały co najwyżej na terenie najbliższego sąsiedztwa lub gminy (47,4%). Kolejno, organizacje współpracujące ze starostwem powiatowym najczęściej działały maksymalnie na terenie powiatu (45,5%), zaś organizacje współpracujące z urzędem marszałkowskim na terenie województwa (32,0%).

Wykres 2.12. Struktura organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza

Chart 2.12. Structure of non-profit organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important

Organizacje non-profit współpracujące z administracją samorządową poproszone zostały o ocenę swoich relacji z urzędem, z którym współpraca była dla nich najważniejsza z punktu widzenia realizacji zadań statutowych. Oceny dokonywano w oparciu o 4-stopniową skalę: od 1 (bardzo źle) do 4 (bardzo dobrze).

W 2021 r. zdecydowana większość organizacji współpracujących z administracją samorządową oceniła swoje relacje z kluczowym urzędem jako dobre (94,6%), w tym 39,9% jako bardzo dobre. Przeciętna ogólna ocena stosunków z administracją samorządową była relatywnie wysoka i wyniosła 3,3.

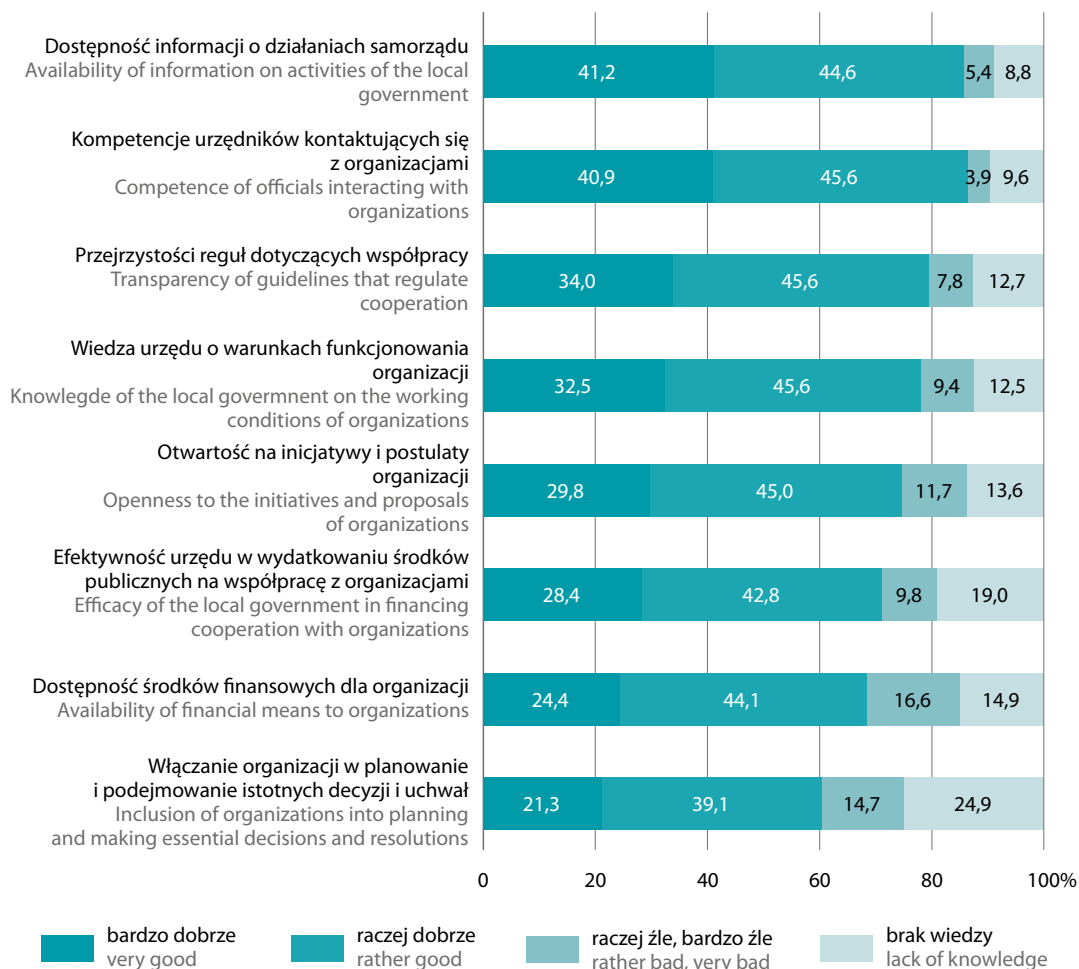
Chociaż w poprzednich pomiarach ocena współpracy z urzędami administracji samorządowej była wysoka, to od 2015 r. widoczny jest sukcesywny wzrost w tym obszarze. Dla porównania w 2015 r. 92,2% organizacji oceniło swoją współpracę z urzędem administracji samorządowej jako dobrą, w tym 29,9% jako bardzo dobrą.

Ogólna ocena współpracy z urzędem administracji samorządowej, była nieznacznie wyższa w przypadku organizacji, które jako kluczowego partnera wskazały starostwo powiatowe (97,0% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze). W przypadku podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca z urzędem marszałkowskim lub urzędem gminy, miasta odsetki te wyniosły odpowiednio 96,2% oraz 94,2%.

Najwyższy poziom zadowolenia ze współpracy z urzędami administracji samorządowej wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (97,8% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze), kół gospodyń wiejskich (97,4%), organizacji działających w obszarze łowiectwa (98,0%), a także prowadzących działalność gospodarczą (95,0%). Nieco niższy poziom ogólnej oceny współpracy z urzędami administracji samorządowej odnotowano szczególnie wśród podmiotów działających w zakresie ochrony środowiska (85,3% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze), a następnie zajmujących się prawem, jego ochroną i prawem człowieka (80,9%).

Wykres 2.13. Struktura organizacji non-profit według oceny wybranych wymiarów współpracy z urzędem administracji samorządowej w 2021 r.

Chart 2.13. Structure of non-profit organizations by rates of selected dimensions of cooperation with local government institution in 2021

Poza określeniem ogólnej oceny współpracy organizacje non-profit poproszone zostały o ocenę wybranych aspektów relacji z urzędem. Najlepiej oceniono dostępność informacji o działaniach samorządu (86,5% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze) oraz kompetencje urzędników kontaktujących się bezpośrednio z organizacjami (85,8%). Gorzej natomiast podmioty non-profit oceniły otwartość urzędów na włączanie organizacji w planowanie i podejmowanie istotnych decyzji i uchwał – 60,4% określiło współpracę w tym aspekcie jako bardzo dobrą lub raczej dobrą, a 14,7% jako złą, zaś ¼ współpracujących z samorządem organizacji nie posiadała wystarczającej wiedzy, by dokonać oceny tego wymiaru. Relatywnie słabo oceniana była dostępność samorządowych środków finansowych dla organizacji – 16,6% oceniło źle ten aspekt.

Od 2015 r. poprawiła się ocena współpracy organizacji non-profit z urzędami samorządu terytorialnego dla wszystkich wymiarów. Najbardziej wzrósł odsetek ocen pozytywnych w przypadku efektywności urzędu w zakresie wydatkowania środków finansowych na współpracę z organizacjami (z 61,5% w 2015 r. do 71,2% w 2021 r.) oraz włączania organizacji w planowanie i podejmowanie istotnych decyzji i uchwał (z 50,7% w 2015 r. do 60,4% w 2021 r.). Znacząco wzrosła również pozytywna ocena otwartości na inicjatywy i postulaty organizacji (z 66,4% w 2015 r. do 74,8% w 2021 r.).

Organizacje non-profit charakteryzowały się relatywnie wysokim poziomem zaufania do urzędów administracji samorządowej. W 2021 r. 94,2% podmiotów współpracujących z jednostkami samorządu terytorialnego przyznało, że ma zaufanie do urzędu, z którym relacje były najważniejsze z perspektywy działalności organizacji, w tym 42,4% przyznało, że jest to pełne zaufanie. Średnia ocena zaufania wyniosła 3,4.

Poziom zaufania od 2015 r. sukcesywnie wzrastał z pomiaru na pomiar. W 2015 r. zaufanie do urzędu samorządu terytorialnego deklarowało 92,2% organizacji, w tym 34,3% pełne zaufanie.

Poziom zaufania do urzędów administracji samorządowej w 2021 r. był nieznacznie wyższy w przypadku organizacji, które jako kluczowego partnera wskazały starostwo powiatowe (96,5%), a następnie urząd marszałkowski (96,3%). W przypadku podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca z urzędem gminy, miasta odsetek ten wyniósł 93,9%.

Najwyższy poziom zaufania do urzędów administracji samorządowej w 2021 r. wystąpił wśród kół gospodyń wiejskich i społecznych podmiotów wyznaniowych (po 96,9% mających zaufanie), organizacji działających w obszarze łowiectwa (97,4%), a także prowadzących działalność gospodarczą (94,9%) lub wyłącznie nieodpłatną (94,6%). Najniższy poziom zaufania do administracji samorządowej odnotowano z kolei wśród podmiotów działających w zakresie prawa, jego ochrony praw człowieka (85,6% mających zaufanie), a następnie zajmujących się ochroną środowiska 87,4%).

Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego

Opinions of local government institutions

Prezentowane informacje o współpracy między organizacjami non-profit a administracją samorządową z perspektywy JST pochodzą z badań⁶: na formularzu Statystyka gminy/powiatu/województwa: Rozwój gospodarki społecznej w jednostkach samorządu za 2021 r. oraz na formularzu Statystyka gminy: współdziałanie z mieszkańcami za 2020 r. W niniejszym podrozdziale pojęcia organizacje non-profit i organizacje pozarządowe odnoszą się do tożsamej grupy podmiotów i stosowane są wymiennie.

Jednym z przejawów otwartości administracji samorządowej na relacje z podmiotami non-profit jest uwzględnienie tej współpracy w kluczowych dokumentach wyznaczających cele, kierunki i sposoby działania JST. W 2021 r. 65,0% JST posiadało obowiązującą strategię rozwoju. W większości przypadków uwzględniono w niej zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami non-profit⁷ (90,4% JST posiadających strategię rozwoju). Z kolei w 68,0% jednostkach samorządu terytorialnego wskazano, że obowiązująca strategia rozwoju zawiera zagadnienia dotyczące rozwoju gospodarki społecznej. Dla porównania 89,4% JST posiadających strategię rozwoju zadeklarowało, że zawierają one zagadnienia związane z aktywizacją mieszkańców, a 25,1% – zagadnienia dotyczące społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych.

Wszystkie urzędy marszałkowskie wskazały, że na ich terenie obowiązywała strategia rozwoju, w której jednocześnie poruszono tematykę współpracy z podmiotami non-profit, nieco rzadziej zagadnienia związane z rozwojem gospodarki społecznej (93,8%). Z kolei strategię rozwoju rzadziej obowiązywały w pozostałych miastach i gminach oraz w powiatach (odpowiednio 65,1% i 59,0% tych JST). Rzadziej również odnosiły się one w tych jednostkach do tematyki współpracy z organizacjami non-profit (odpowiednio 89,8% oraz 92,9% posiadających strategię lokalnego rozwoju) lub rozwoju gospodarki społecznej (67,3% i 67,9%).

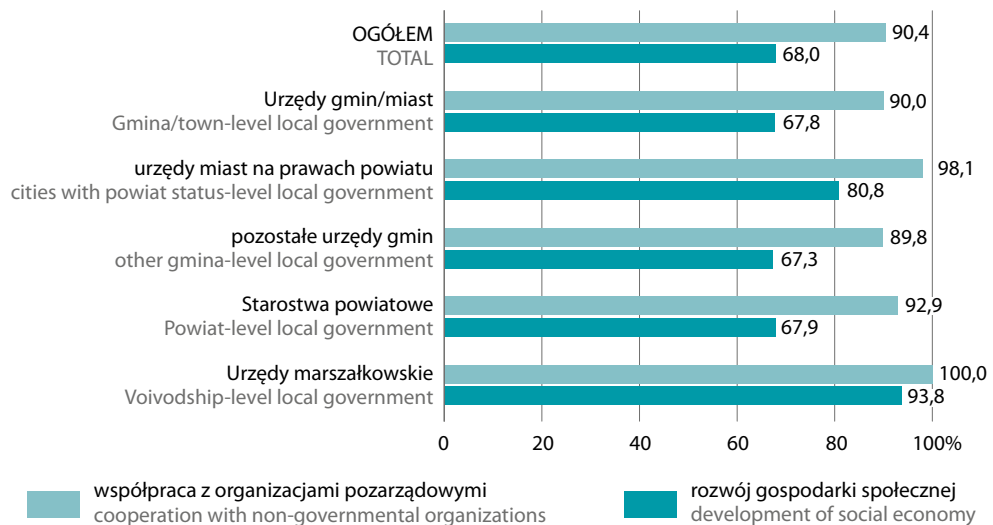
⁶ Szersza informacja o badaniach znajduje się w *Uwagach metodologicznych*. Prezentowane wyniki za 2017 r. i 2019 r. pochodzą z badań pilotażowych na formularzu Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego realizowanych w ramach projektu Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej współfinansowanego ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

⁷ W formularzu Statystyka gminy/powiatu/województwa: Rozwój gospodarki społecznej w jednostkach samorządu pytano o organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

W odniesieniu do 2017 r. odsetek JST, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami non-profit wzrósł o 8,0 p. proc., a tych, które uwzględniły zagadnienia rozwoju gospodarki społecznej o 14,9 p. proc.

Wykres 2.14. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi lub rozwojem gospodarki społecznej według rodzaju JST w 2021 r.

Chart 2.14. Percentage of local government institutions which included in strategy of development issues of cooperation with non-governmental organizations or development of social economy by type of institution w 2021

Dokumentami w jednostkach samorządu terytorialnego dookreślającymi wzajemne relacje z organizacjami non-profit mogą być roczne lub wieloletnie programy współpracy. W 2020 r. większość gmin⁸ posiadała przynajmniej jeden taki program (94,5%). Dla porównania w 2017 r. odsetek ten był niższy i wyniósł 92,9%. Najczęściej był to roczny program współpracy (89,3%), rzadziej wieloletni (13,7%). Roczny program współpracy z organizacjami non-profit posiadało 97,0% miast na prawach powiatu i 91,7% pozostałych gmin. W przypadku wieloletniego programu współpracy odsetki te wyniosły odpowiednio 31,8% i 14,1%.

Zgodnie z deklaracjami jednostek samorządu terytorialnego, większość z nich posiadała w 2021 r. w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z organizacjami pozarządowymi (94,2%), z czego w 16,8% było to główne zadanie tej osoby lub komórki, a w 77,4% dodatkowe. W porównaniu do 2017 r. odsetek JST posiadających osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z organizacjami, wzrósł o 4,8 p. proc.

JST rzadziej posiadały w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem było wspieranie rozwoju gospodarki społecznej – 26,1% JST, z czego w 2,7% był to główny obszar zadań takiej osoby/komórki, a w 23,4% dodatkowy. W odniesieniu do 2017 r. odsetek JST posiadających osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem było wspieranie rozwoju gospodarki społecznej, wzrósł o 7,4 p. proc.

Wyznaczoną osobę lub komórkę do współpracy z organizacjami non-profit posiadały w 2019 r. wszystkie samorządy wojewódzkie i prawie wszystkie miasta na prawach powiatu (98,5%). W tych jednostkach samorządowych również najczęściej posiadano osobę lub komórkę do wspierania rozwoju gospodarki społecznej – 62,5% województw oraz 33,8% miast na prawach powiatu.

⁸ O posiadanie rocznych lub wieloletnich programów współpracy z organizacjami non-profit pytano w badaniu realizowanym jedynie wśród gmin, na formularzu Statystyka gminy: współdziałanie z mieszkańcami za 2020 r.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą zlecać organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych (współpraca finansowa) lub podejmować działania, które mają na celu wsparcie organizacji non-profit w formie pozafinansowej. Zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego zadeklarowała, że w 2021 r. stosowała przynajmniej jeden rodzaj wsparcia pozafinansowego (82,1%). Dla porównania w 2017 r. odsetek ten był wyższy i wyniósł 87,6%. W przypadku urzędów marszałkowskich i miast na prawach powiatu wszystkie jednostki zadeklarowały wspieranie organizacji non-profit. Nieco mniejsze zaangażowanie wystąpiło na poziomie powiatowym (84,9%) oraz wśród gmin z wyłączeniem miast na prawach powiatu (81,2%).

Najczęściej używano organizacjom nieruchomości lub lokal (72,7% JST, które udzielały wsparcia). W dalszej kolejności udostępniano przestrzeń wspólną (66,1%), udzielano pomocy merytorycznej (61,0%) lub udostępniano sprzęt, urządzenia, pojazdy potrzebne do wykonywania przez organizację działalności statutowej (56,9%). JST natomiast rzadko prowadziły centra wsparcia dla organizacji non-profit (6,2%).

W porównaniu do 2017 r. w największym stopniu zmniejszył się odsetek JST, które udzielały wsparcia organizacjom pozarządowym w formie udostępniania lub przekazywania materiałów, sprzętu, urządzeń itp. (spadek o 10,3 p. proc.), a także pomagały merytorycznie (spadek o 8,3 p. proc.).

Wykres 2.15. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia organizacji pozarządowych
Chart 2.15. Percentage of local government institutions by form of support for non-governmental organizations

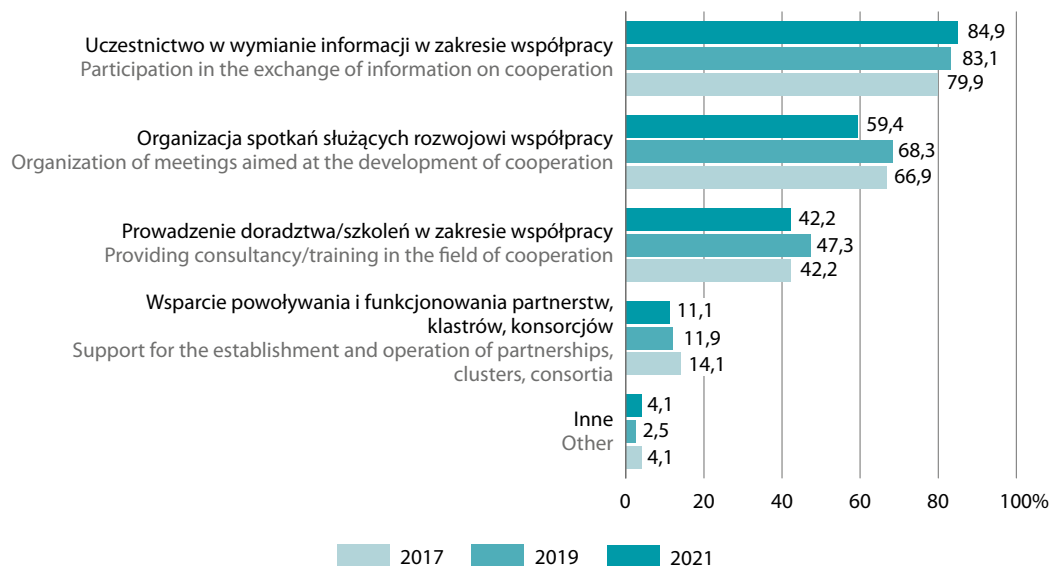
Wspieranie sieciowania organizacji pozarządowych i innych podmiotów gospodarki społecznej zadeklarowało w 2021 r. 42,7% jednostek samorządu terytorialnego. Dla porównania w 2017 r. było to 35,4%.

Jednostki samorządu terytorialnego, które wspierały sieciowanie podmiotów gospodarki społecznej, najczęściej robiły to w formie wymiany informacji (84,9%), rzadziej poprzez organizację spotkań (59,4%), czy prowadzenie doradztwa, szkoleń (42,2%).

Działania związane ze wspieraniem sieciowania podmiotów gospodarki społecznej prowadziły w 2021 r. wszystkie urzędy marszałkowskie, w tym wszystkie uczestniczyły w wymianie informacji lub organizacji spotkań służących rozwojowi współpracy. Sieciowanie podmiotów gospodarki społecznej prowadziła większość miast na prawach powiatu (89,2%), rzadziej natomiast takie działania podejmowano na poziomie powiatowym (50,0%) lub w pozostałych gminach (40,1%).

Wykres 2.16. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia sieciowego podmiotów gospodarki społecznej

Chart 2.16. Percentage of local government institutions by form of network support for social economy entities

2.5. Realizacja zadań publicznych

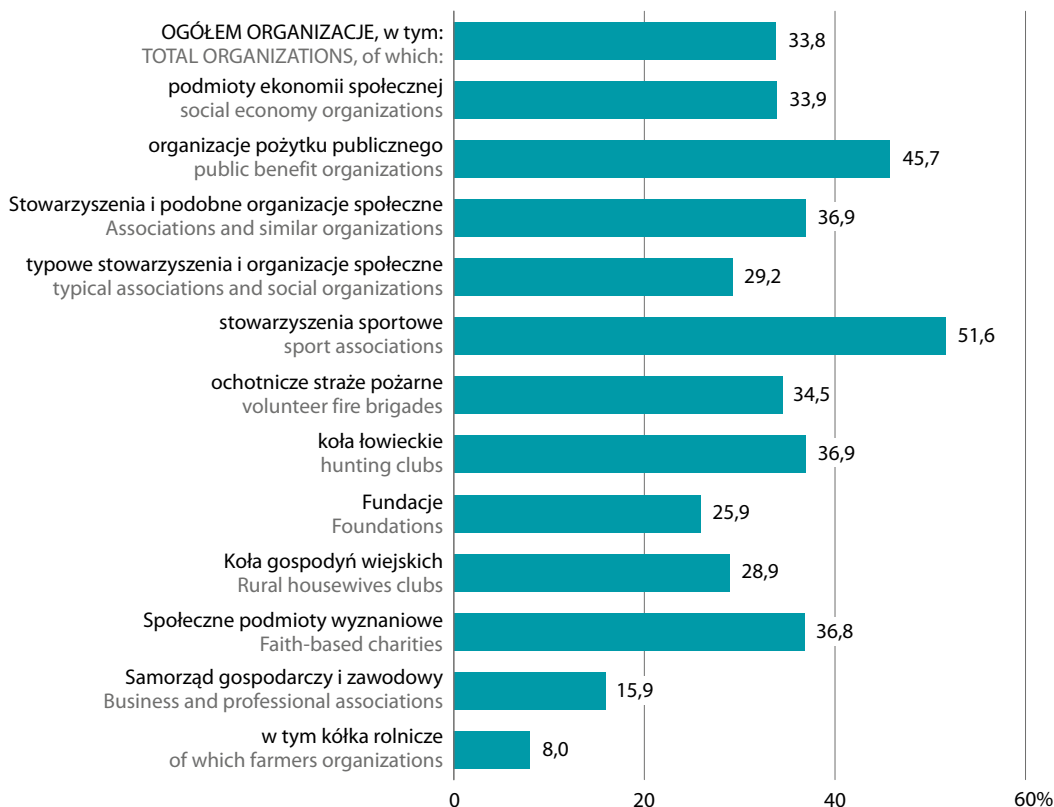
2.5. Realization of public tasks

Perspektywa organizacji non-profit

Opinions of non-profit organizations

W 2021 r. 33,8% organizacji non-profit zadeklarowało, że realizowało zadania przekazane przez administrację publiczną w trybie otwartych konkursów ofert lub na podstawie innych trybów. Odsetek ten zmniejszył się o 3,2 p. proc. w odniesieniu do 2015 r.

Organizacje, którym zlecono zadania publiczne, średnio w 2021 r. realizowały 3 takie zadania, przy czym w połowie przypadków było to nie więcej niż 2 zadania.

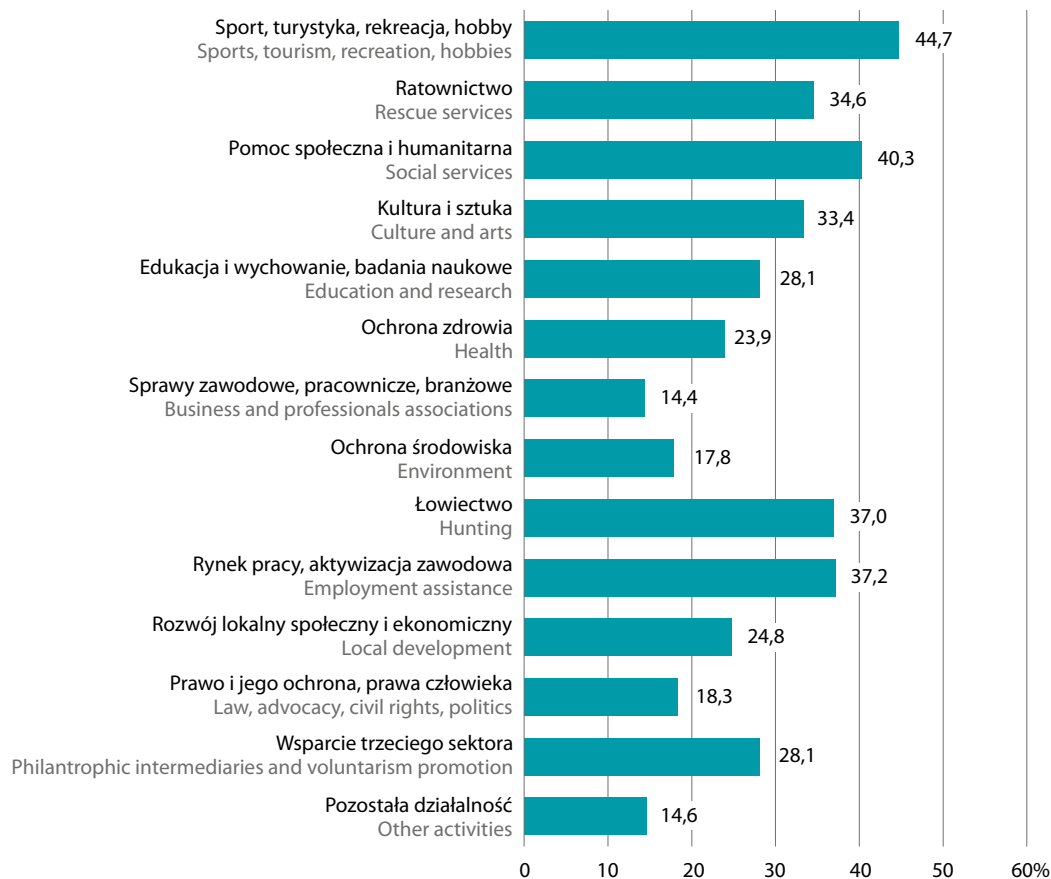
Wykres 2.17. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji w 2021 r.
Chart 2.17. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by type of organization in 2021

Najwyższy odsetek podmiotów realizujących w 2021 r. zadania zlecone przez administrację publiczną wystąpił, podobnie jak w latach wcześniejszych, wśród stowarzyszeń sportowych (51,6%). Ponadprzeciętnie często takie zadania realizowały także organizacje pożytku publicznego (45,7%), natomiast rzadko podmioty samorządu gospodarczego i zawodowego (15,9%), w tym szczególnie kółka rolnicze (8,0%).

Udział podmiotów, które realizowały w 2021 r. zadania publiczne, był także zróżnicowany w zależności od głównej dziedziny działalności organizacji non-profit. Podobnie, jak w poprzednich latach, największe zaangażowanie w realizację zadań zleconych przez administrację publiczną wystąpiło wśród jednostek zajmujących się sportem, turystyką, rekreacją lub hobby (44,7%), a następnie pomocą społeczną i humanitarną (40,3%). Z drugiej strony relatywnie rzadko realizowały zadania publiczne organizacje działające na rzecz spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (14,4%).

Wykres 2.18. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 2.18. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by main field of activity in 2021

Zaangażowanie podmiotów non-profit w realizację zadań publicznych można analizować również od strony posiadania przez nie przychodów ze źródeł publicznych.

W 2021 r. blisko połowa przychodów organizacji (45,6%) pochodziła ze środków publicznych. Największy udział miały one w przychodach kół gospodyń wiejskich (63,4% przychodów), a następnie społecznych podmiotów wyznaniowych (61,8% przychodów). W przypadku stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych oraz fundacji odsetki te były zbliżone i wyniosły odpowiednio 48,5% oraz 42,6% przychodów. Najmniejszy udział środki publiczne miały w przychodach organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (13,5% przychodów).

W porównaniu do 2017 r.⁹ udział przychodów pochodzących ze środków publicznych zwiększył się o 1,3 p. proc. Odsetek ten zwiększył się przede wszystkim w społecznych podmiotach wyznaniowych (wzrost o 4,4 p. proc.), a następnie w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (o 2,7 p. proc.) oraz stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (o 2,6 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział przychodów ze środków publicznych w fundacjach (spadek o 4,3 p. proc.).

⁹ Ze względu na zmianę kategoryzacji przychodów pochodzących ze środków publicznych nie ma możliwości wykonania porównania do 2015 r.

Biorąc pod uwagę różne tryby, w jakich organizacje mogły pozyskiwać środki publiczne, to największa część przychodów ze środków publicznych pochodziła z dotacji przyznawanych według liczby odbiorców (np. uczniów, przedszkolaków, pacjentów, uczestników CIS, WTZ) – 38,1% przychodów ze źródeł publicznych, z czego 29,6% zostało przekazane przez administrację samorządową. Dotacje przyznawane według liczby odbiorców stanowiły największy udział przychodów ze środków publicznych wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (66,5%).

Blisko 1/3 przychodów ze środków publicznych to były dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert (32,7%), szczególnie w przypadku stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (39,7%), a następnie organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (39,1%).

Publiczne środki zagraniczne, w tym fundusze europejskie stanowiły 17,3% przychodów organizacji non-profit ze źródeł publicznych. Najwyższy udział tych środków odnotowano wśród fundacji (31,2% przychodów ze źródeł publicznych).

W odniesieniu do 2017 r. w strukturze przychodów organizacji ze źródeł publicznych zwiększył się szczególnie udział dotacji według liczby odbiorców (o 4,7 p. proc.), a także dotacji udzielonych w trybie otwartego konkursu ofert (o 3,5 p. proc.). Zmniejszył się natomiast odsetek środków pochodzących z funduszy europejskich lub innych publicznych źródeł zagranicznych (o 2,2 p. proc.).

Tablica 2.6. Struktura przychodów organizacji non-profit ze źródeł publicznych w 2021 r.
 Table 2.6. Structure of non-profit organizations revenues from public funds in 2021

	OGÓŁEM TOTAL	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	Fundacje Foundations	Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	Koła gospodyń wiejskich Rural housewives club	Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations
Zamówienia publiczne Public procurement	1,2	1,0	1,7	1,1	0,3	0,5
Dotacje przyznane według liczby odbiorców, w tym: Subsidies according to number of beneficiaries, of which:	38,1	39,3	23,6	66,5	39,9	31,1
przekazane przez administrację samorządową from local government	29,6	31,5	18,2	49,1	13,8	22,0
przekazane przez administrację rządową from central government	8,5	7,9	5,4	17,4	26,1	9,1
Dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert, w tym: Subsidies within open offer competitions, of which:	32,7	39,7	24,4	25,4	31,3	39,1
przekazane przez administrację samorządową from local government	17,2	21,7	10,1	17,7	13,0	13,6
przekazane przez administrację rządową from central government	15,5	18,1	14,2	7,7	18,4	25,5
Refundacje wynagrodzeń lub składek Refunds salaries or social security contributions	2,1	2,3	2,1	1,5	4,3	0,6
Dotacje udzielane z pominięciem otwartego konkursu ofert Subsidies without open offer competitions	1,9	2,1	2,0	1,0	18,1	2,3
UE, zagranica EU, abroad	17,3	12,7	31,2	3,3	6,2	19,0
1% PIT i nawiązki sądowe 1% of personal income tax and vindictive damages	6,2	2,6	14,8	0,9	.	0,1
Inne Other	0,4	0,3	0,2	0,3	.	7,3

Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego

Opinions of local government institutions

Relacje administracji samorządowej z podmiotami non-profit opisane w poprzednim podrozdziale pominęły aspekt finansowy współpracy, który z punktu widzenia organizacji jest szczególnie istotny. Dokonana w pierwszej części podrozdziału analiza posiadanych przez organizacje non-profit przychodów publicznych, potwierdza, że administracja samorządowa jest jednym z kluczowych źródeł finansowania publicznego.

W 2021 r. 86,3% JST wskazało, że w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przekazało do realizacji zadania organizacjom pozarządowym, w tym 83,6% w ramach otwartych konkursów ofert. Dla porównania w 2017 r. odsetki te były niższe i wyniosły odpowiednio 83,7% i 81,7%.

W sumie w 2021 r. JST zawarły w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 53,1 tys. umów na realizację zadań publicznych, z czego 83,4% w wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert.

Przeciętnie jeden urząd administracji samorządowej, który zlecał zadania organizacjom pozarządowym w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podpisał 22 umowy na realizację zadań publicznych, przy czym w połowie urzędów nie było to więcej niż 7 umów. Wskaźniki te były wyraźnie zróżnicowane ze względu na rodzaj JST. Szczególnie wysoką liczbę umów odnotowano wśród urzędów marszałkowskich (średnia – 532, mediana – 433), a następnie miast na prawach powiatów (średnia – 182, mediana – 121).

W porównaniu do 2017 r. liczba zawartych umów na realizację zadań publicznych zleconych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie spadła o 3,8 tys. W efekcie przeciętna liczba umów przypadająca na jedną JST zmniejszyła się z 25 w 2017 r. do 22 w 2021 r. Spadł także poziom mediany z 8 umów w 2017 r. do 7 umów w 2021 r.

Tablica 2.7. Umowy zawarte przez JST z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2021 r.

Table 2.7. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-governmental organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2021

Wyszczególnienie Specification	Suma Total	W tym w ramach otwartych konkursów ofert Of which within open offer competitions	Średnia Average	Mediana Median
	w tys in thousand	w % in %		
OGÓŁEM GRAND TOTAL	53,1	83,4	22	7
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	38,3	82,6	18	7
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	11,7	82,3	182	121
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	26,6	82,7	14	6
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	6,3	86,3	21	13
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	8,5	84,7	532	433

Jednostki samorządu terytorialnego w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie najczęściej zlecały realizację zadań z zakresu kultury fizycznej, turystyki lub krajoznawstwa (58,2%), w tym 42,6% JST deklarowało, że był to tryb, w ramach którego wydatkowano najwięcej środków. W dalszej kolejności w taki sposób zlecano realizację zadań związanych z kulturą i ochroną zabytków (29,2%), wspieraniem osób niepełnosprawnych (22,6%) lub pomocą społeczną (22,3%).

Wykres 2.19. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego zlecających realizację zadań publicznych na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju usług społecznych w 2021 r.

Chart 2.19. Percentage of local government institutions which commissioned realization of public tasks by procedures from the law on public benefit and volunteer work by type of social services in 2021

Spośród różnego rodzaju usług społecznych, na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie najrzadziej JST zlecały realizację zadań w obszarze mieszkalnictwa (1,3%), a następnie rewitalizacji (2,0%), przeciwdziałania bezrobociu (2,1%) lub zatrudnienia socjalnego (2,2%).

We wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie najczęściej zlecano zadania z zakresu kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa. W przypadku samorządu wojewódzkiego ponadprzeciętnie często zlecano w tym trybie zadania związane ze wspieraniem osób niepełnosprawnych czy rodziny i systemu pieczy zastępczej (po 87,5%), a z kolei w miastach na prawach powiatu zadania związane z pomocą społeczną (89,2%) lub kulturą, ochroną zabytków (83,1%).

Na potrzeby określenia poziomu środków przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań publicznych organizacjom non-profit wykorzystana została sprawozdawczość budżetowa Ministerstwa Finansów realizowana na **formularzu Rb-28s**.

JST przekazując środki organizacjom non-profit zgodnie z trybami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazują paragrafy klasyfikacji budżetowej:

- **paragraf 236** – dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego;
- **paragraf 619** – dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na dofinansowanie inwestycji w ramach zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego.

Dodatkowo funkcjonują też paragrafy dedykowane zadaniom kierowanym do fundacji i stowarzyszeń:

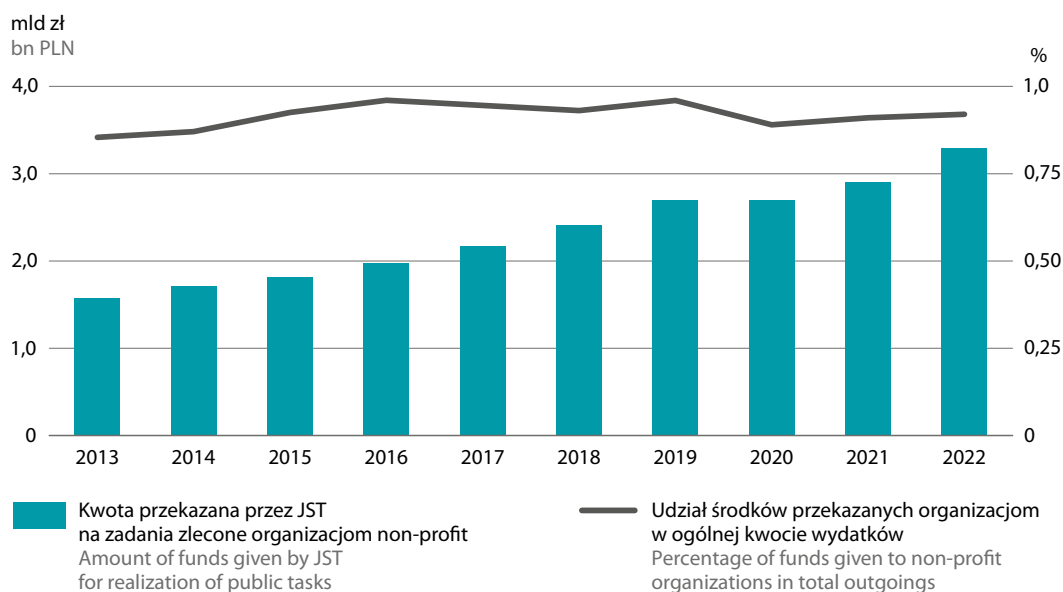
- **paragraf 281** – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom;
- **paragraf 282** – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom.

W prezentowanej analizie uwzględniono wydatki w ramach tych czterech paragrafów. Dane nie uwzględniają, ze względu na brak wyodrębnionych paragrafów, środków przekazywanych organizacjom non-profit według liczby odbiorców (np. dotacja oświatowa) lub w ramach innych ustaw branżowych (np. wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej), a także w sposób rynkowy w ramach trybów ustawy prawo zamówień publicznych.

W 2021 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 2,9 mld zł organizacjom non-profit na realizację zadań publicznych w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,91% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta w latach 2013–2022 zwiększyła się ponad dwukrotnie (z 1,6 mld zł w 2013 r. do 3,3 mld zł w 2019 r.). Udział środków przekazywanych przez samorząd organizacjom w ogólnej kwocie wydatków JST nieznacznie wzrastał między 2013 r. (z 0,85% do 0,96%), a w okresie 2017–2022 obniżył się (z 0,95% do 0,92%).

Wykres 2.20.
Chart 2.20.

Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit
Funds given by local government institutions to non-profit organizations

Tablica 2.8. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit według rodzaju JST
 Table 2.8. Funds given by local government institutions to non-profit organizations by type of institution

Wyszczególnienie Specification	Suma Total				Średnia Average		Mediana Median	
	w mln zł in mln PLN							
	2019	2020	2021	2022	2021	2022	2021	2022
OGÓŁEM GRAND TOTAL	2688,9	2663,1	2875,5	3250,6	1,1	1,2	0,2	0,2
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	2199,3	2167,5	2325,0	2570,5	1,0	1,1	0,2	0,2
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	1371,2	1397,8	1479,9	1620,0	22,4	24,5	8,6	9,3
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	828,1	769,7	845,1	950,5	0,4	0,4	0,2	0,2
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	276,2	277,8	301,5	343,1	1,0	1,1	0,3	0,4
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	213,4	217,7	249,0	337,0	15,6	21,1	13,4	17,8

Połowę środków przekazanych w 2021 r. organizacjom non-profit stanowiły wydatki urzędów miast na prawach powiatów (51,8%), następnie gmin (29,6%), dużo niższy udział w tej kwocie miały wydatki pozostałych powiatów (10,6%), a najniższy – urzędów marszałkowskich (8,7%). Porównując wydatkowane przez JST środki na zlecenie zadań publicznych organizacjom non-profit z całością ich budżetów wyróżniają się również miasta na prawach powiatów. W 2021 r. przeznaczały one na ten cel 1,4% swych wydatków, wśród samorządów województwa było to 1,2%, w pozostałych powiatach – 0,9%, a w gminach jedynie 0,6%.

W oparciu o klasyfikację budżetową do prezentowanych w tekście usług społecznych użyteczności publicznej zaliczono wydatki JST dotyczące następujących pozycji klasyfikacji budżetowej:

75412 – ochotnicze straże pożarne,

851 – ochrona zdrowia (z wyłączeniem 85136, 85156, 85157, 85179, 85180, 85193, 85194),

852 – pomoc społeczna (z wyłączeniem 85213, 85214, 85215, 85216, 85279, 85280, 85293, 85294),

853 – pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (z wyłączeniem 85322, 85323, 85324, 85325, 85326, 85335, 85347, 85379, 85380, 85393, 85394),

854 – edukacyjna opieka wychowawcza (z wyłączeniem 85415, 85416, 85479, 85480, 85493, 85494),

855 – rodzina (z wyłączeniem 85501, 85502, 85503, 85511, 85512, 85513, 85514, 85515),

900 – gospodarka komunalna i ochrona środowiska (z wyłączeniem 90011, 90019, 90020, 90024, 90079, 90080, 90093, 90094),

921 – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem 92123, 92179, 92180, 92193, 92194),

925 – ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody (z wyłączeniem 92579, 92580, 92593, 92594),

926 – kultura fizyczna (z wyłączeniem 92679, 92680, 92693, 92694).

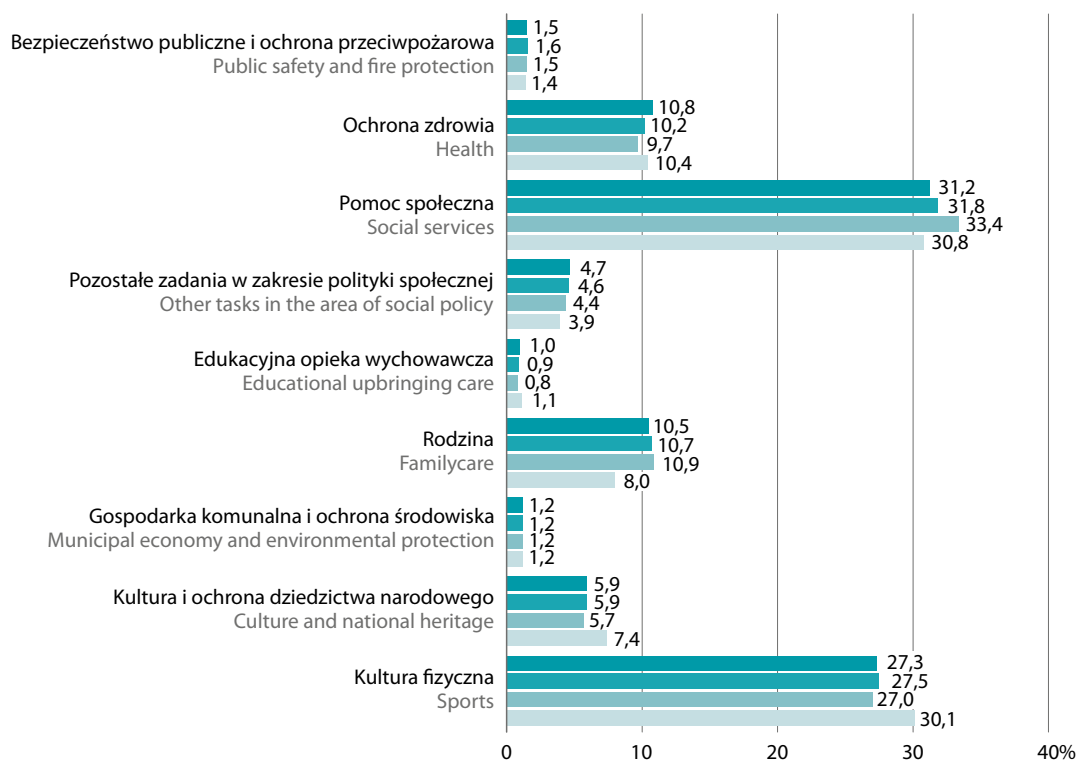
Wykluczono pozycje obejmujące różnego typu świadczenia finansowe i fundusze celowe.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego wydatkowały na usługi społeczne przekazane do realizacji organizacjom pozarządowym 2,7 mld zł, natomiast w 2022 r. kwota ta wzrosła o 0,3 mld zł – 3,2 mld zł. Zarówno w 2021 r., jak również w 2022 r. na usługi społeczne przeznaczono niemal całą kwotę spośród wydatkowanych na realizację zadań publicznych przez organizacje w ramach trybów im dedykowanym (odpowiednio 99,3% i 99,2%).

Środki przekazane na zadania zlecane organizacjom non-profit w ramach dedykowanych im paragrafów nie rozkładały się równomiernie pomiędzy poszczególnymi rodzajami usług społecznych. W 2021 r. największa część kwoty przekazanej organizacjom non-profit dotyczyła zadań zleconych w zakresie pomocy społecznej, a następnie kultury fizycznej (odpowiednio 908,6 mln zł i 786,2 mln zł). Podobnie struktura wydatków kształtowała się w 2022 r. – na zadania w zakresie pomocy społecznej przekazano 1006,3 mln zł, natomiast na kulturę fizyczną – 881,1 mln zł. Na te dwa obszary działalności JST wydatkowały w 2021 r. łącznie 62,9%, zaś w 2022 r. – 62,2% środków przekazanych organizacjom non-profit. W 2022 r. kolejnymi obszarami, na które jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły środki była ochrona zdrowia (347,8 mln zł – 10,8%), rodzina (337,4 mln zł – 10,5%) oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (190,9 mln zł – 5,9%).

Wykres 2.21. Struktura środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit według wybranych działów klasyfikacji budżetowej

Chart 2.21. Structure of funds given by local government institutions to non-profit organizations by selected sections of the budget classification

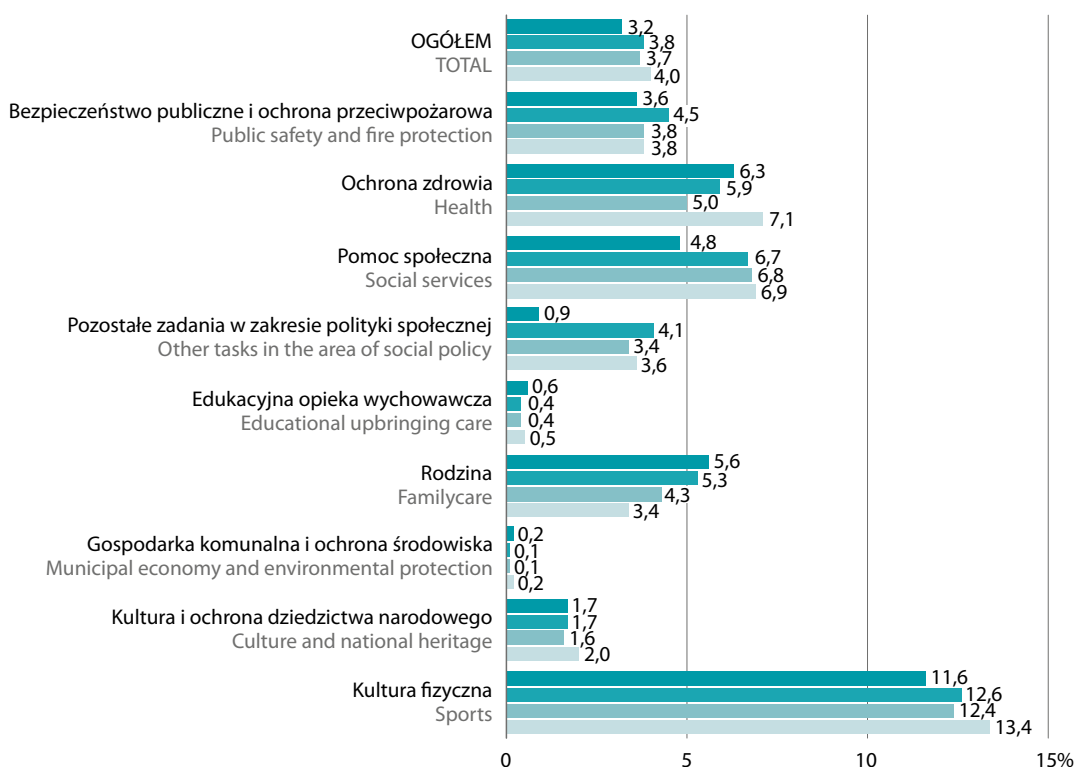

Między 2019 r. a 2022 r. w strukturze środków przekazanych organizacjom na realizację usług społecznych w największym stopniu obniżył się udział w zakresie kultury fizycznej (o 2,8 p. proc.) oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (o 1,5 p. proc.), zaś wzrósł w obszarze rodziny (o 2,5 p. proc.).

Informacje o środkach przeznaczonych przez JST na usługi społeczne zlecone organizacjom non-profit analizować można również poprzez porównanie udziału tych środków w ramach wydatków JST w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej. Wydatki na ogół usług społecznych zleconych organizacjom non-profit wyniosły 2,9 mld zł i stanowiły w 2021 r. 3,8% (w 2022 r. była to kwota 3,2 mld zł – 3,2%) łącznej kwoty wydatkowanej przez JST na usługi społeczne. Najwyższy udział środków przekazanych organizacjom non-profit spośród analizowanych obszarów usług wystąpił w zakresie kultury fizycznej, tj. 12,6% (w 2022 r. 11,6%). Udział ten był znaczący na wszystkich szczeblach JST, natomiast w sferze wydatków urzędów marszałkowskich w 2021 r. wyniósł 34,2%, a w 2022 r. – 34,9%. Wśród przedstawianych wydatków, porównując lata 2021–2022, największą różnicę można zaobserwować w obszarze pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej, gdzie nastąpił spadek udziału środków przekazanych organizacjom o 3,2 p. proc., jednak analizując wartości bezwzględne, nastąpił wzrost wydatkowanej kwoty o 15,0%.

Wykres 2.22. Odsetek środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit na realizację usług społecznych użyteczności publicznej

Chart 2.22. Percent of funds given by local government institutions to non-profit organizations for the provision of social services of general interest

Zlecając zadania organizacjom non-profit samorządy najczęściej korzystały z paragrafu 236 adresowanego dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W jego ramach w 2021 r. przekazano 2,2 mld zł, a więc 76,4% zleconej przez JST kwoty. Dość popularny był także paragraf 282 kierowany do stowarzyszeń – 20,6% omawianej kwoty. Z kolei dużo mniejsze znaczenie miały paragrafy – 281 – adresowany do fundacji oraz 619 – na inwestycje organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W ich ramach wydatkowano odpowiednio 2,4% i 0,7% kwoty poświęconej na zadania zlecone organizacjom.

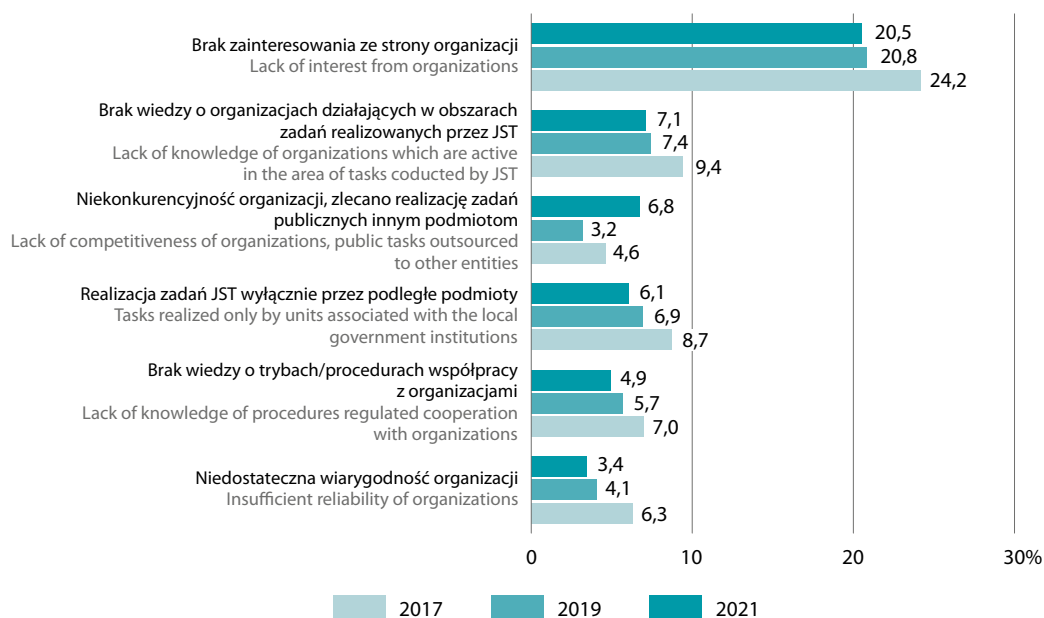
W 2022 r. struktura wykorzystania poszczególnych paragrafów była zbliżona jak w 2021 r., na paragraf 236 wydatkowano 77,1%, 282 – 19,4%, 281 – 2,3%, a na 619 przeznaczono 1,2% środków skierowanych na zadania realizowane organizacje non-profit.

W 2021 r. 35,9% JST zidentyfikowało trudności związane z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych. Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu do 2017 r., kiedy to wynosił 40,9%.

Najczęściej problemy w tym obszarze wskazywano wśród urzędów miast na prawach powiatu (58,5%), a następnie urzędów marszałkowskich (50,0%). Rządziej występowanie trudności w angażowaniu organizacji non-profit zgłaszano w przypadku starostw powiatowych (37,2%) oraz urzędów gmin lub miast z wyłączeniem miast na prawach powiatu (35,1%).

Wykres 2.23. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych

Chart 2.23. Percentage of local government institutions by difficulties with non-governmental organizations engagement in realization of public tasks

Jednostki samorządu terytorialnego wśród trudności z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych najczęściej wskazywały brak zainteresowania i udziału organizacji w ogłaszanych konkursach/postępowaniach (20,5%). W dalszej kolejności dostrzegano problem niewiedzy po stronie JST na temat organizacji non-profit mogących potencjalnie realizować zadania publiczne (7,1%). W porównaniu do 2017 r. częściej JST wskazywały wśród problemów zlecanie zadań publicznych innym podmiotom ze względu na brak konkurencyjności organizacji non-profit (6,8%).

Rozdział 3. Współpraca organizacji non-profit z innymi organizacjami

Chapter 3. Cooperation of non-profit organizations with other organizations

Do partnerów współpracy z sektora non-profit zostały zaliczone podmioty z następujących grup:

- stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje;
- społeczne podmioty wyznaniowe;
- samorząd gospodarczy i zawodowy;
- inne organizacje pozarządowe (np. organizacje pracodawców, związki zawodowe, partie polityczne).

3.1. Rozpowszechnienie współpracy

3.1. Occurrence of cooperation

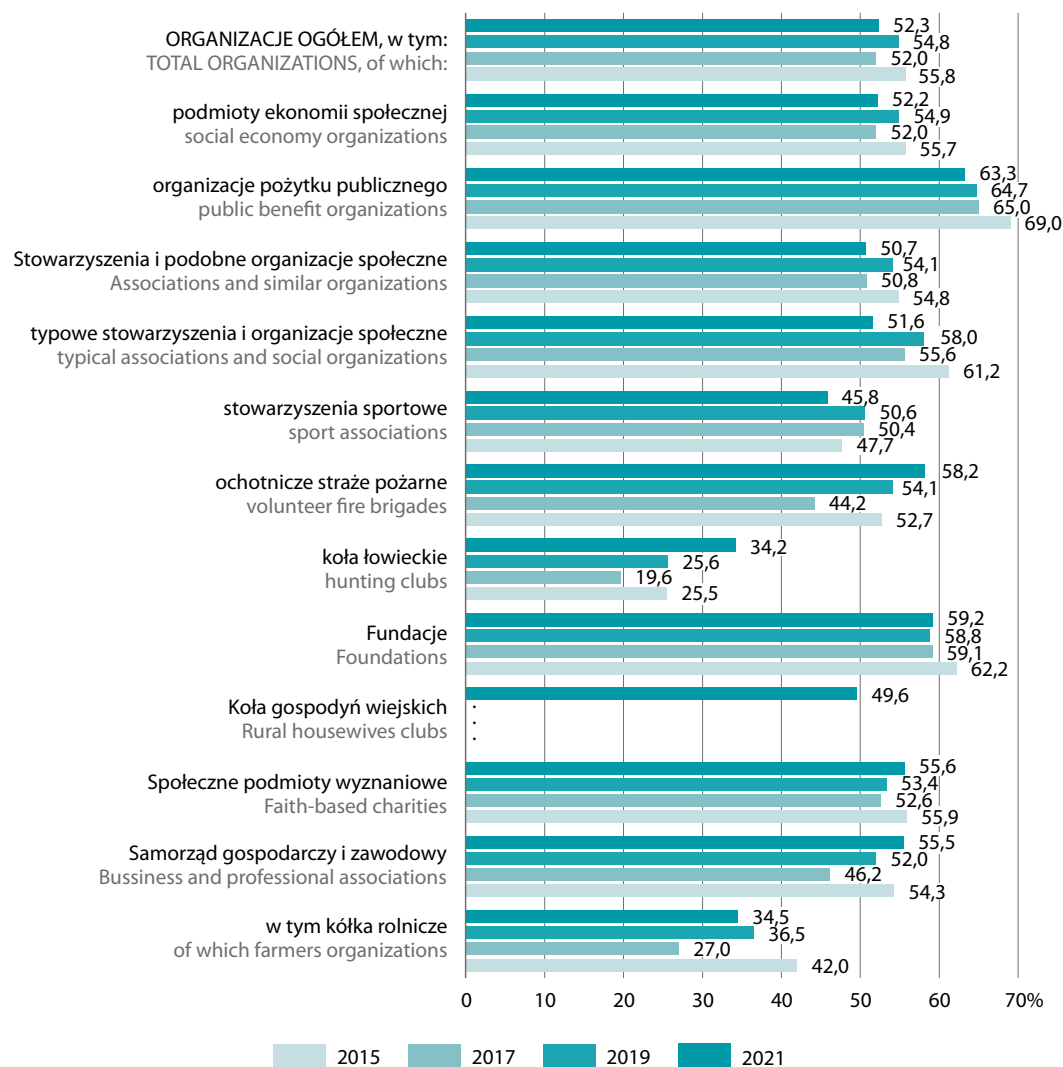
W 2021 r. instytucje publiczne były głównym partnerem, z którym współpracowały organizacje non-profit. Drugą najczęściej wskazywaną grupą podmiotów, z którymi nawiązywano współpracę, były organizacje non-profit. Podejmowanie współpracy wewnątrzsektorowej zadeklarowało 52,3% podmiotów – o 2,5 p. proc. mniej w porównaniu z 2019 r. i o 3,5 p. proc. mniej w stosunku do 2015 r.

Najwyższy odsetek organizacji współdziałających wewnątrzsektorowo odnotowano wśród fundacji (59,2%), a następnie w ochotniczych strażach pożarnych (58,2%). W pozostałych rodzajach organizacji non-profit odsetek ten zbliżył się lub przekroczył 50,0%. Wyjątek stanowiły koła łowieckie i kółka rolnicze. Udział podmiotów współpracujących wewnątrzsektorowo wyniósł tu odpowiednio 34,2% i 34,5%. Wśród organizacji posiadających status OPP odsetek podmiotów współpracujących wewnątrzsektorowo osiągnął wartość 63,2%.

W porównaniu z 2015 r. największą zmianę w zakresie rozpowszechnienia współpracy wewnątrzsektorowej odnotowano wśród typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych. Odsetek podmiotów wskazujących na współpracę zmniejszył się o 9,6 p. proc. (z 61,2% w 2015 r. do 51,6% w 2021 r.). Natomiast największą zmianę w latach 2019–2021 odnotowano wśród kół łowieckich – wzrost udziału jednostek współpracujących wewnątrzsektorowo o 8,6 p. proc.

Wykres 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji

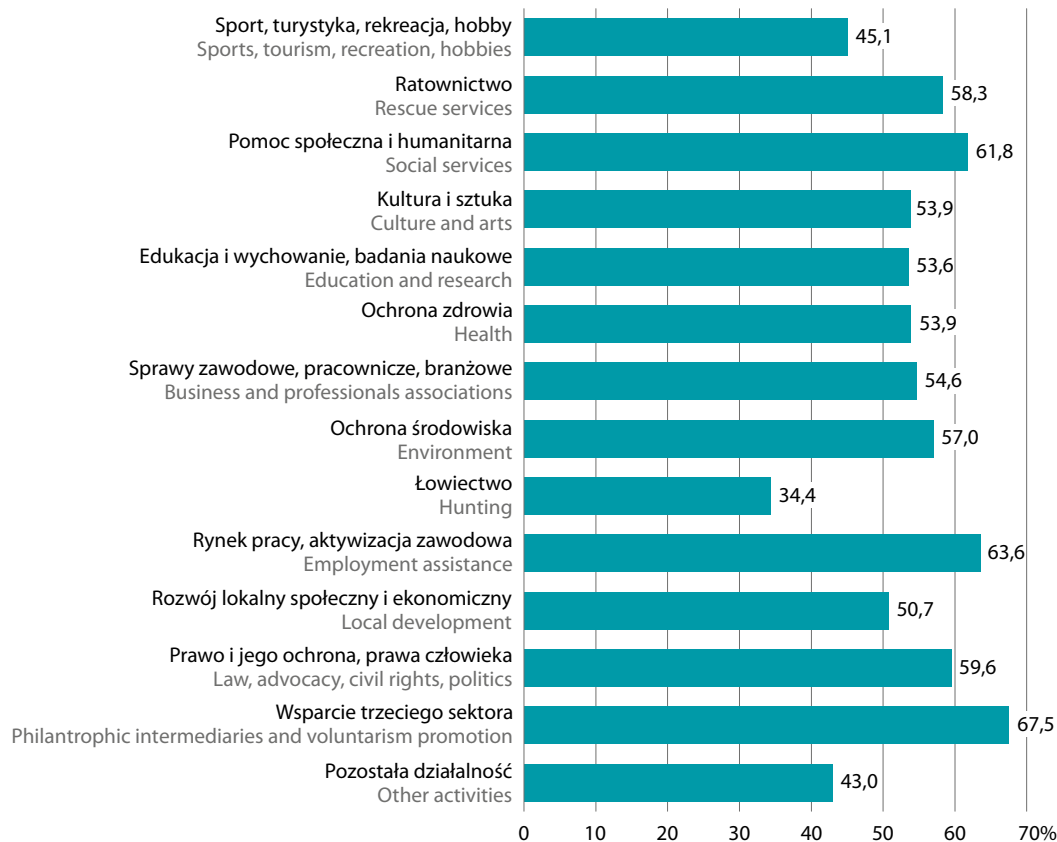
Chart 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of organization

Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności statutowej, najwyższy odsetek organizacji podejmujących współpracę z sektorem non-profit odnotowano wśród jednostek działających w obszarze wsparcia trzeciego sektora (67,5%). Wysoki udział organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo wystąpił także wśród podmiotów, których główną dziedziną działalności był rynek pracy i aktywizacja zawodowa (63,6%) oraz pomoc społeczna i humanitarna (61,8%). Na tle wszystkich dziedzin działalności wyróżniły się organizacje zaangażowane w łowiectwo, wśród których odsetek podmiotów podejmujących współpracę z organizacjami pozarządowymi wyniósł 34,4%.

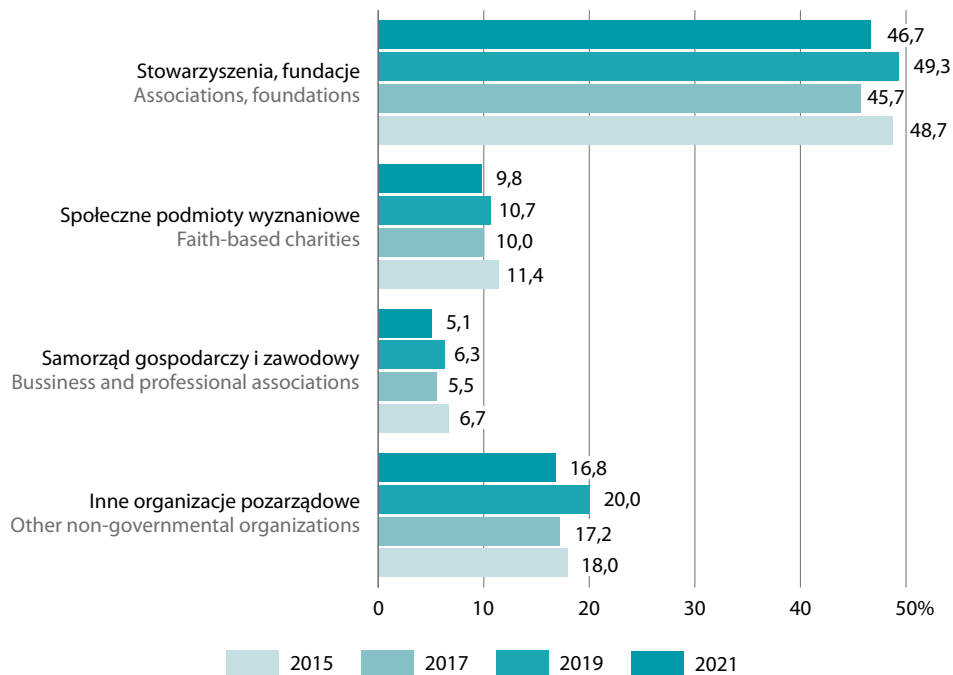
Wykres 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by main fields of activity in 2021

W 2021 r. prawie połowa organizacji non-profit współpracowała ze stowarzyszeniami lub fundacjami (46,7%). Z innymi organizacjami pozarządowymi, np. partiami politycznymi, związkami zawodowymi czy organizacjami pracodawców współpracowało 16,8% badanych podmiotów. W mniejszym stopniu jako partnera wspólnych działań wskazywano społeczne podmioty wyznaniowe (9,8%), a następnie organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (5,1%). W porównaniu z 2015 r. największą zmianę odnotowano w zakresie współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami. Odsetek organizacji podejmujących z nimi wspólne działania zmniejszył się o 2,0 p. proc. W latach 2019–2021 zmiany w obszarze partnerów współpracy wewnątrzsektorowej dotyczyły głównie innych organizacji pozarządowych. Udział organizacji podejmujących z nimi współpracę zmniejszył się o 3,2 p. proc.

Wykres 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według typu partnera
 Chart 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of partner

3.2. Ogólna charakterystyka współpracy

3.2. General characteristics of cooperation

W 2021 r. przeciętna organizacja non-profit współpracowała z 4 podmiotami sektora non-profit. Natomiast połowa jednostek podejmujących współpracę wewnątrzsektorową posiadała nie więcej niż 2 partnerów. W porównaniu z poprzednimi edycjami badania średnia i mediana dla ogółu organizacji nie uległy zmianie. Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, w niektórych grupach podmiotów wystąpiły zmiany między poszczególnymi latami, ale różnice z reguły nie przekroczyły 1 partnera.

W 2021 r. najwyższą średnią liczbę partnerów wewnątrzsektorowych posiadały organizacje ze statusem OPP (7). Fundacje, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne współpracowały średnio z 5 podmiotami non-profit. Koła łowieckie, koła gospodyń wiejskich i kółka rolnicze charakteryzowały się najniższą średnią liczbą partnerów wewnątrzsektorowych (2). W większości badanych organizacji non-profit mediana liczby partnerów wyniosła 2. Wyjątek stanowiły koła łowieckie, wśród których połowa jednostek posiadała nie więcej niż 1 partnera.

Tablica 3.1. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji

Table 3.1. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by type of organization

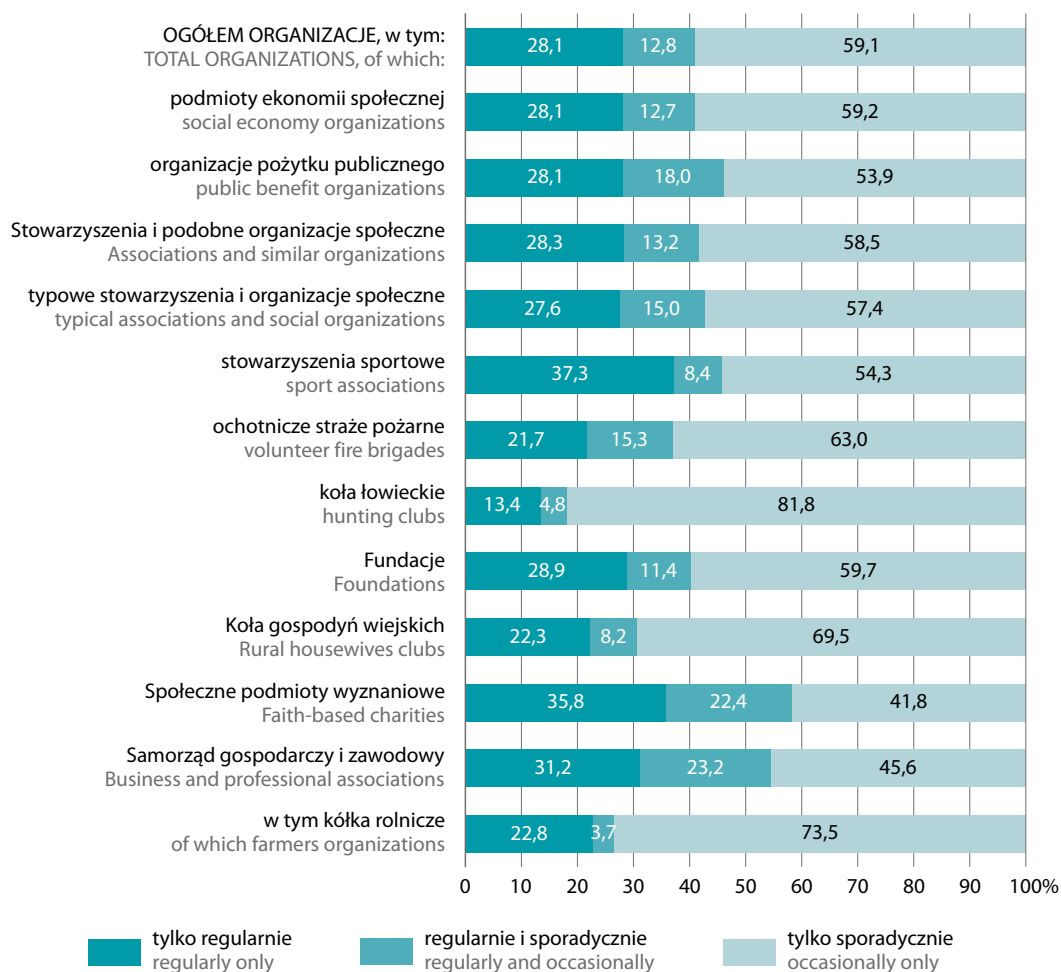
Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners				Mediana liczby partnerów Median number of partners			
	2015	2017	2019	2020	2015	2017	2019	2020
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	4	4	4	4	2	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	4	4	4	4	2	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	7	6	8	7	2	2	2	2
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	4	4	4	4	2	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	4	4	5	5	2	2	2	2
stowarzyszenia sportowe sport associations	4	4	4	4	2	2	2	2
ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	3	3	3	3	2	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	3	2	2	2	2	1	1	1
Fundacje Foundations	6	5	6	5	2	2	2	2
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	.	.	.	2	.	.	.	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	4	3	3	3	2	1	2	2
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	5	5	6	5	2	2	2	2
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	2	2	2	1	1	2	2

W 2021 r. 15,1% organizacji non-profit podejmowało współpracę wewnątrzsektorową na podstawie pisemnej umowy regulującej warunki współpracy. Najwyższym udziałem podmiotów podejmujących formalną współpracę wyróżniały się fundacje (22,0%). Najniższy wskaźnik formalizacji odnotowano wśród kółek rolniczych (3,6%), a także kół łowieckich i ochotniczych straży pożarnych (4,7%). Wśród organizacji posiadających status OPP odsetek podmiotów współpracujących na podstawie pisemnej umowy wyniósł 22,6%. W porównaniu z 2019 r. odsetek organizacji podejmujących formalną współpracę zmniejszył się o 3,3 p. proc. Największy spadek odnotowano wśród fundacji (4,6 p. proc.) oraz typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (4,1 p. proc.). Wzrost udziału organizacji współpracujących w oparciu o pisemne porozumienie lub umowę odnotowano w grupie społecznych podmiotów wyznaniowych (o 1,2 p. proc.) i stowarzyszeń sportowych (o 0,2 p. proc.).

W 2021 r. dla większości organizacji non-profit współpraca wewnątrzsektorowa miała charakter wyłącznie sporadyczny (59,1%). Współpraca regularna, prowadzona w sposób ciągły charakteryzowała 28,1% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo. Najwyższy udział podmiotów deklarujących wyłącznie regularną współpracę odnotowano wśród stowarzyszeń sportowych (37,3%), a najniższy w kołach łowieckich (13,4%).

Wykres 3.4. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2021 r.

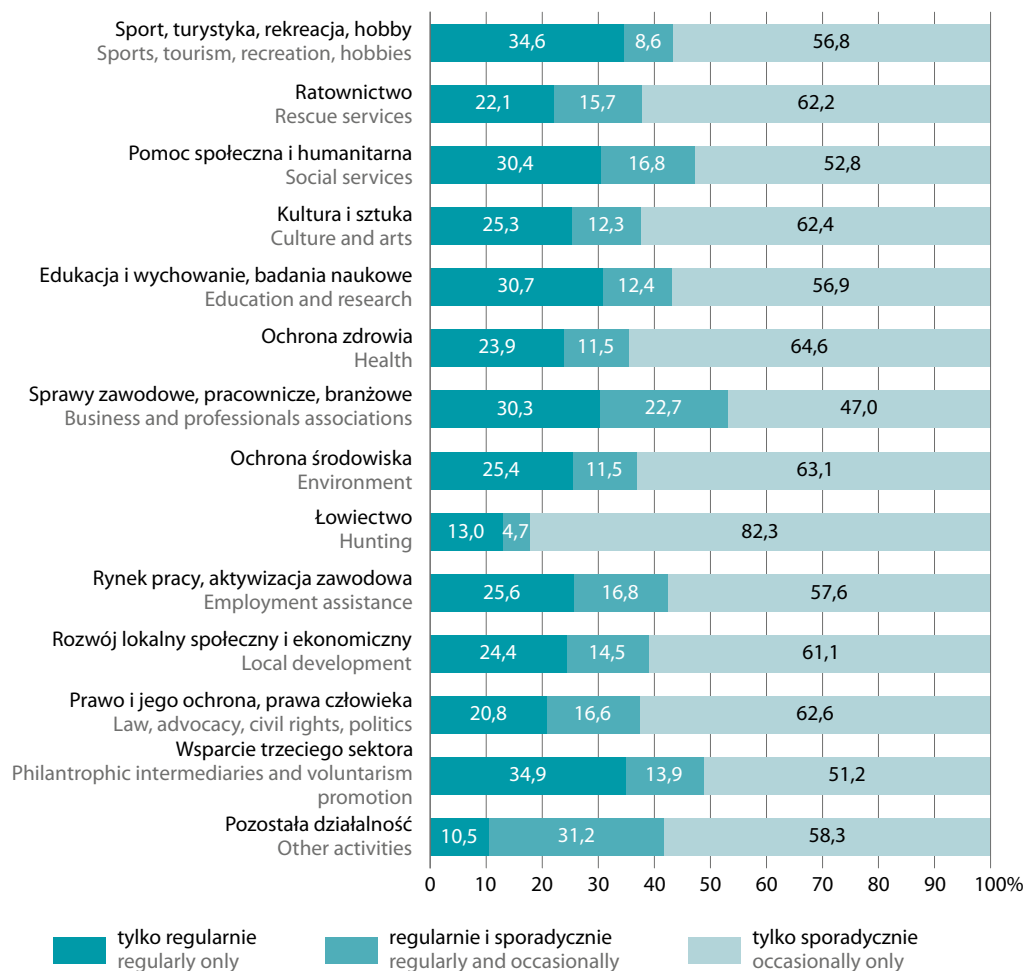
Chart 3.4. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation in 2021

Organizacje, których główną dziedziną działalności statutowej były sprawy zawodowe, pracownicze i branżowe, częściej niż pozostałe podmioty regularnie współpracowały z partnerami wewnątrzsektorowymi (53,0%, w tym wyłącznie regularnie 30,3%). W sposób tylko ciągły, systematyczny najczęściej współpracowały organizacje zajmujące się wsparciem trzeciego sektora (34,9%). Współpraca wyłącznie sporadyczna w największym stopniu charakteryzowała podmioty zaangażowane w działalność łowiecką (82,3%).

Wykres 3.5. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 3.5. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and main field of activity in 2021

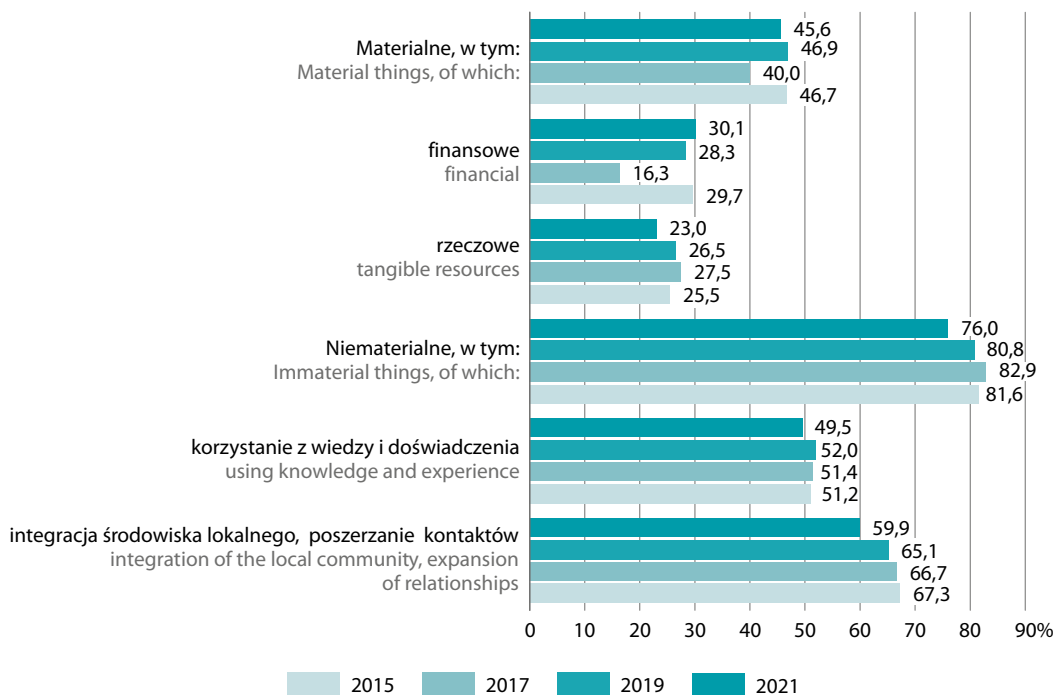
3.3. Cele i bariery współpracy

3.3. Objectives and barriers to cooperation

W 2021 r. organizacje współpracujące wewnątrzsektorowo zadeklarowały, że głównym celem współpracy z innymi podmiotami non-profit była możliwość uzyskania korzyści niematerialnych (76,0%). Wśród różnych jej form najczęściej organizacje wskazały, że motywacją do wspólnych działań była integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (59,9%). Dla blisko połowy badanych jednostek celem współpracy była możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia innych organizacji pozarządowych (49,5%). W porównaniu z poprzednimi edycjami badania odsetek organizacji współpracujących dla osiągnięcia korzyści niematerialnych uległ zmniejszeniu i po raz pierwszy od 2015 r. nie przekroczył 80,0%. Może stanowić to efekt systematycznego zmniejszania się udziału organizacji współpracujących w celu integracji środowiska lokalnego i poszerzania kontaktów (w porównaniu z 2015 r. odnotowano tu spadek o 7,4 p. proc.).

Podejmowanie współpracy dla celów materialnych zadeklarowało 45,6% badanych organizacji (o 1,3 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Wśród zasobów materialnych większą motywacją do współpracy było pozyskiwanie środków finansowych (30,1%), niż dobra rzeczowe (23,0%). W porównaniu z 2019 r. udział organizacji podejmujących współpracę dla celów finansowych zwiększył się o 1,8 p. proc. Z kolei odsetek podmiotów nawiązujących relacje partnerskie dla osiągnięcia korzyści rzeczowych uległ zmniejszeniu o 3,5 p. proc.

Wykres 3.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy
Chart 3.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation

W 2021 r., tak jak w poprzednich latach, zaobserwowano wyraźne zróżnicowanie celów podejmowanej współpracy wewnątrzsektorowej w zależności od rodzaju organizacji non-profit. Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego charakteryzowały się najwyższym odsetkiem podmiotów deklarujących podejmowanie współpracy dla celów niematerialnych (87,6%); Mniej niż 1/5 jako cel współpracy wskazała korzyści materialne. Majątkowe motywy współpracy najczęściej zgłaszały społeczne podmioty wyznaniowe (62,0%), które dodatkowo charakteryzowały się najwyższym udziałem podmiotów podejmujących wspólne działania dla osiągnięcia korzyści rzeczowych (42,9%). Najwyższy odsetek organizacji nawiązujących współpracę dla pozyskania środków finansowych odnotowano wśród fundacji (35%), a najniższy w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (8,5%).

Tablica 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of organization in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %				
Materialne, w tym: Material things, of which:	44,7	50,7	43,8	62,0	19,4
finansowe financial	30,0	35,0	24,2	33,5	8,5
rzeczowe tangible resources	22,2	23,8	25,0	42,9	12,4
Niematerialne, w tym: Immaterial things of which:	75,8	77,1	75,2	63,6	87,6
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	48,4	54,3	47,1	39,4	57,6
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	60,4	59,0	61,5	45,8	61,4

W 2021 r. ponad połowa organizacji non-profit wykazała, że nawiązanie współpracy ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi i innymi organizacjami pozarządowymi miało na celu osiągnięcie korzyści materialnych (odpowiednio 55,1% i 51,1%). Wzrost zainteresowania współpracą o charakterze materialnym, a zwłaszcza finansowym, odnotowano wśród wszystkich rodzajów partnera – największy z samorządem gospodarczym i zawodowym (z 21,1% w 2019 r. do 29,2% w 2021 r.), najmniejszy przy współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami (z 28,8% w 2019 r. do 30,9% w 2021 r.). Niezmiennie jednak głównym motywem do podjęcia współpracy, niezależnie od rodzaju partnera, była możliwość uzyskania korzyści niematerialnych. Blisko 85,0% badanych podmiotów wskazało, że współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi została nawiązana dla celów niematerialnych. Zbliżony odsetek odnotowano wśród współpracujących z samorządem gospodarczym i zawodowym (82,6%) oraz społecznymi podmiotami wyznaniowymi (80,5%). Tylko w przypadku współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami, udział organizacji deklarujących nawiązanie relacji partnerskich dla osiągnięcia korzyści niematerialnych nie przekroczył 80,0% i był niższy niż w 2019 r. o 5,4 p. proc.

Tablica 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju partnera 2021 r.

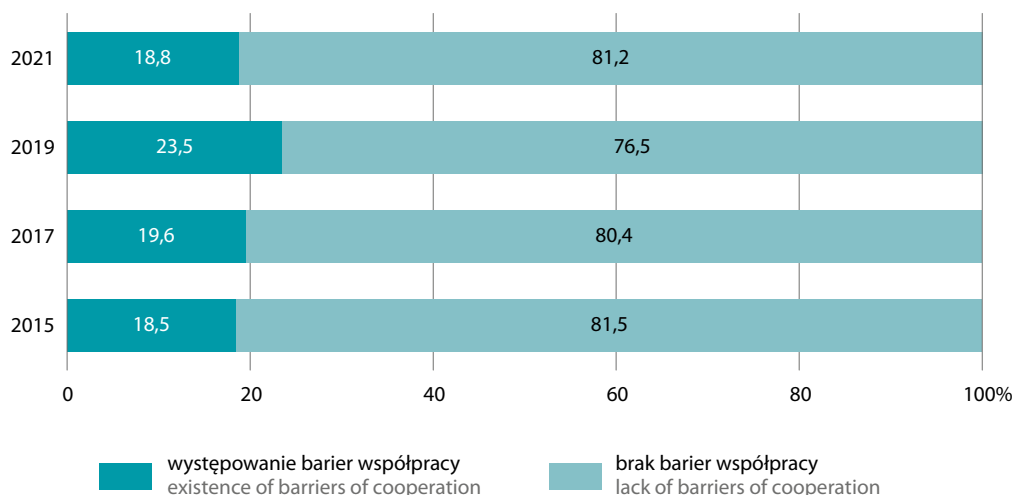
Table 3.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of partner in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia, fundacje associations, foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w %		in %	
Materialne, w tym: Material things, of which:				
finansowe financial	45,8	55,1	46,8	51,1
rzeczowe tangible resources	30,9	35,0	29,2	31,8
Niematerialne, w tym: Immaterial things of which:				
korzystanie z wiedzy i do- świadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experi- ence of employees, members or other persons working as volunteers	22,8	31,5	26,4	29,3
integracja środowiska lokalne- go, poszerzanie kontaktów integration of the local com- munity, expansion of relation- ships	76,3	80,5	82,6	84,9
	50,9	51,4	60,6	59,8
	60,2	67,6	65,3	70,5

W 2021 r. 18,8% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo zadeklarowało występowanie barier we współpracy z innymi podmiotami non-profit. W porównaniu z 2019 r. udział organizacji sygnalizujących ich występowanie zmniejszył się o 4,7 p. proc. Najwyższy odsetek podmiotów zgłaszających bariery wystąpił wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (20,7%). W pozostałych rodzajach organizacji non-profit ich udział był niższy i wyniósł 19,7% w przypadku fundacji, 19,5% - wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, 12,3% - dla społecznych podmiotów wyznaniowych i 11,7% w kołach gospodyń wiejskich.

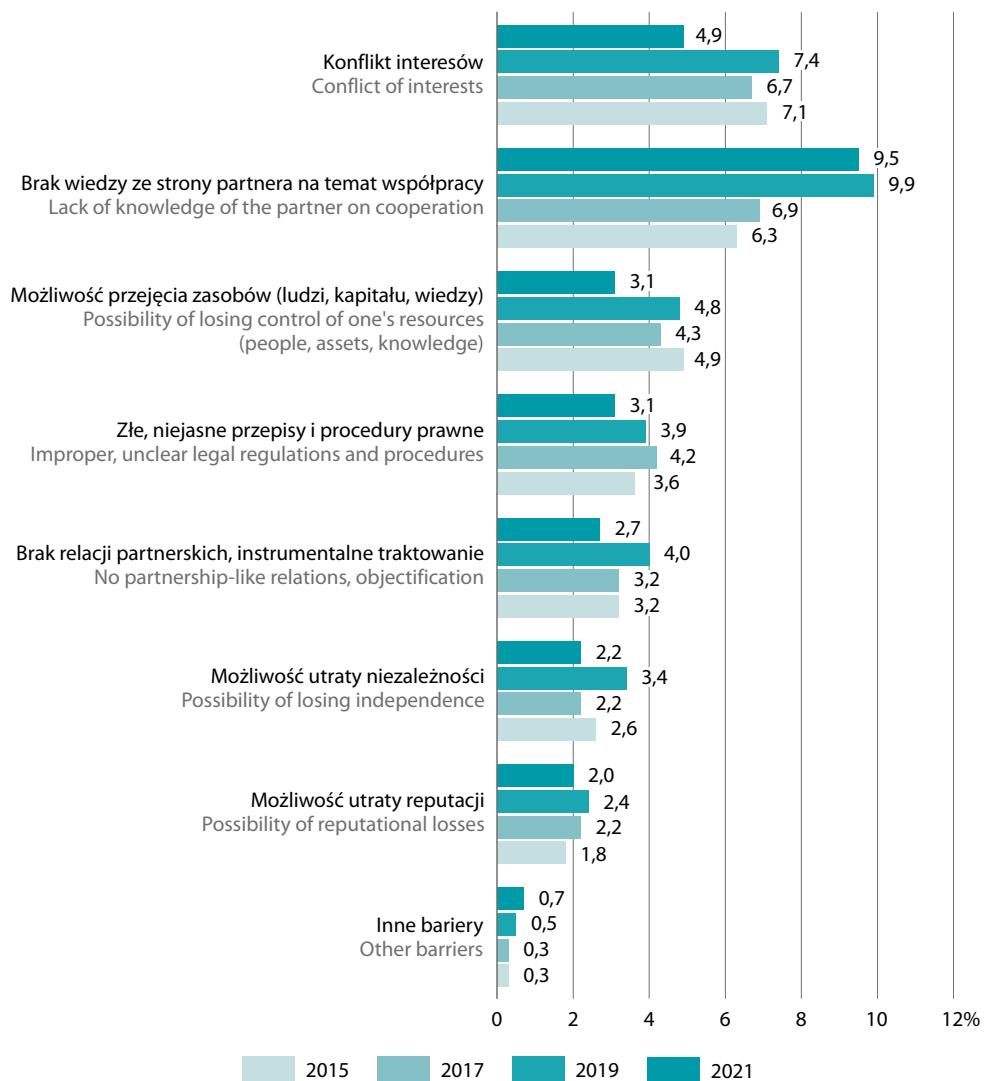
Wykres 3.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy

Chart 3.7. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation

Według organizacji non-profit główną barierą we współpracy wewnątrzsektorowej był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy. Jej występowanie zgłosiło 9,5% organizacji współpracujących z sektorem non-profit. W przypadku każdej pozostałej bariery odsetek organizacji deklarujących ich występowanie nie przekroczył 5,0%. W porównaniu z 2019 r. największą zmianę w zakresie barier współpracy odnotowano wśród organizacji wskazujących na występowanie konfliktu interesów. Ich udział uległ zmniejszeniu o 2,5 p. proc.

Wykres 3.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy
 Chart 3.8. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation

Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy to najczęściej zgłaszana bariera przez wszystkie rodzaje organizacji non-profit współpracujące wewnątrzsektorowo. Najwyższy odsetek podmiotów deklarujących jej występowanie odnotowano wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (10,4%). Konflikty interesów zgłosiło 6,2% fundacji, 5,7% organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego oraz 5,0% stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. W dwóch pozostałych rodzajach organizacji non-profit udział jednostek zgłaszających występowanie konfliktu interesów był ponad 2-krotnie mniejszy.

Tablica 3.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 3.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of organization in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %				
Konflikt interesów Conflict of interests	5,0	6,2	1,7	2,3	5,7
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	10,4	7,1	8,4	6,1	9,9
Możliwość przejęcia zasobów (ludzi, kapitału, wiedzy) Possibility of losing control of one's resources (people, assets, knowl- edge)	3,3	3,7	1,0	1,8	1,2
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	3,1	3,7	2,3	2,1	4,4
Brak relacji partnerskich, instrumen- talne traktowanie No partnership-like relations, objec- tification	2,5	3,8	1,6	1,6	4,0
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,4	2,4	1,2	.	1,1
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,2	2,3	0,8	.	1,4
Inne bariery Other barriers	0,8	0,5	-	.	.

Biorąc pod uwagę rodzaj partnera, z którym podejmowano współpracę wewnątrzsektorową, najwyższy odsetek zgłaszających występowanie barier odnotowano wśród podmiotów współpracujących z samorządem gospodarczym i zawodowym (28,1%). Trudności we współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi zadeklarowało 24,0% badanych jednostek, a wśród organizacji współpracujących ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi – 22,9%. Najniższy odsetek organizacji deklarujących występowanie barier odnotowano we współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami (19,0%). W porównaniu z 2019 r. przy każdym typie partnera odnotowano spadek udziału organizacji deklarujących występowanie barier – największy w przypadku współpracy z samorządem gospodarczym i zawodowym (o 8,4 p. proc.), a najmniejszy we współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami (o 4,5 p. proc.).

Według organizacji non-profit główną barierą we współpracy z każdym typem partnera był brak wiedzy z jego strony na temat wspólnych działań. Występowanie tej bariery zgłosiło 13,5% podmiotów współpracujących z organizacjami samorządu gospodarczego i zawodowego, 12,5% jednostek działających wspólnie ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi, 10,5% z innymi organizacjami pozarządowymi oraz 9,1% ze stowarzyszeniami i fundacjami. Konflikt interesów stanowił drugą, najczęściej deklarowaną barierę we współpracy wewnątrzsektorowej. Najwyższy odsetek organizacji zgłaszających jej występowanie odnotowano przy współpracy z samorządem gospodarczym i zawodowym (9,0%), natomiast najniższy – wśród podmiotów współpracujących ze stowarzyszeniami i fundacjami (5,2%). Ponadto we współpracy z organizacjami samorządu gospodarczego i zawodowego stosunkowo wysoki odsetek badanych podmiotów zgłosił występowanie następujących barier: złe, niejasne przepisy i procedury prawne (5,8%), brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (5,5%) oraz możliwość przejęcia zasobów (5,1%).

Tablica 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.

Table 3.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of partner in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia, fundacje associations, foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	5,2	6,5	9,0	7,6
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	9,1	12,5	13,5	10,5
Możliwość przejęcia zasobów (ludzi, kapitału, wiedzy) Possibility of losing control of one's resources (people, assets, knowledge)	3,2	4,0	5,1	4,8
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	3,1	3,8	5,8	4,5
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	2,8	3,2	5,5	3,6
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,2	2,8	4,1	3,5
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,1	2,0	3,1	2,5
Inne bariery Other barriers	0,7	1,4	.	1,0

3.4. Dodatkowe aspekty współpracy

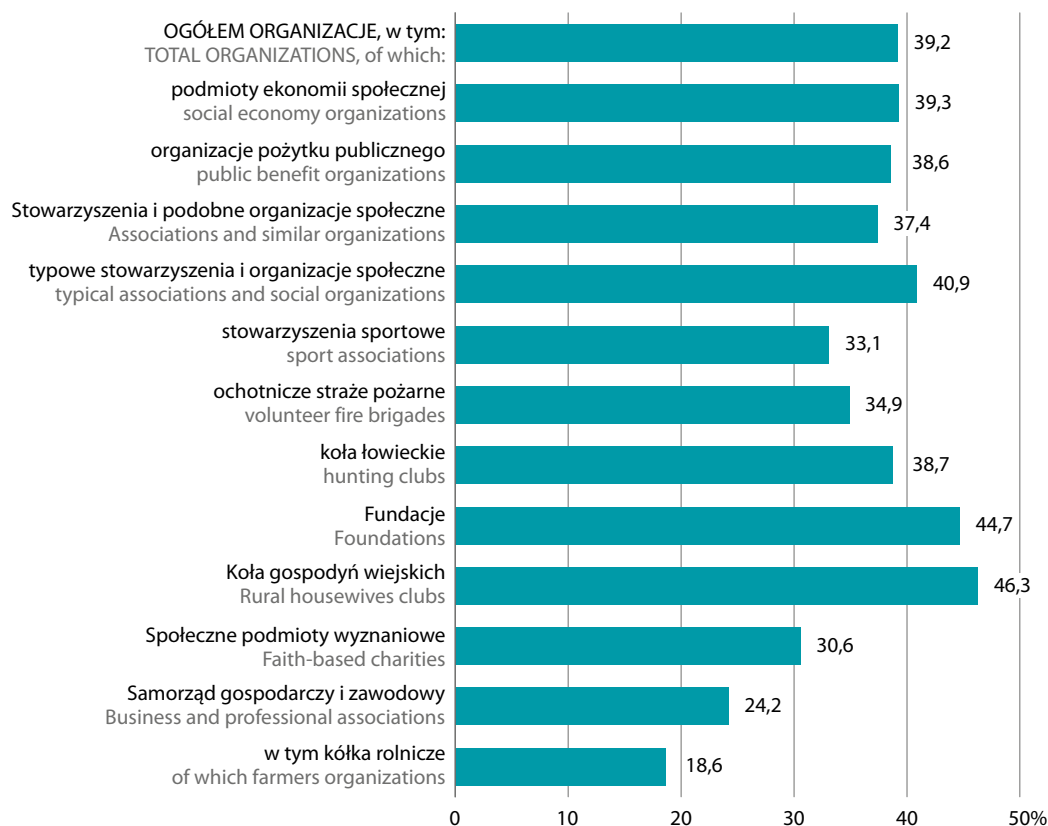
3.4. Additional aspects of cooperation

W 2021 r. 39,2% organizacji non-profit realizowało wspólne projekty z partnerami wewnątrzsektorowymi (o 0,5 p. proc. mniej niż w 2019 r. i o 3,7 p. proc. mniej w stosunku do 2017 r.). Najwyższy odsetek organizacji działających we wspólnych inicjatywach odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (46,3%), a najniższy wśród kółek rolniczych (18,6%). W porównaniu z 2019 r. udział podmiotów realizujących wspólne projekty zmniejszył się w większości rodzajów organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo. Największy spadek odnotowano wśród kółek rolniczych (o 6,3 p. proc.), z kolei największy wzrost zarejestrowano w grupie kół łowieckich (o 17,1 p. proc.). W stosunku do 2017 r. wskaźnik realizacji wspólnych inicjatyw spadł we wszystkich rodzajach organizacji, z wyjątkiem ochotniczych straży pożarnych i kół łowieckich (tu nastąpił jego wzrost o odpowiednio 6,7 p. proc. i 6,5 p. proc.).

Organizacje współpracujące wewnątrzsektorowo realizowały średnio 2 wspólne projekty z partnerami sektora non-profit, a dla połowy z nich liczba ta była nie większa niż 1. W zależności od rodzaju organizacji non-profit, przeciętna liczba projektów realizowanych wspólnie z partnerami wewnątrzsektorowymi wyniosła między 1 a 3. W większości badanych grup organizacji mediana osiągnęła wartość 1.

Wykres 3.9. Odsetek organizacji non-profit realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji w 2021 r.

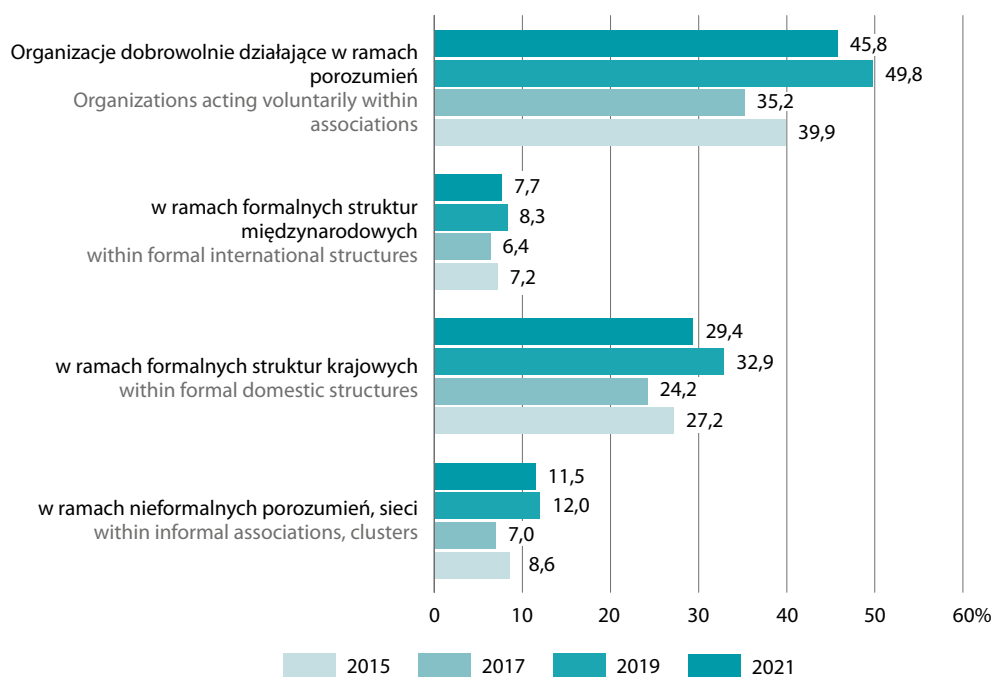
Chart 3.9. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by realization of joint projects by type of organization in 2021

W 2021 r. blisko połowa organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo zadeklarowała przynależność do międzynarodowych lub krajowych, regionalnych lub branżowych porozumień organizacji (45,8%). W większości należały do formalnych struktur krajowych takich jak: związki stowarzyszeń, federacje czy lokalne grupy działania (29,4%). Ponad 10,0% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo działało w ramach nieformalnych porozumień i sieci. Z kolei 7,7% jednostek zaangażowało się w działalność formalnych struktur międzynarodowych. W stosunku do 2017 r. wskaźnik przynależności organizacji non-profit do dobrowolnych porozumień zwiększył się o 10,6 p. proc., z kolei w porównaniu z 2019 r. zmniejszył się o 4,0 p. proc.

Wykres 3.10. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według typu struktury

Chart 3.10. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of the structure

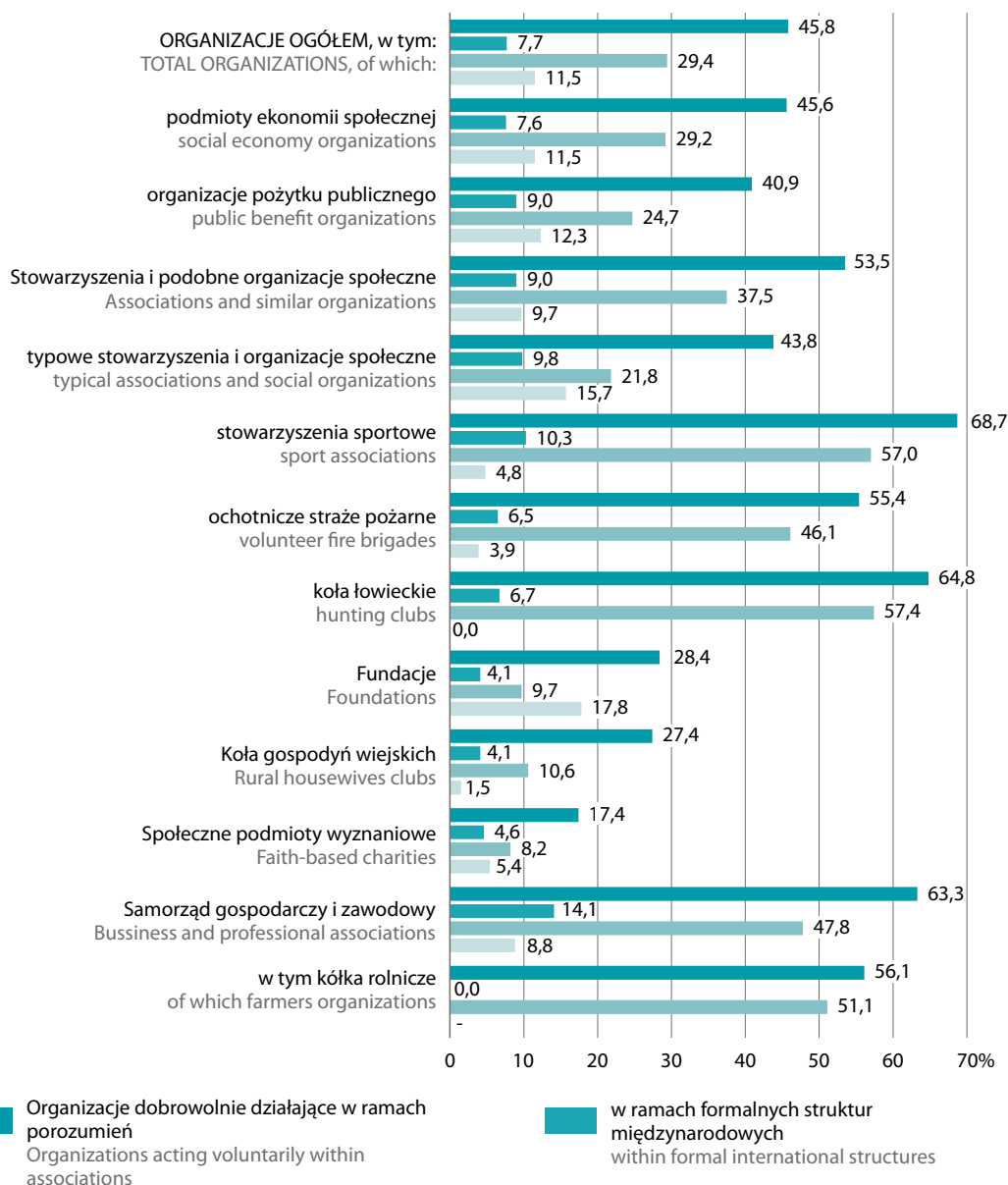
Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji non-profit, najwyższy odsetek podmiotów deklarujących przynależność do dobrowolnych struktur odnotowano wśród stowarzyszeń sportowych (68,7%), a następnie w kołach łowieckich (64,8%) oraz organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (63,3%). Społeczne podmioty wyznaniowe to rodzaj organizacji, w którym odsetek jednostek działających w ramach dobrowolnych porozumień był najniższy i wyniósł 17,4%. Większość organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo preferowała przynależność do formalnych struktur krajowych. Wyjątek stanowiły fundacje, wśród których 17,8% jednostek wykazało działalność w ramach nieformalnych porozumień i sieci.

Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe oraz łowiectwo to dziedziny działalności statutowej najczęściej wskazywane przez organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz koła łowieckie. Z tego względu wysoki wskaźnik przynależności wśród podmiotów działających głównie w tych dziedzinach (odpowiednio 64,4% i 63,0%), odzwierciedla wysoki udział przynależności w wymienionych rodzajach organizacji. Podobna zależność charakteryzuje dziedzinę sportu, turystyki, rekreacji, hobby, w obszarze której działały głównie stowarzyszenia sportowe. W przypadku działalności związanej z edukacją i wychowaniem, kulturą i sztuką, ochroną środowiska oraz pomocą społeczną i humanitarną, organizacje wykazały się najniższą skłonnością do zrzeszania się w strukturach nadrzędnych (odpowiednio 31,7%, 32,2%, 32,5% oraz 32,7% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo). Najwyższy odsetek organizacji należących

do nieformalnych porozumień (23,7%) odnotowano wśród jednostek, które jako główną dziedzinę działalności wskazały odpowiednio wsparcie trzeciego sektora, z kolei najwyższy udział podmiotów działających w formalnych strukturach międzynarodowych (17,3%) w grupie zaklasyfikowanej do pozostałej działalności, gdyż w tej grupie klasyfikowane były m.in. organizacje, które przede wszystkim zajmowały się współpracą międzynarodową.

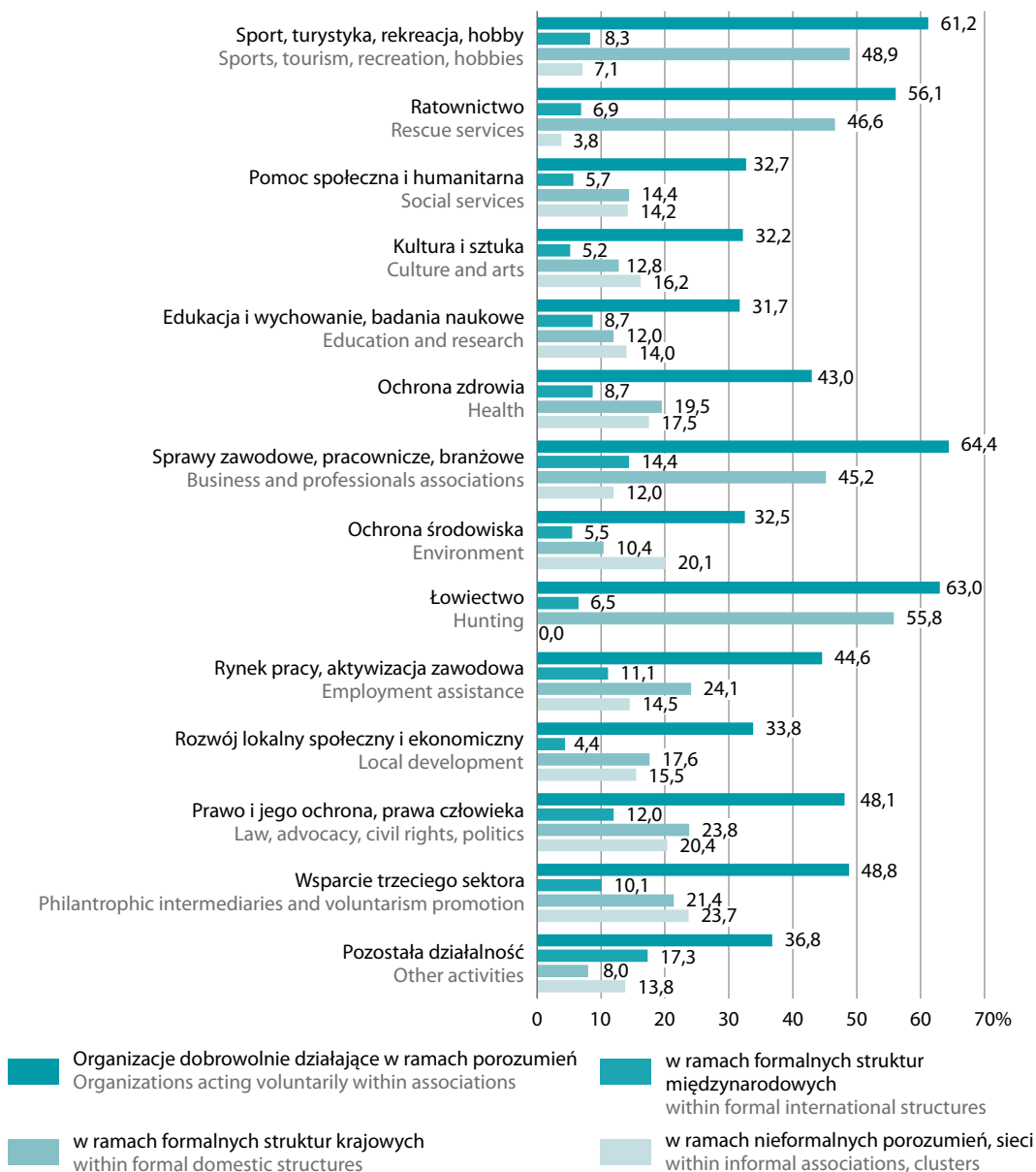
Wykres 3.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2021 r.

Chart 3.11. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of organization in 2021

Wykres 3.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 3.12. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2021

Rozdział 4. Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami

Chapter 4. Cooperation of non-profit organizations with enterprises

Do przedsiębiorstw (wymienne określanych podmiotami komercyjnymi), które w tekście omawiane są jako partnerzy współpracy, zaklasyfikowano następujące grupy podmiotów:

- przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe,
- spółdzielnie
- inne przedsiębiorstwa prywatne.

4.1. Rozpowszechnienie współpracy

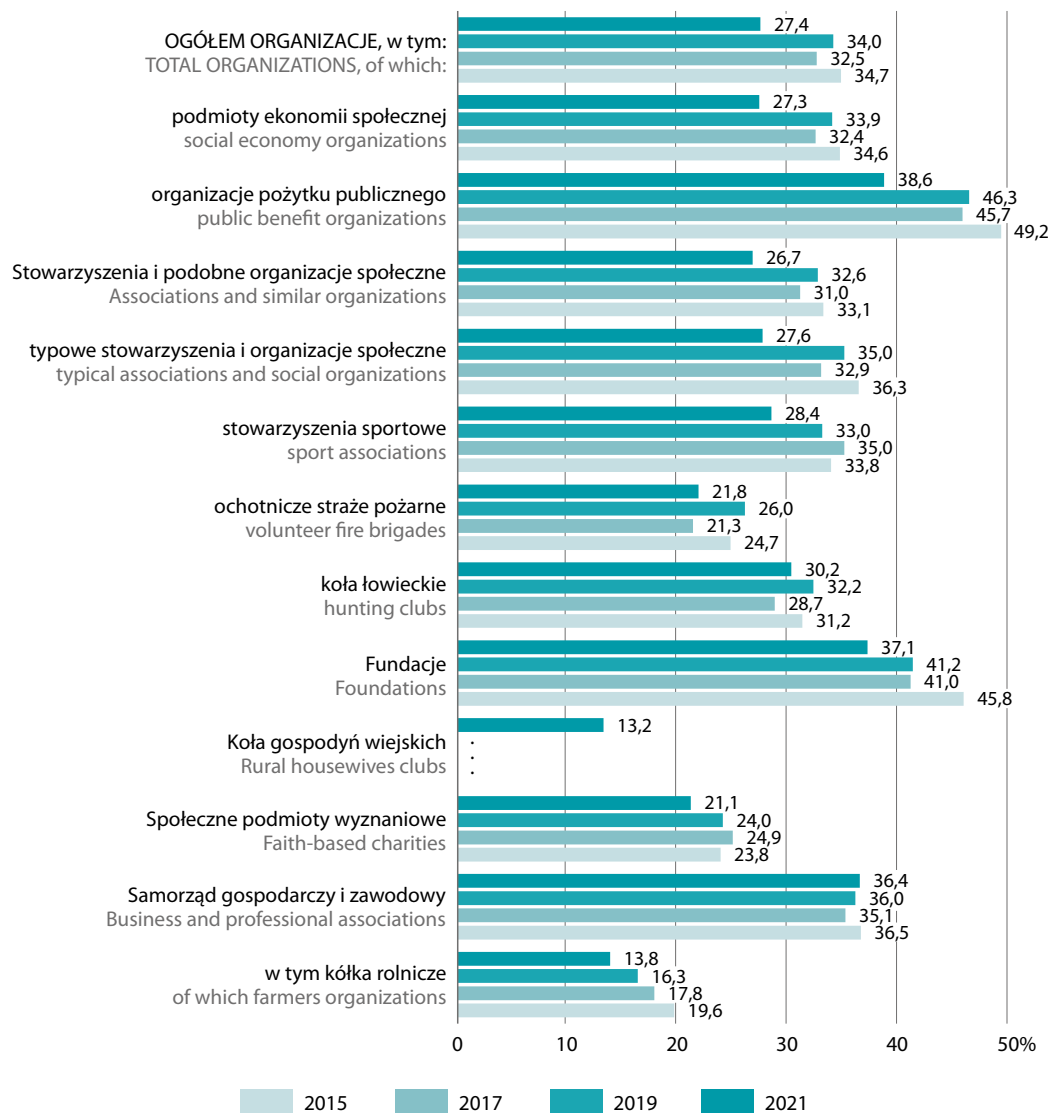
4. 1. Occurrence of cooperation

W 2021 r. spośród wszystkich typów podmiotów, z którymi organizacje non-profit podejmowały współpracę, przedsiębiorstwa były wskazywane najrzadziej. Kooperację z przedsiębiorstwami prowadziło 27,4% organizacji non-profit. Odsetek ten w stosunku do 2019 r. zmniejszył się – o 6,6 p. proc., zaś w odniesieniu do 2015 r. obniżył o 7,3 p. proc.

W 2021 r., podobnie jak w poprzednich latach, współpracę z przedsiębiorstwami najczęściej podejmowały organizacje pożytku publicznego (38,6%). Wysoki odsetek podmiotów współpracujących z przedsiębiorstwami odnotowano wśród fundacji (37,1%) oraz wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (36,4%), niski natomiast w kółkach rolniczych (13,8%) oraz w kołach gospodyń wiejskich (13,2%). W stosunku do 2019 r. organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego jako jedyne odnotowały wzrost odsetka podmiotów współpracujących z przedsiębiorstwami – o 0,4 p. proc. Wśród pozostałych organizacji non-profit odsetek podmiotów współpracujących z sektorem komercyjnym spadł w 2021 r. Największy spadek odnotowały organizacje pożytku publicznego (o 7,7 p. proc.), podmioty ekonomii społecznej (o 6,6 p. proc.) oraz stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (o 5,9 p. proc.), w tym przede wszystkim typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (o 7,4 p. proc.).

Wykres 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji

Chart 4.1. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by types of organization

Uwzględniając główną dziedzinę działalności statutowej, najczęściej współpracę z przedsiębiorstwami podejmowały organizacje działające w obszarach, takich jak: rynek pracy, aktywizacja zawodowa (50,0%), sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (35,4%), pomoc społeczna i humanitarna (34,9%), ochrona zdrowia (34,7%) oraz ochrona środowiska (32,1%). Najniższy odsetek odnotowano natomiast wśród podmiotów realizujących zadania z zakresu ratownictwa (22,1%), rozwoju lokalnego w wymiarze społecznym i ekonomicznym (21,0%) oraz pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej (19,9%).

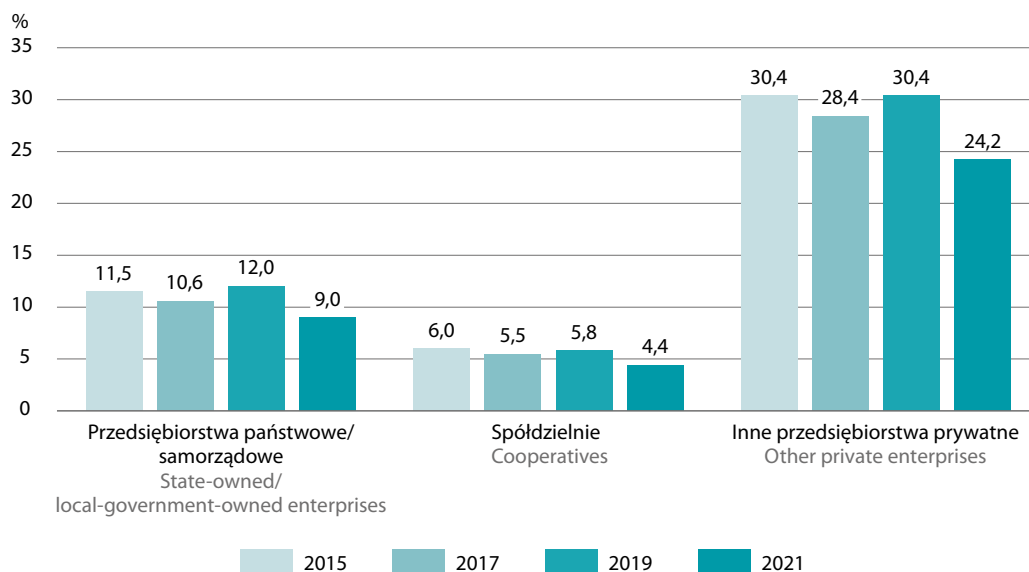
Wykres 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2021 r.

Chart 4.2. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by main fields of activity in 2021

Uwzględniając rodzaj przedsiębiorstwa, podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejszą grupę podmiotów, z którymi organizacje non-profit podejmowały współpracę, stanowiły przedsiębiorstwa prywatne (z wyłączeniem spółdzielni). W 2021 r. współpracę z wymienioną grupą prowadziło 24,2% organizacji non-profit. Odsetek ten zmniejszył się o 6,2 p. proc. w stosunku do 2019 r. Współpracę z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi podejmowało 9,0% organizacji non-profit. Z kolei współpracę ze spółdzielniami realizowało 4,4% opisywanych podmiotów. W stosunku do 2019 r. odsetek organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi zmniejszył się o 3,0 p. proc., natomiast ze spółdzielniami spadł o 1,4 p. proc.

Wykres 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera
 Chart 4.3. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by types of partner

4.2. Ogólna charakterystyka współpracy

4.2. General characteristics of cooperation

Skala współpracy z sektorem przedsiębiorstw w 2021 r. była podobna do lat poprzednich. Połowa współpracujących organizacji miała nie więcej niż po dwóch partnerów z sektora przedsiębiorstw. Z kolei przeciętna organizacja non-profit współpracowała w 2021 r. z 12 przedsiębiorstwami. Świadczy to o dużym zróżnicowaniu tego zjawiska wynikającym z faktu, że w omawianej zbiorowości istniała niewielka liczba organizacji non-profit, która współpracowała z dużą liczbą przedsiębiorstw.

Największą medianę partnerów, podobnie jak w poprzednich latach, posiadały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego – połowa z nich współpracowała z 10 lub więcej przedsiębiorstwami. Organizacje te, obok społecznych podmiotów wyznaniowych, odnotowały jednak spadek średniej w porównaniu z 2019 r. Przeciętna organizacja samorządowa kooperowała w 2019 r. z 70 przedsiębiorstwami, natomiast w 2021 r. z 63. Tak duża skala współpracy organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego z przedsiębiorstwami często wynika bezpośrednio z ich celów działalności statutowej, gdyż duża część tych organizacji powstaje i działa w celu reprezentowania interesów poszczególnych branż lub grup przedsiębiorstw.

W przypadku pozostałych organizacji pod względem mediany wyróżniały się jeszcze społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje pożytku publicznego, spośród których połowa miała 3 lub więcej partnerów współpracy. Społeczne podmioty wyznaniowe odnotowały spadek średniej pomiędzy omawianymi latami. Przeciętny społeczny podmiot wyznaniowy kooperował w 2017 r. z 23 przedsiębiorstwami, w 2019 r. z 13 przedsiębiorstwami, a w 2021 r. z 11. Największy wzrost średniej odnotowały typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne, które współpracowały z 9 przedsiębiorstwami w 2019 r., a w 2021 r. z 16.

Zdecydowanie najmniejszą skalą współpracy wśród wszystkich typów organizacji cechowały się koła gospodyń wiejskich oraz kółka rolnicze, wśród których połowa kooperowała z nie więcej niż jednym przedsiębiorstwem.

Tablica 4.1. Średnia i mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji

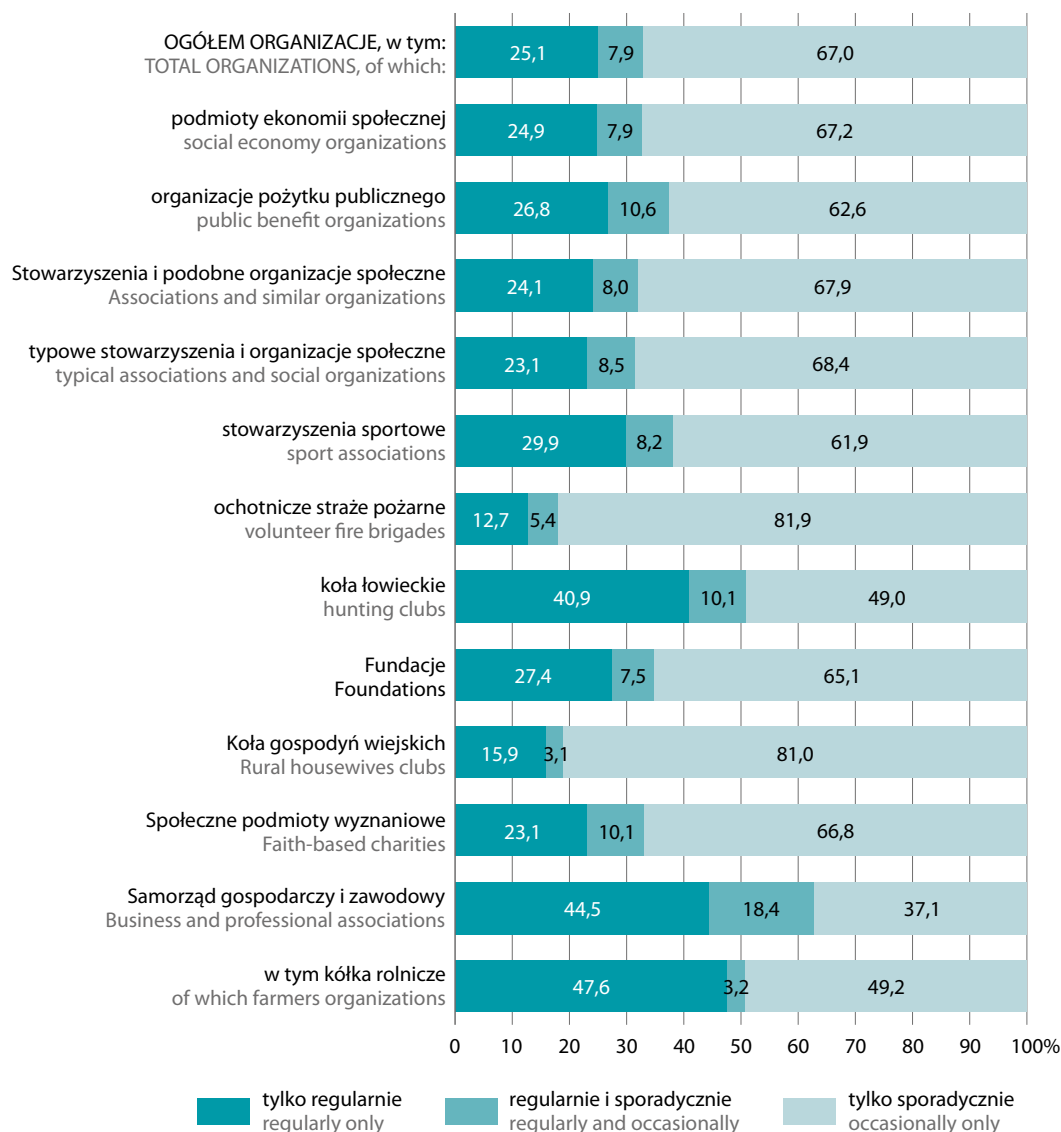
Table 4.1. Average and median number of enterprises with which non-profit organizations cooperated by types of organization

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba przedsiębiorstw Average number of enterprises				Mediana liczby przedsiębiorstw Median number of enterprises			
	2015	2017	2019	2021	2015	2017	2019	2021
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	9	10	10	12	2	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	9	10	10	12	2	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	12	11	9	10	3	3	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	6	7	7	10	2	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	8	9	9	16	2	2	2	2
stowarzyszenia sportowe sport associations	4	6	5	5	2	2	2	2
ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	2	3	3	3	2	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	4	3	4	4	2	2	2	2
Fundacje Foundations	14	14	14	15	2	2	2	2
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	.	.	.	2	.	.	.	1
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	17	23	13	11	3	3	3	3
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	55	50	70	63	5	5	5	10
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	3	2	3	1	1	1	1

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami głównie miała charakter sporadyczny (67,0%). Regularną współpracę z przedsiębiorstwami deklarowały najczęściej jednostki samorządu gospodarczego i zawodowego (44,5%), w tym kółka rolnicze (47,6%) oraz koła łowieckie (40,9%), natomiast najrzadziej ochotnicze straże pożarne (12,7%) oraz koła gospodyń wiejskich (15,9%).

Wykres 4.4. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2021 r.

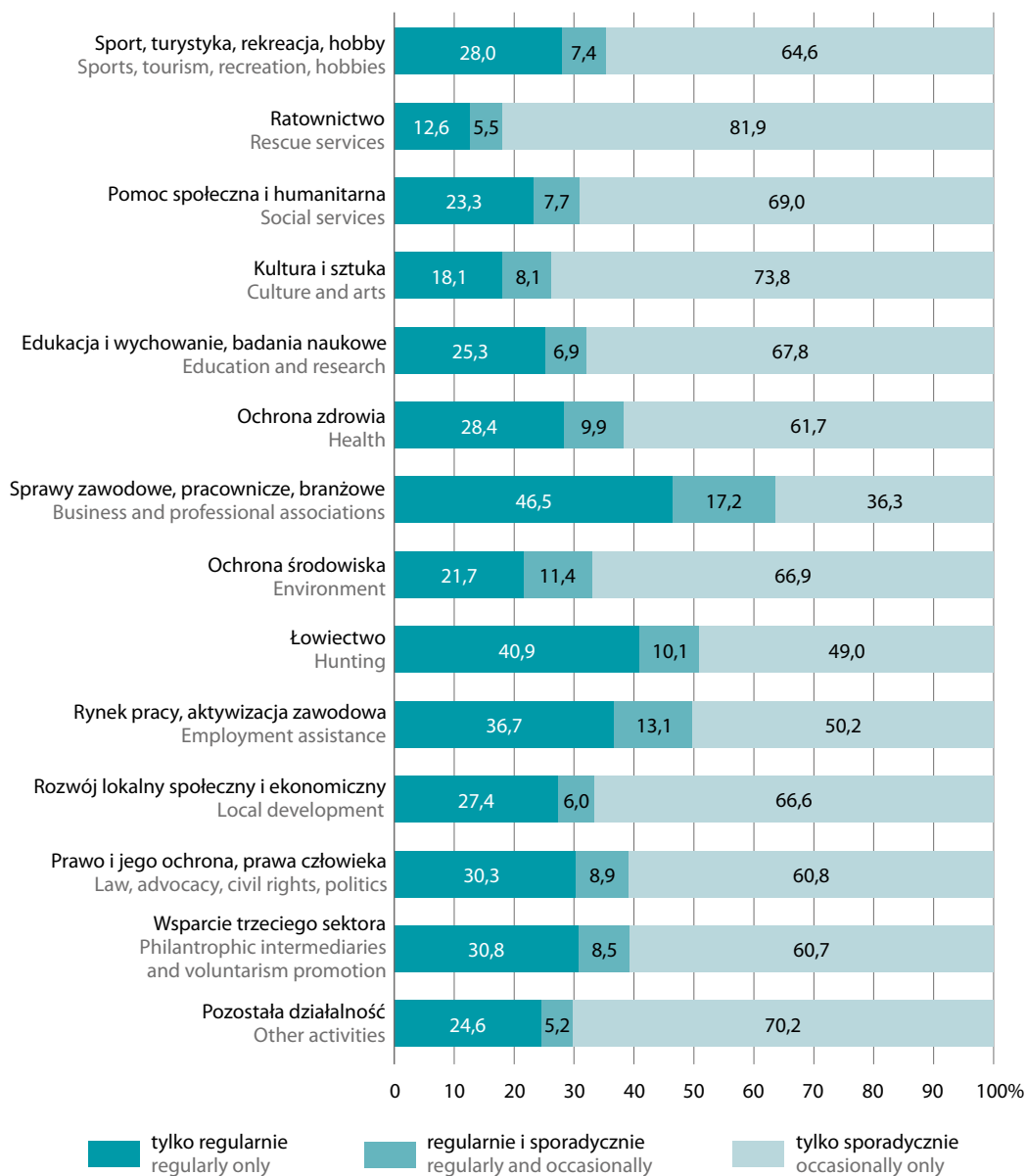
Chart 4.4. Structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2021

Regularne kontakty z przedsiębiorstwami posiadały organizacje działające w obszarach takich jak: sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (46,5%), łowiectwo (40,9%), a także zajmujące się rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (36,7%), wsparciem trzeciego sektora (30,8%) oraz prawem i jego ochroną, prawami człowieka (30,3%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje zajmujące się ratownictwem (81,9%), kulturą i sztuką (73,8%) oraz pozostałą działalnością, w tym międzynarodową i religijną (70,2%).

Wykres 4.5. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 4.5. Structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2021

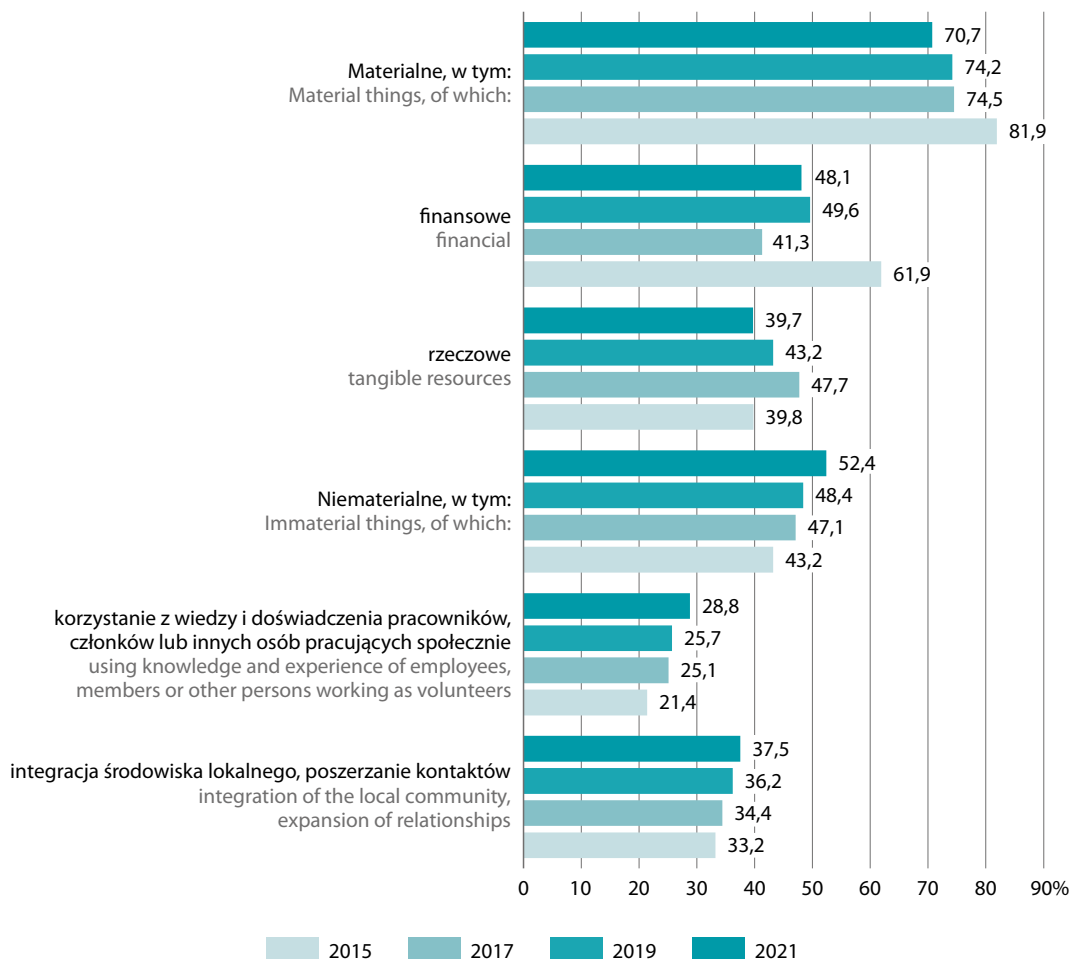

4.3. Cele i bariery współpracy

4.3. Objectives and barriers of cooperation

Najczęstszym motywem organizacji non-profit do podejmowania współpracy z przedsiębiorstwami była chęć pozyskiwania wsparcia materialnego (70,7%), czyli środków finansowych, darów rzeczowych bądź możliwość skorzystania z lokalu nieodpłatnie lub na preferencyjnych warunkach. Odsetek organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami w celach otrzymania korzyści materialnych w 2021 r. zmalał w porównaniu do 2019 r. o 3,5 p. proc. i o 11,2 p. proc. w porównaniu do 2015 r. Jednocześnie wzrósł odsetek organizacji, dla których celem współpracy było pozyskanie korzyści niematerialnych o 4,0 p. proc. w stosunku do 2019 r. i o 9,2 p. proc. w stosunku do 2015 r.

Wykres 4.6. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy
Chart 4.6. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation

Samorząd gospodarczy i zawodowy wyróżniał się spośród pozostałych typów organizacji non-profit tym, że współpracował najczęściej w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (77,6%). Podczas gdy pozostałe podmioty non-profit działały najczęściej w celu otrzymania korzyści materialnych. Najczęściej w tym celu kooperowały fundacje (73,0%), stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (71,4%), a w ramach tej grupy – stowarzyszenia sportowe (81,4%) oraz koła gospodyń wiejskich (71,3%). Społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego częściej wskazywały za cel pozyskanie wsparcia rzeczowego niż finansowego (odpowiednio – 46,8% w stosunku do 37,0% oraz 21,2%

w stosunku do 16,1%). Natomiast wśród niematerialnych korzyści fundacje jako jedyne częściej wskazywały na korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie niż integrację środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów (odpowiednio 35,1% i 32,8%).

Tablica 4.2. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 4.2. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of organization in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %				
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:					
	51,5	53,7	45,9	44,9	77,6
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	26,7	35,1	20,2	19,9	47,0
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	38,8	32,8	34,7	29,9	56,2
Materialne, w tym: Material things, of which:					
	71,4	73,0	71,3	69,1	34,5
finansowe financial	49,9	48,2	42,5	37,0	16,1
rzeczowe tangible resources	38,2	46,3	36,2	46,8	21,2

Najczęstszym motywem do podejmowania współpracy przez organizacje non-profit, niezależnie od rodzaju przedsiębiorstwa, była chęć pozyskiwania wsparcia materialnego. Odsetek organizacji kooperujących, w tym celu był wyższy jeśli partnerem były przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe (71,9%) lub inne przedsiębiorstwa prywatne (71,2%). Organizacje kooperujące ze spółdzielniami częściej od pozostałych współpracowały w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (55,7%), w tym najczęściej dla integracji środowiska i poszerzania kontaktów (41,8%).

Tablica 4.3. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju partnera 2021 r.

Table 4.3. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of partner in 2021

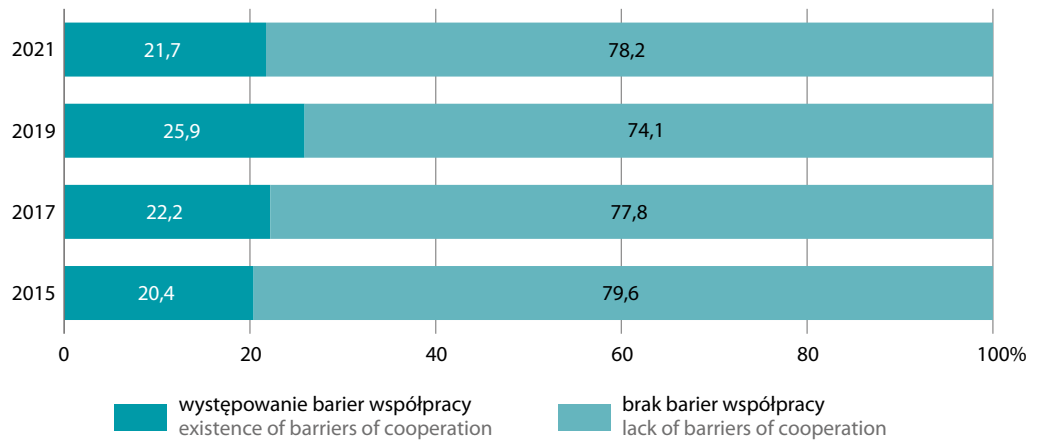
Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/ samorządowe state-owned/local government enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other non- governmental organi- zations
	w %	in %	
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which	53,9	55,7	52,9
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	28,9	28,8	29,7
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	40,5	41,8	37,9
Materialne, w tym: Material things, of which:	71,9	67,6	71,2
finansowe financial	50,6	44,0	48,6
rzeczowe tangible resources	40,1	41,9	40,7

W opinii większości współpracujących organizacji non-profit (78,2%) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw nie występowały żadne bariery. Odsetek ten się zwiększył o 4,1 p. proc. w stosunku do 2019 r., a w porównaniu do 2015 r. zmalał o 1,4 p. proc. Natomiast wśród organizacji, które wykazały występowanie barier we współpracy, najwięcej podmiotów, podobnie jak w poprzednich latach, wskazywało na: brak wiedzy ze strony partnera (czyli przedsiębiorstwa) na temat współpracy (11,4%), brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie organizacji ze strony partnera współpracy (5,5%), złe, niejasne przepisy i procedury prawne (4,2%).

Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy był najczęściej występującą barierą, niezależnie od rodzaju organizacji, jak i rodzaju przedsiębiorstw, z którymi współpracowano, jednakże odsetek organizacji, które wskazały tę barierę zmniejszył się w stosunku do 2019 r. o 4,3 p. proc.

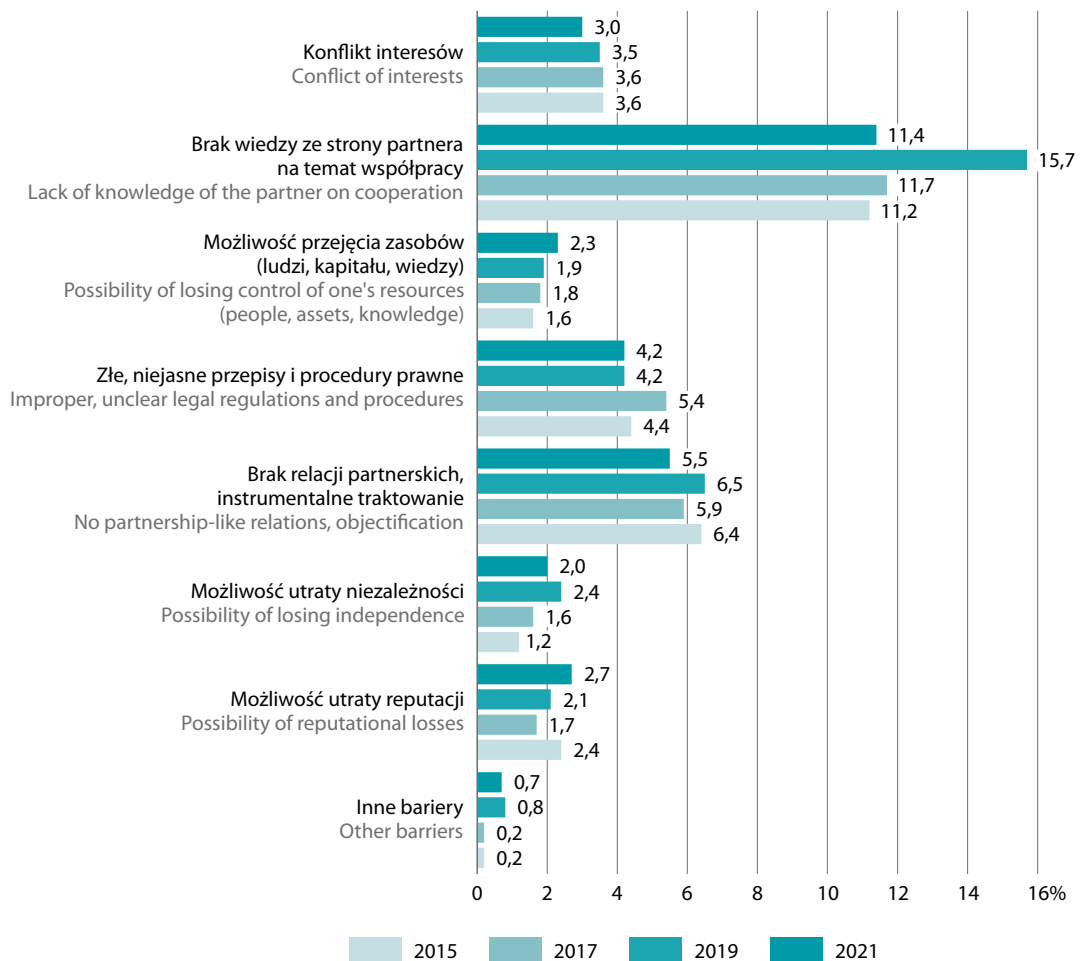
Wykres 4.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy

Chart 4.7. Structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by occurred of barriers of cooperation

Wykres 4.8. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy

Chart 4.8. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation

Najwyższy odsetek organizacji wskazujących bariery wynikające z braku wiedzy o współpracy po stronie przedsiębiorstw wystąpił wśród samorządu gospodarczego i zawodowego (13,5%) oraz stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (11,6%), natomiast najniższy – wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (9,7%). Kolejną najczęściej wymienianą barierą to brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie. Była ona częściej wskazywana przez fundacje - 5,9% wobec 5,5% w zbiorowości ogółem oraz przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (5,7%). Dodatkowo fundacje częściej od pozostałych organizacji wskazywały na możliwość przejęcia zasobów (3,7% wobec 2,3%), możliwość utraty niezależności (2,9% wobec 2,0%) oraz utraty reputacji (2,9% wobec 2,7%). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego na tle innych typów organizacji wyróżniały się z kolei częstością wskazań na konflikt interesów (5,5% wobec 3,0%) oraz złe, niejasne przepisy prawa (4,8% wobec 4,2%).

Tablica 4.4. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

Table 4.4. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of organization in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization				
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	koła gospodyń wiejskich rural housewives clubs	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %				
Konflikt interesów Conflict of interests	2,9	3,3	.	.	5,5
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	11,6	10,4	14,2	9,7	13,5
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	1,9	3,7	1,6	.	2,1
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	4,5	4,2	1,3	.	4,8
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	5,7	5,9	2,5	3,0	3,0
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	1,7	2,9	2,6	.	2,2
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,8	2,9	.	.	2,0
Inne bariery Other barriers	0,8	0,7	-	.	.

Odsetki organizacji wskazujących bariery współpracy były podobne również ze względu na rodzaj przedsiębiorstwa, z którym organizacje kooperowały. Konflikt interesów występował częściej przy współpracy ze spółdzielniami (5,1%) i z przedsiębiorstwami państwowymi/samorządowymi (4,7%) niż z innymi przedsiębiorstwami prywatnymi (3,0%). Przy współpracy z przedsiębiorstwami państwowymi/samorządowymi częściej zgłaszano bariery takie jak: brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (8,3%), złe, niejasne przepisy i procedury prawne (4,8%), możliwość utraty reputacji (3,9%) oraz możliwość utraty niezależności (3,8%). Organizacje kooperujące ze spółdzielniami częściej wskazywały na bariery związane z brakiem wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (18,9%) oraz możliwość przejęcia zasobów (3,3%). Natomiast we współpracy z innymi przedsiębiorstwami prywatnymi większość barier występowała rzadziej niż w przedsiębiorstwach prywatnych/samorządowych oraz spółdzielniach.

Tablica 4.5. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju partnera w 2021 r.

Table 4.5. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of partner in 2021

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/ samorządowe state-owned/local government enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w %	in %	
Konflikt interesów Conflict of interests	4,7	5,1	3,0
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	15,7	18,9	10,8
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	3,0	3,3	2,3
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	4,8	3,7	4,4
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	8,3	5,7	5,7
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	3,8	2,1	1,9
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	3,9	3,8	2,6
Inne bariery Other barriers	1,1	0,5	0,7

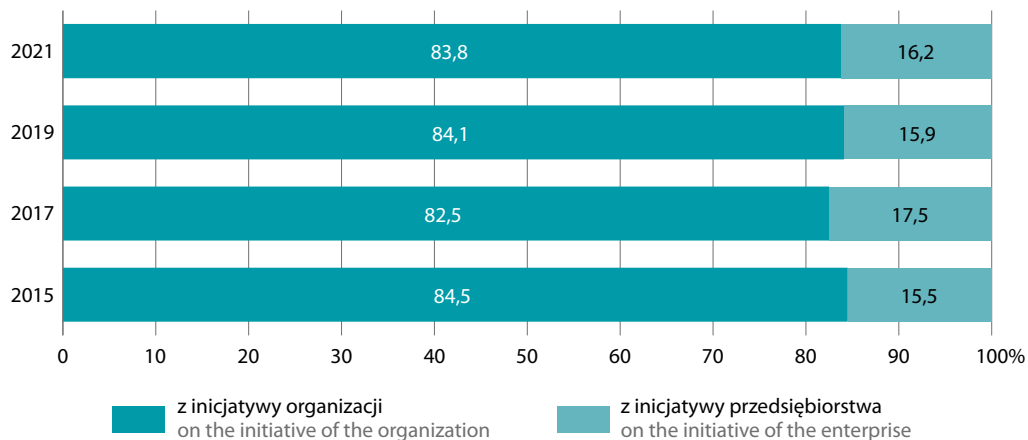
4.4. Dodatkowe aspekty współpracy

4.4. Additional aspects of cooperation

W 2021 r., podobnie jak w poprzednich latach zdecydowana większość organizacji non-profit, które współpracowały z przedsiębiorstwami była inicjatorem tej współpracy (83,8%). Współpraca zainicjowana przez przedsiębiorstwa wystąpiła wśród 16,2% podmiotów w 2021 r., tj. o 0,3 p. proc. więcej niż w 2019 r.

Wykres 4.9. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy

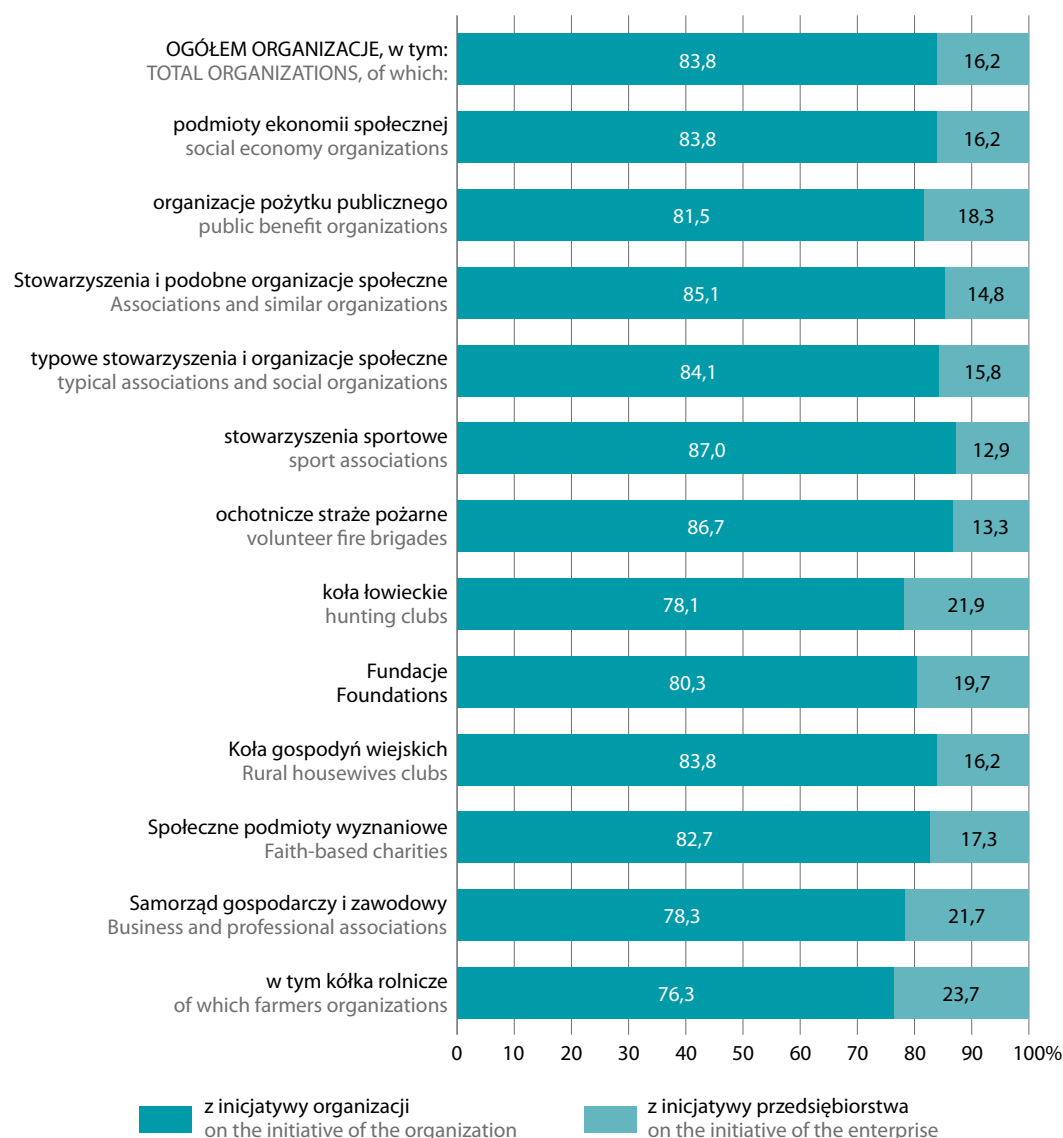
Chart 4.9. Structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation

Współpraca z inicjatywy przedsiębiorstw najczęściej nawiązywana była w przypadku: kółek rolniczych (23,7%), kół łowieckich (21,9%) oraz samorządu gospodarczego i zawodowego (21,7%). Natomiast najrzadziej z inicjatywy przedsiębiorstw współpracowały stowarzyszenia sportowe (12,9%).

Wykres 4.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy i rodzaju organizacji w 2021 r.

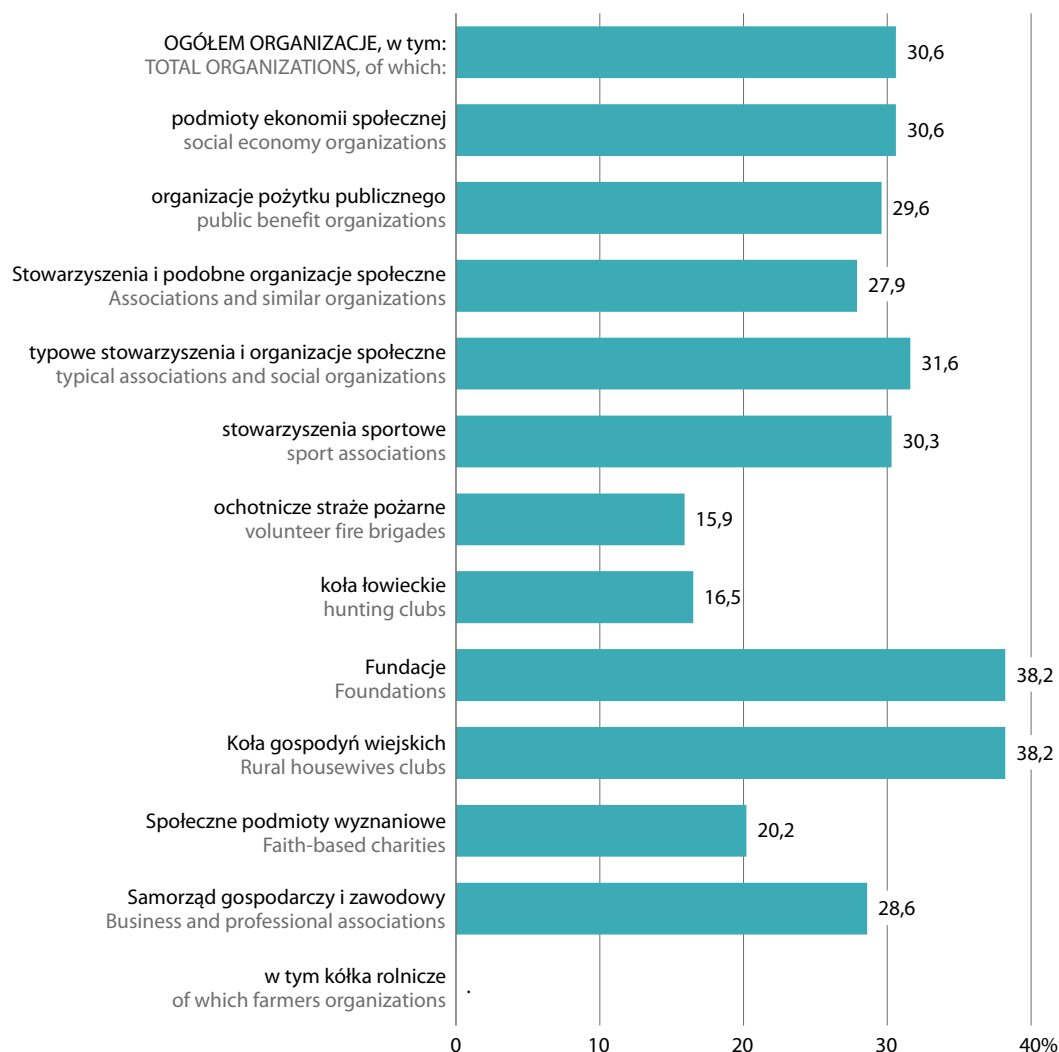
Chart 4.10. Structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and types of organization in 2021

Spośród organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami 30,6% podmiotów realizowało z nimi wspólne projekty, tj. o 1,1 p. proc. mniej niż w 2019 r. Fundacje oraz koła gospodyń wiejskich zdecydowanie częściej od pozostałych organizacji non-profit realizowały projekty z przedsiębiorstwami (38,2%), natomiast jedynie w kilku przypadkach robiły to kółka rolnicze.

Wykres 4.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów w 2021 r.

Chart 4.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects in 2021

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami najczęściej przybierała formy: uzyskania środków finansowych lub wsparcia rzeczowego w formie darowizny (37,5%), otrzymania środków finansowych, rzeczowych lub usług w zamian za promocję przedsiębiorstwa, m.in. na podstawie umowy sponsoringu (31,7%), a następnie korzystania z nieodpłatnych usług świadczonych przez przedsiębiorstwo (27,6%). Najmniej rozpowszechnionymi formami współpracy z przedsiębiorstwami były: wspólne prowadzenie działalności gospodarczej (6,6%) oraz współpraca na podstawie umowy barterowej (4,9%).

Wykres 4.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według form współpracy w 2021 r.

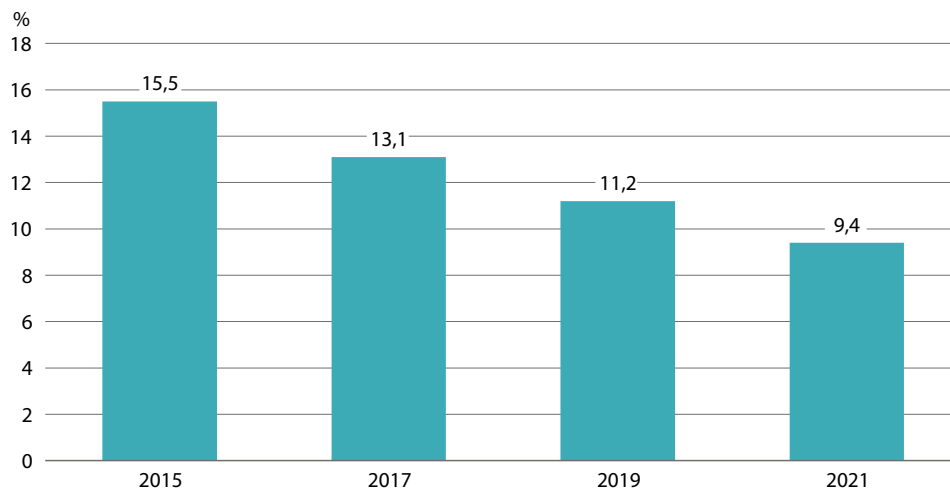
Chart 4.12. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by forms of cooperation in 2021

Korzyścią dla organizacji non-profit, która może wynikać ze współpracy z przedsiębiorstwami jest możliwość zaangażowania części pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach, do wykonywania pracy na rzecz organizacji, w ramach tzw. wolontariatu pracowniczego. Wolontariat pracowniczy może być świadczony, zarówno w godzinach służbowych pracownika, jak i po godzinach jego pracy w przedsiębiorstwie, tj. w czasie wolnym, rozumianym jako wolontariat. Skala podejmowania tego typu współpracy była niewielka. Z pracy osób pozyskanych w ramach wspomnianego programu udało się skorzystać 9,4% organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami. Odsetek ten zmalał w porównaniu do poprzednich lat – o 1,8 p. proc. w stosunku do 2019 r. i o 3,7 p. proc. w stosunku do 2017 r. Całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 24,8 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (51,4%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy w przedsiębiorstwie.

Wykres 4.13. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego

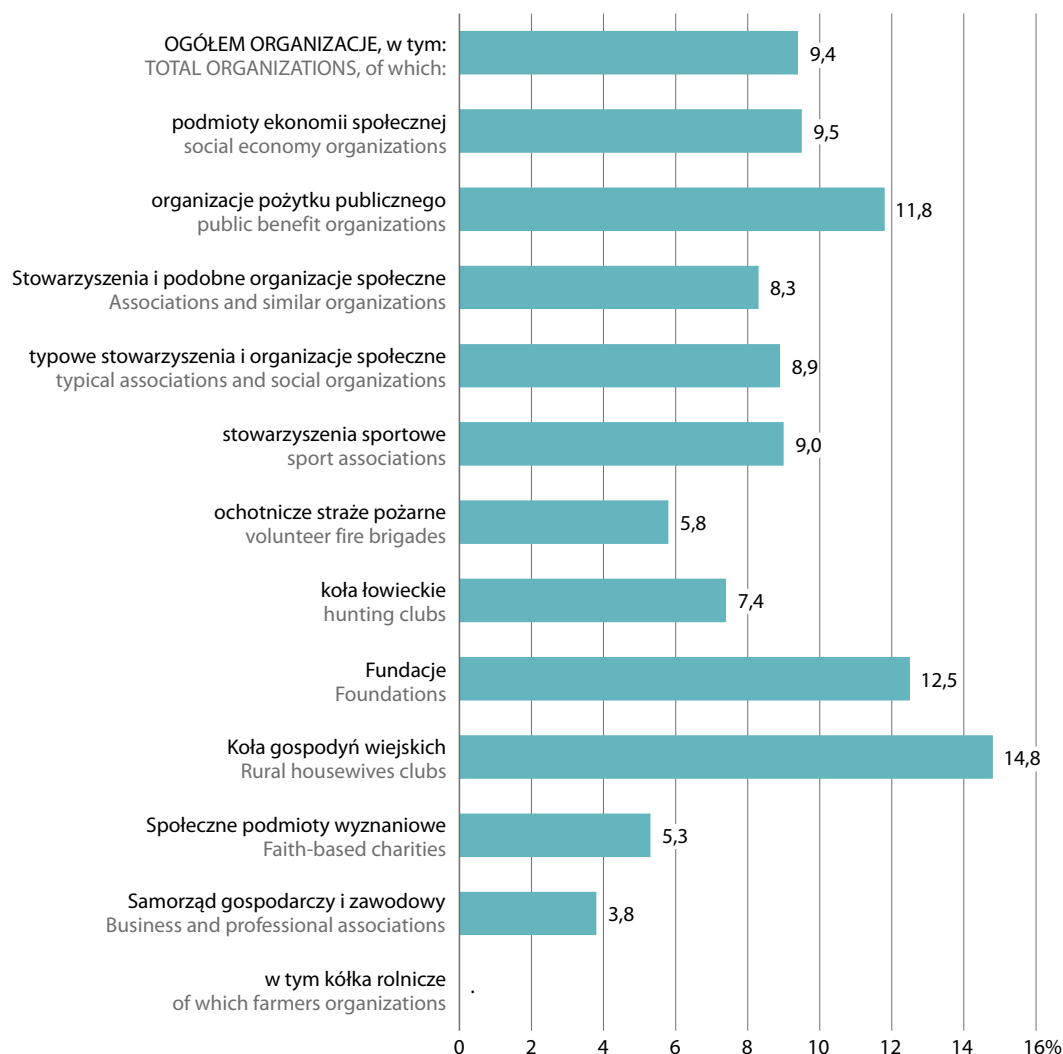
Chart 4.13. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering

Spośród jednostek non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami tzw. wolontariatu pracowniczego najczęściej korzystały koła gospodyń wiejskich (14,8%), fundacje (12,5%) oraz organizacje pożytku publicznego (11,8%). Natomiast najrzadziej samorząd gospodarczy i zawodowy (3,8%).

Wykres 4.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2021 r.

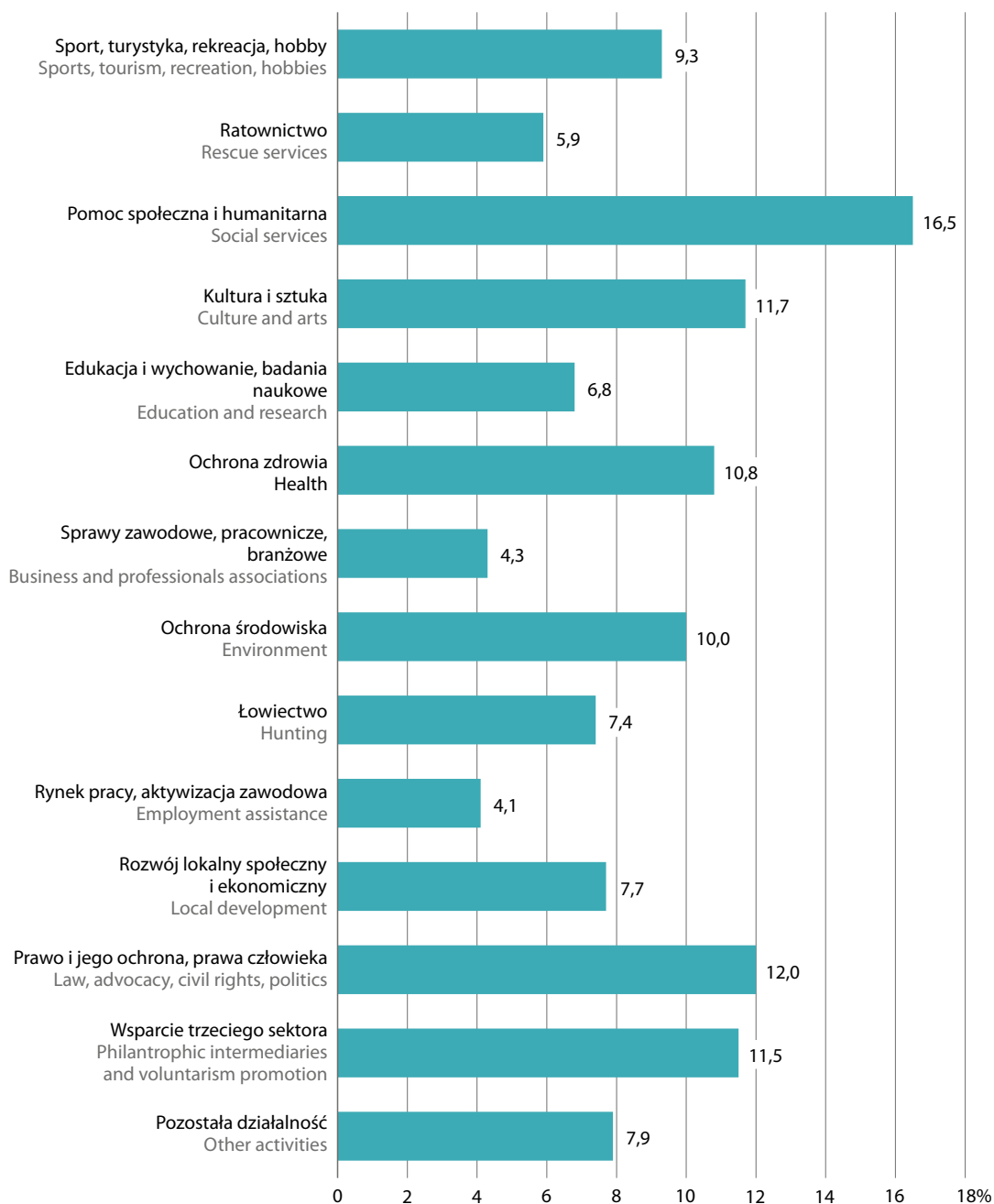
Chart 4.14. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by types of organization in 2021

Uwzględniając główną dziedzinę działalności organizacji non-profit, z tzw. wolontariatu pracowniczego skorzystała największa część podmiotów zajmujących się: pomocą społeczną i humanitarną (16,5%), prawem i jego ochroną, prawami człowieka (12,0%), kulturą i sztuką (11,7%) oraz wsparciem trzeciego sektora (11,5%). Z kolei mały udział korzystających z tej formy współpracy z przedsiębiorstwami był wśród podmiotów działających w obszarach rynek pracy, aktywizacja zawodowa (4,1%) oraz sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (4,3%).

Wykres 4.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z tzw. wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2021 r.

Chart 4.15. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2021

Uwagi metodologiczne

Methodological notes

Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne

Basic methodological explanations

1. Zgodnie z definicją z podręcznika Satellite Account on Non-profit and Related Institutions and Volunteer Work¹⁰, do sektora non-profit zalicza się podmioty, które:
 - a. są w odpowiednim stopniu sformalizowane (np. w wyniku zarejestrowania we właściwym urzędzie) lub przynajmniej ich cele, sposób działania i struktura mają charakter trwały,
 - b. są instytucjonalnie odrębne od administracji publicznej,
 - c. mają charakter niezarobkowy (działają nie dla zysku i nie rozdzielają ewentualnej nadwyżki między swoich członków, pracowników itp.),
 - d. są samorządne (władze i kierunki działania określane są wewnątrz organizacji),
 - e. charakteryzują się dobrowolnością uczestnictwa w działalności organizacji.
2. Na potrzeby publikacji do organizacji non-profit zaliczono¹¹:
 - a. stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, działające na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, czyli obok typowych stowarzyszeń, ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia sportowe (uczniowskie kluby sportowe, inne kluby sportowe i związki sportowe) oraz jednostki, do których w pewnych zakresach stosuje się Prawo o stowarzyszeniach, lecz ich funkcjonowanie regulują odrębne ustawy, np. Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Działkowców, Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie,
 - b. fundacje, działające na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach,
 - c. społeczne podmioty wyznaniowe, czyli zarejestrowane w REGON jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, których działalność ma charakter społeczny, funkcjonujące w oparciu o przepisy normujące stosunek państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego lub ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania¹²,
 - d. koła gospodyń wiejskich działające na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich,
 - e. samorząd gospodarczy i zawodowy, działający na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych i ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, podmioty, które powstały na mocy odrębnych ustaw na podstawie art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w tym np. samorządy zawodów medycznych i prawniczych, a także ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców, w tym w szczególności przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie transportu, handlu, gastronomii i usług, oraz organizacje rolników, działające na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych i ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników, w publikacji prezentowane są dane wyłącznie dla jednostek rejestrowanych, w zasadniczej części mających własną osobowość prawną oraz figurujących w rejestrze REGON.
3. W publikacji prezentowane są dane wyłącznie dla jednostek rejestrowanych, w zasadniczej części mających własną osobowość prawną oraz figurujących w rejestrze REGON.

¹⁰ https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/UN_TSE_HB_FNL_web.pdf (dostęp 03.07.2023 r.)

¹¹ Publikacja nie obejmuje informacji dot. związków zawodowych, organizacji pracodawców i partii politycznych.

¹² Badaniem nie zostały objęte jednostki tworzące strukturę i administrację kościołów (np. parafie, zbory, zakony, kurie biskupie, seminaria duchowne), lecz wyłącznie jednostki prowadzące działalność o charakterze pożytku publicznego.

4. Na potrzeby publikacji do podmiotów ekonomii społecznej (PES) zostały zaliczone: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, koła gospodyń wiejskich, samorząd gospodarczy, w tym kółka rolnicze. Nie są to wszystkie rodzaje PES zgodnie z ustawą o ekonomii społecznej, tylko te, które obejmował zakres podmiotowy badania na formularzu SOF-5 (nie uwzględniono: spółdzielni, spółek non-profit i jednostek reintegracyjnych prowadzonych przez samorząd terytorialny).
5. Na potrzeby publikacji do przedsiębiorstw społecznych zostały zaliczone wyłącznie organizacje non-profit, w oparciu o stan prawny w 2021 r. a nie ustawę o ekonomii społecznej. Są to organizacje, które zostały wpisane do bazy przedsiębiorstw społecznych prowadzonej przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej według stanu na dzień 31.12.2021 r.
6. Prezentowane w publikacji dziedziny działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych a także kół gospodyń wiejskich zostały określone za pomocą pierwszego, najważniejszego pola działalności wskazanego przez nie na formularzu SOF-1. Z kolei wszystkie organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego zostały zaklasyfikowane do dziedziny: *sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe*. Zastosowane dziedziny pozwalają na przeklasyfikowanie danych na dziedziny międzynarodowej klasyfikacji organizacji non-profit – ICNPO (The International Classification of Non-profit Organizations)¹³. W dziedzinie *pozostałe* uwzględnione zostały m.in. organizacje, których główną dziedziną była *działalność międzynarodowa lub religijna*.
7. Podstawowym okresem referencyjnym prezentowanych danych jest rok 2021 lub stan na dzień 31.12.2021 r., choć niektóre informacje dotyczą innego okresu, jest on jednak wyraźnie zaznaczony w tekście.
8. Ze względu na zaokrąglenia, niektóre wartości w publikacji mogą się nie sumować do ogółem.
9. Prezentowane w publikacji procenty są liczone w oparciu o wartości bezwzględne, przed zaokrągleniem.
10. W publikacji pojęcia *podmiot, organizacja, jednostka* są stosowane wymiennie.
11. Zastosowano następujące podstawy do obliczenia procentów i innych miar statystycznych prezentowanych na elementach graficznych:
 - a. ogół aktywnych organizacji non-profit
 - i. wykresy – 1.1.-1.6., 1.16.-1.23., 2.1.-2.3., 2.17.-2.19., 3.1.-3.3., 4.1.-4.3.
 - ii. tablica – 2.6.
 - b. organizacje współpracujące z innymi podmiotami, bez względu na typ partnera
 - i. wykresy – 1.7., 1.9.
 - c. organizacje non-profit deklarujące współpracę z danym typem partnera
 - i. wykresy – 1.8., 1.10., 1.11., 2.5.-2.14., 3.4.-3.12., 4.4.-4.15.
 - ii. tablice – 2.1.-2.5., 3.2.-3.5., 4.1.-4.5.
 - iii. rysunki – 1.1., 1.2.
 - d. współpracujące organizacje non-profit, w których omawiane zjawisko wystąpiło
 - i. wykresy – 2.4.
 - ii. tablice – 2.1., 3.1.
 - e. ogół jednostek samorządu terytorialnego
 - i. wykresy – 2.19., 2.23.
 - f. jednostki samorządu terytorialnego, w których wystąpiło analizowane zjawisko
 - i. wykresy – 2.14., 2.16., 2.20.-2.22.
 - ii. tablice – 2.7., 2.8.

¹³ Handbook on Non-profit Institutions in the System of National Accounts, Statistics Division, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2003, https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf (dostęp 03.07.2023 r.)

Źródła danych prezentowane w publikacji

Sources of data presented in the publication

Podstawowe źródło informacji zawartych w publikacji stanowiło badanie zrealizowane na podstawie obowiązku sprawozdawczego wynikającego z rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 września 2020 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2021¹⁴ Stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe (1.04.01).

Realizacja badania na formularzu SOF-5 i opracowanie wyników

Survey implementation on the SOF-5 forms and elaboration of the results

Badanie na formularzu SOF-5 Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności integracyjnej wybranych organizacji non-profit za 2021 r. miało charakter badania panelowego. Zostało zrealizowane jako uzupełnienie przedmiotowe badania na formularzach: SOF-1 Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych za 2020 r. oraz SOF-4s Sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego za 2020 r. Kartotekę badania stanowiły podmioty, które złożyły sprawozdanie za 2020 r.¹⁵

Sprawozdanie SOF-5 dotyczy zagadnień związanych ze współpracą badanych organizacji, działalnością integracyjną i zarządzaniem. W niniejszej publikacji analizie poddano głównie informacje z działów:

- Dział IV – Ogólne dane o współpracy jednostki z innymi podmiotami – dotyczący partnerów i celów współpracy
- Dział V – Współpraca z administracją publiczną (rządową, samorządową i jednostkami im podległymi) – obejmuje realizację zadań publicznych, dziedzinę współpracy, charakterystykę i ocenę współpracy z administracją samorządową;
- Dział VI – Współpraca z organizacjami pozarządowymi – gromadzi dane na temat liczby organizacji, z którymi jednostka sprawozdawcza współpracowała oraz głównej dziedziny tej kooperacji;
- Dział VII – Współpraca z przedsiębiorstwami – gromadzi dane o liczbie przedsiębiorstw, z którymi jednostka współpracowała, formie tej współpracy i korzyściach odniesionych przez przedsiębiorstwa.;

Dodatkowo w tej edycji publikacji w analizie uwzględniono pytania z Działu XI. Wsparcie podejmowane w 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy, w zakresie informacji o rodzajach podejmowanych działań związanych z wojną i ich odbiorcach.

Podstawową formą przekazania danych było wypełnienie formularza elektronicznego na Portalu Sprawozdawczym GUS. Wśród 22,7 tys. organizacji zobligowanych do złożenia sprawozdania SOF-5 za 2021 r., aktywne konto na Portalu Sprawozdawczym przed rozpoczęciem badania posiadało 90,7% jednostek. Takie organizacje otrzymały drogą elektroniczną powiadomienie o obowiązku sprawozdawczym. Organizacje nieposiadające konta na Portalu Sprawozdawczym przed rozpoczęciem badania otrzymały list informujący o realizowanym badaniu, formularz SOF-5 oraz dane uwierzytelniające do logowania wysłany pocztą elektroniczną lub tradycyjną. Do organizacji, które nie złożyły sprawozdań w terminie, kierowane były przypomnienia o obowiązku sprawozdawczym w formie monitu wysłanego pocztą elektroniczną oraz w ramach kontaktu telefonicznego.

¹⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 września 2020 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2021 (Dz. U. 2020 r., poz. 2062 z późn. zm.).

¹⁵ Dobór jednostek do badań na formularzach SOF-1 i SOF-4s został szczegółowo opisany w Uwagach metodologicznych publikacji Sektor non-profit w 2020 r., Departament Badań Społecznych GUS, Ośrodek Badania Gospodarki Społecznej Urzędu Statystycznego w Krakowie; Warszawa, Kraków 2022, zaś ogólne założenia metodologiczne w publikacji Zeszyt metodologiczny Organizacje non-profit: stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe, Urząd Statystyczny w Krakowie, Departament Badań Społecznych GUS; Kraków, Warszawa 2019.

Tablica 1. Liczba jednostek w badaniu na formularzu SOF-5 według rodzaju organizacji za 2021 r.
 Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according to the type of organization for 2021

Rodzaj organizacji Type of organization		Liczba organizacji w operacie badań SOF-1 i SOF-4s za 2020 r. (w tys.) Number of organizations in sampling frame of SOF-1 and SOF-4s surveys for 2020 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badań SOF-1 i SOF-4s za 2020 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-1 and SOF-4s surveys for 2020 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badania SOF-5 za 2021 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-5 survey for 2021 (in thous.)
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS		134,2	34,5	22,7
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	razem total	93,1	17,3	12,0
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and social organizations	49,2	11,5	7,6
	stowarzyszenia sportowe sport associations	25,6	3,9	2,8
	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	15,7	1,5	1,2
	koła łowieckie hunting clubs	2,6	0,4	0,4
Fundacje Foundations		26,2	10,8	6,1
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities		2,2	2,2	1,7
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs		9,6	1,1	1,0
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	razem total	3,1	3,1	1,9
	w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	1,3	1,3	0,5

Wypełnione sprawozdanie SOF-5 przesłało łącznie 21,2 tys. objętych badaniem organizacji (93,5%), a 0,8 tys. jednostek było nieaktywnych w 2021 r. (3,4%). Udziału w badaniu odmówiło 2,8% organizacji, a z 0,2% jednostek nie udało się nawiązać kontaktu.

Weryfikacja danych była prowadzona na dwóch etapach. W pierwszej kolejności kompletność i jakość danych była kontrolowana automatycznie na Portalu Sprawozdawczym podczas wypełniania sprawozdań elektronicznych przez sprawozdawców. Drugi etap kontroli polegał na sprawdzaniu sprawozdań pod kątem błędów logicznych i rachunkowych przez statystyków w systemie informatycznym badania. Do kontroli danych wykorzystywane były informacje z następujących administracyjnych źródeł danych:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Centralnego Rejestru Płatników Składek;
- Ministerstwa Sprawiedliwości z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej;
- Ministerstwa Finansów z Systemu Informacji Podatkowej.

Ze względu na to, że kompletność badania realizowanego na formularzu SOF-5 nie wyniosła 100%, a także mając na uwadze, że część badania była realizowana na próbie, do zbioru wynikowego zostały skonstruowane wagi, które umożliwiły uogólnienie pozyskanych danych na całą populację aktywnych jednostek. Przy konstrukcji wag zostały wydzielone warstwy: podregion i rodzaj organizacji. Każdej jednostce biorącej udział w badaniu nadano symbol oznaczający czy uczestniczyła w badaniu oraz jaki był jej stan aktywności.

Stworzono cztery kategorie (ra):

- a) ra₁, gdy jednostka była aktywna i złożyła sprawozdanie,
- b) ra₂, gdy jednostka była aktywna, ale nie złożyła sprawozdania,
- c) ra₃, gdy jednostka była nieaktywna,
- d) ra₄, gdy nie udało się z jednostką nawiązać kontaktu.

Wagi były korygowane tylko dla tych jednostek, którym przypisano ra1, czyli dla jednostek aktywnych, które złożyły sprawozdanie. Opisana metoda konstruowania i korygowania wag jest stosowana także w innych badaniach GUS. Do sprawdzenia jakości przygotowanych wag analitycznych wykorzystano dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie liczby zatrudnionych oraz dane Ministerstwa Finansów w zakresie kwot przychodów podatkowych.

Szczegółowy opis konstrukcji wag zawarto w zeszycie metodologicznym.¹⁶

Inne źródła danych prezentowane w publikacji

Other sources of data presented in the publication

Sprawozdania dotyczące Rozwoju gospodarki społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego

Dane o zaangażowaniu samorządów we współpracę z organizacjami non-profit pochodzą ze sprawozdawczości GUS obejmującego JST. Za 2021 r. dane były przekazywane na formularzach:

- SG-01 – statystyka gminy: rozwój gospodarki społecznej,
- ST-P – statystyka powiatu: rozwój gospodarki społecznej,
- ST-W – statystyka województwa: rozwój gospodarki społecznej.

Badaniem objęte zostały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego: 16 województw, 314 powiatów (bez miast na prawach powiatów), 2477 gmin (w tym 66 miast na prawach powiatu) i 18 dzielnic miasta stołecznego Warszawy. Udział w badaniu był dobrowolny.

Badanie realizowano na Portalu Sprawozdawczym za pomocą elektronicznej wersji formularza z zachowaniem możliwości przesłania do US Wrocław sprawozdania wypełnionego w formie papierowej. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 11 maja do 8 czerwca 2020 r. Sprawozdanie wypełniły 2809 jednostki (99,4%): 2481 gmin, miast na prawach powiatu i dzielnic miasta stołecznego Warszawy (99,4%), 314 powiatów (99,4%) i 16 województw (100,0%).

Na podstawie tego źródła zaprezentowano informacje nt.: uwzględnienia zagadnienia współpracy z organizacjami w dokumentach strategicznych, udziału organizacji w konsultacjach społecznych, form wsparcia pozafinansowego, zlecenia zadań publicznych.

Dodatkowo wykorzystano dane z formularza Statystyka gminy: współdziałanie z mieszkańcami za 2020 r. na temat programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

¹⁶ Zob. Zeszyt metodologiczny. Organizacje non-profit: stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe, Urząd Statystyczny w Krakowie, Departament Badań Społecznych GUS, Kraków, Warszawa 2019, s. 16–17.

Sprawozdanie Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego od początku roku do dnia 31 grudnia roku 2021

RB-28s jest obowiązkową sprawozdawczością budżetową realizowaną przez wszystkie jednostki administracji samorządowej na rzecz Ministerstwa Finansów. Dane zbierane są od 2003 r., natomiast od 2012 r. publikowane są w postaci baz danych możliwych do pobrania ze strony Ministerstwa Finansów.

Wydatki JST ujmowane w sprawozdaniu RB-28s opierają się na klasyfikacji budżetowej. Jej struktura dzieli się na działy i rozdziały (określające obszar i rodzaj działalności publicznej), a te z kolei na paragrafy (określające rodzaj wydatku). Klasyfikacja budżetowa przyjmowana jest rozporządzeniem Ministra Finansów.

Na podstawie sprawozdania Rb-28s obliczono udział procentowy wydatków JST na zadania publiczne przekazane do realizacji przez organizacje non-profit w wydatkach JST zgodnie z trybami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego Construction of index of networking social capital

Analizowane w rozdziale 1.5. wskaźniki wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności zostały w pierwszym kroku skonstruowane w taki sposób, że ich wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Ze względu na to, że wskaźniki nie były ze sobą porównywalne, znormalizowano je tak, aby wartości średnie były równe 0 (standaryzacja klasyczna). Dzięki temu 0 oznacza przeciętny poziom wskaźnika danego wymiaru kapitału społecznego dla całej badanej zbiorowości, a wartości dodatnie lub ujemne wskaźnika oznaczają poziom – odpowiednio – powyżej lub poniżej średniej.

Następnie skonstruowano syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. W celu eliminacji przenoszenia do wskaźnika syntetycznego tych samych informacji przez różne wskaźniki cząstkowe zastosowano statystyczne kryteria konstruowania wag dla poszczególnych zmiennych metodą BVP¹⁷. Wagi zostały skonstruowane w oparciu o miarę zdolności dyskryminacyjnej poszczególnych zmiennych (współczynnik zmienności dla każdego wymiaru podzielony przez sumę współczynników dla wszystkich 4 zmiennych) oraz miarę pojemności informacyjnej (podniesione do kwadratu i dodane do siebie współczynniki korelacji cząstkowej dla par zmiennych przy wyeliminowaniu wpływu pozostałych zmiennych).

Konstruowanie wag do wskaźników dokonano zgodnie z następującymi wzorami:

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1, 2, 3, 4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

w_j^b – miara pojemności informacyjnej j-tej zmiennej.

$$w_j^a = \frac{V(x_j)}{\sum_{j=1}^m V(x_j)}$$

$$w_j^b = \frac{\sum_{j'=1, j' \neq j}^m r_{j,j'}^2}{\sum_{j=1}^m \sum_{j'=1, j' \neq j}^m r_{j,j'}^2}$$

¹⁷ Według T. Panek, J. Zwierzchowski, Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 30–31.

$r_{j,j'}^2$, kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1, 2, 3, 4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

$r_{j,j'}^2$ – kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną.

Aby połączyć 4 wskaźniki cząstkowe w jeden wskaźnik kapitału społecznego dokonano normalizacji rangowej poszczególnych wskaźników cząstkowych, a następnie pomnożono je przez wagi. Zważone wskaźniki zostały poddane procedurze normalizacji klasycznej, dzięki czemu średnia dla wszystkich organizacji przyjęła wartość 0. Grupy podmiotów dla których wskaźnik przyjmuje wartości ujemne mają niższy niż ogół organizacji poziom kapitału społecznego, natomiast te, dla których przyjmuje on wartości dodatnie – wyższy.